

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
İÇ MİMARLIK PROGRAMI**

**KULLANICI, ÇEVRE, İÇ MEKÂN BAĞLAMINDA 21.
YÜZYIL BARINMA EĞİLİMLERİNE
UYGULANABİLİR BİR ÖNERİ
KÜÇÜK EV/TİNY HOUSE**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜLPERİ ARSLAN

İSTANBUL, 2021

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
İÇ MİMARLIK PROGRAMI**

**KULLANICI, ÇEVRE, İÇ MEKÂN BAĞLAMINDA 21.
YÜZYIL BARINMA EĞİLİMLERİNE
UYGULANABİLİR BİR ÖNERİ
KÜÇÜK EV/ TINY HOUSE**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**GÜLPERİ ARSLAN
(180251050)**

**Danışman
(Dr. Öğr. Üyesi Salih Salbacak)**

İSTANBUL, 2021

[25/02/2021]

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

[İç Mimarlık Anabilim] Dalı'nda [180251050] numaralı [Gülperi ARSLAN'ın] hazırladığı [Barınma İhtiyacı ve Nitelikli İç Mekan Arayışına Yeni Bir Çözüm Önerisi “Tiny House” ve Bu Kavramın Sürdürülebilir Doğa Üzerinden Kullanım Önerisi”] konulu [İç Mimarlık Yüksek Lisans] tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, [25/02/2021] [Perşembe] günü saat [11]:[00]'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin [KABULÜNE] karar verilmiştir.

Düzeltilme verilmesi halinde:

Adı geçen öğrencinin Tez Savunma Sınavı [.../.../20...] tarihinde, saat [...]:[...] da yapılacaktır.

Tez Adı Değişikliği Yapılması Halinde: Tez adının [“Kullanıcı Çevre İç Mekân Bağlamında 21. Yüzyıl Barınma Eğilimlerine Uygulanabilir Bir Öneri Küçük Ev/Tiny House”] şeklinde değiştirilmesi uygundur.

Jüri Üyesi	Tarih	İmza
(Danışman) [Dr. Öğr. Üyesi Salih SALBACAK]	[25/02/2021]	[KABUL]
[Prof. Dr. Genco BERKİN.]	[25/02/2021]	[KABUL]
[Dr. Öğr. Üyesi Bülent AYBERK]	[25/02/2021]	[KABUL]

BEYAN/ ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Gülperi Arslan

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmam sűresince beni her aőamada motive ederek, sabırla yűnlendiren ve tezimi severek hazırlamamı saęlayan danıőmanım Dr. Őęrt. Őyesi Salih Salbacak'a, eęitim hayatım boyunca her zaman desteklerini hissettięim canım annem ve canım babama, çalıőmamın içerisinde kaybolduęum sıralarda tűm çalıőmayı baőtan sona tekrar tekrar okuyarak yorumlar yapan ve beni her durumda idare eden ablama, bu sűrete yanımda olan ve bana műthiő sabır gűsteren sevgili arkadaőlarım ve çalıőmama veri akıőı saęlayan Taőlı ve Girgin ailelerine teőekkűrler...

Gűlperi Arslan

**KULLANICI, ÇEVRE, İÇ MEKÂN BAĞLAMINDA 21. YÜZYIL
BARINMA EĞİLİMLERİNE UYGULANABİLİR BİR ÖNERİ
KÜÇÜK EV/ TINY HOUSE
Gülperi Arslan**

ÖZET

Barınma tarih boyunca insanlığın temel ihtiyaçlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla zaman içerisinde kullanıcı gereksinimleri, teknolojik gelişmeler, sosyal ve kültürel ihtiyaçlar sonucu yaşanan mekânlar çeşitli gelişim ve değişimlere uğramıştır. Bugünkü “Konut” kavramının doğuşu “ihtiyaç” doğrultusunda gerçekleşmiş olsa da bu kavram için çok çeşitli tanımlamalar yapmak mümkündür. Günümüze yaklaştıkça sosyal yapının dönüşümüne bağlı olarak, tekil ve bireysel yaşamı tercih edenler, öğrenciler, çalışanlar, yaşlı bireyler ya da alternatif yaşam arayışındaki kitleler, yaşamlarının bir dönemlerinde daha küçük ve kontrol edebilir konutlara ihtiyaç duymaktadırlar. Bu bağlamda değişen konut beklentilerine çözüm sunabilmek için farklı yaklaşımlar geliştirilmekte olup bu yaklaşımlardan biri de küçük konut kavramıdır.

Küçük konut kavramı konut mekânının sahip olduğu ebatların ölçüsel anlamda küçük olmasını ifade etmektedir. Küçük konut öncelikle bir yaşam biçimidir, belki her birey için uygun değildir ancak bu durum küçük konutların yaşam için yetersiz birimler olduğu sonucunu doğurmaz. Konut alanının büyüklüğünün kullanıcının yaşam kalitesini artırdığını söylemek doğru olmayacaktır. Farklı kullanıcıların farklı ihtiyaçlarına cevap verebiliyor olabilmesi konutun büyüklüğünden ziyade mekân esnekliği ve işlevselliği ile de ilgilidir.

21. Yüzyılda bir küçük ev akımı olarak karşımıza çıkan "Tiny house" (küçük ev) ABD’de özellikle 2008 küresel ekonomik krizi döneminde insanların alternatif

konut arayışlarının ardından batı ülkelerinde de gelişmeye başlayan bir sektör oluşturmuştur. Küçük bir evde yaşamın ötesinde bir sosyal hareket olarak görülen akım, minimalizm ve özgür yaşam felsefesiyle birleştiriliyor. Yaşanılan alanı küçültmenin, sadeleştirmenin ve daha az eşyayla yaşamın yanı sıra, bu akımla insanlar çevreyle dost bir şekilde sağlıklı yaşamayı, doğada vakit geçirmeyi ve karbon ayak izini azaltmayı hedefliyor.

Bu çalışma konut sorununun ve barınma modellerinin gelişimi ve günümüz ihtiyaçları doğrultusunda nitelikli iç mekân ve yaşam modeli arayışlarına çözüm önerisi olarak yeni bir kavram olan tiny house/ küçük ev kavramının barınma arayışına getirdiği çözüm ve farklı bir barınma modelinin geliştirilebilmesi düşüncesini irdelemek belgelenmek ve tartışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İç Mekan, Barınma, Konut, Hareketli Konut, Küçük Ev.

TINY HOUSE IS A SUGGESTION APPLICABLE TO THE 21st CENTURY ACCOMMODATION TRENDS IN THE CONTEXT OF USER, ENVIRONMENT AND INDOOR

Gülperi Arslan

ABSTRACT

Accommodation has emerged as one of the basic needs of humanity throughout history. Over time, the spaces where people live have undergone various developments and changes as a result of user requirements, technological developments, social and cultural needs. Although today's concept of "Housing" was born in line with the "need", it is possible to make various definitions today. Depending on the change of social structure as we approach today, individuals, students, working individuals or elderly individuals who prefer a singular life have to choose small houses in a period of their lives. One of the concepts that emerged in order to provide solutions to changing housing needs is

It has become the concept of "Small House", which refers to the small dimensions of the housing space in terms of dimensions. The "Small House" phenomenon is primarily a way of life, maybe not suitable for every individual, but this does not result in the conclusion that small houses are insufficient units for living. It would not be correct to say that the size of the residential area increases the life quality of the user, the ability to meet the different needs of different users is related to the flexibility and functionality of the space rather than the size of the house.

"Tiny house" (tiny house), which appears as a small house trend in the 21st century, started to develop in the western countries after people's search for alternative housing, especially during the 2008 global economic crisis, and created a sector for itself. The movement, which is seen as a social movement beyond living in

a small house, is combined with the philosophy of minimalism and free life. In addition to reducing and simplifying the living space and living with less furniture, people aim to live in an environmentally friendly way, spend time in nature and reduce their carbon footprint.

In this study, the solution of the Tinyhouse / Small house concept, which is a new concept, as a solution proposal to the search for a qualified interior and living model in line with the development of the housing problem and housing models and today's needs, and the idea of developing a different accommodation model.

Keywords: Interior Space, Housing, Housing, Movable Housing, Small House.

ÖNSÖZ

Öncelikle tez çalışmam süresince bana her durumda destek olan ve yol gösteren tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Salih SALBACAĞ'a; yüksek lisans eğitim sürecimde öneri, ilgi ve değerli katkıları için bütün FSMVÜ İç Mimarlık Yüksek Lisans Programı öğretim kadrosuna teşekkür ederim.

Her an yanımda olan, maddi ve manevi desteklerini benden hiçbir zaman esirgemeyen aileme sevgilerimi sunarım.

Ayrıca tez çalışmam için incelediğim Kabaköy'de bulunan küçük ev projesi ile ilgili tüm sorularımı içtenlikle cevaplayarak bana yardımcı olan Muhammet Taşlı'ya ve Bodrum'da yaşadığı küçük ev projesiyle ilgili yine tüm sorularımı cevaplayan, ihtiyacım olan tüm verileri benimle paylaşan Tayfur Girgin'e teşekkürü borç bilirim.

Şubat 2021

Gülperi ARSLAN

(İç Mimar)

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	ix
SEMBOLLER	xii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiii
TABLO LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR.....	xviii
GİRİŞ	1
1. BARINMA VE KONUT	5
1.1. BARINMA	5
1.2. KONUT	7
1.2.1. Konutun Kökenleri	10
1.2.2. Konut ve Ev Kavramlarının Karşılaştırmalı Analizi	12
1.3. MEKÂN VE İÇMEKAN KAVRAMLARI	15
1.3.1. Mekân Kavramı	15
1.3.2. İç Mekân Kavramı.....	18
2. 20. VE 21. YÜZYILLARDA KONUT	19
2.1. 20. YY DA KONUT DURUMU	19
2.1.1. Apartmanlar	23
2.1.2. Yapı Kooperatifleri.....	26
2.1.3. Gecekondu Tipi Konutlar	27
2.1.4. Planlı Toplu Konutlar	28
2.2. 21. YY DA KONUT DURUMU	32
2.2.1. Alt ve Orta Gelir Grubu İçin Konutlar	33
2.2.2. Üst Gelir Grubu İçin Konutlar	34
2.2.3. Alternatif Konutlar	37

3. 21. YY BARINMA EĞİLİMLERİNE UYGULANABİLİR BİR ÖRNEK “KÜÇÜK EV/ TİNY HOUSE”	42
3.1. KÜÇÜK EV /TİNY HOUSE NEDİR?	42
3.1.1. Küçük Ev’in Gelişimi	43
3.1.2. Kullanıcı Beklentileri ve Kitleleri.....	47
3.1.3. Küçük Ev İle İlgili Yasal Şartlar	50
3.2. DÜNYA’DA KÜÇÜK EV UYGULAMALARI	52
3.2.1. Wheelhaus, Road-Haus	52
3.2.2. Ada Tiny House.....	55
3.2.3. Rustik Modern Tiny House.....	57
3.2.4. Özel Tiny House	59
3.2.5. Bemmell	61
3.2.6. Draper	64
3.2.6. Adelaide Hills Council	66
3.2.7. Tru Form Tiny	68
3.3. TÜRKİYE’DE KÜÇÜK EV UYGULAMALARI.....	71
3.3.1. Yako Mini House	71
3.3.2. Yako Mirror House	73
3.3.3. T- House H.4501.....	75
3.4. KONUNUN UYGULANMIŞ ÖRNEKLER ÜZERİNDEN ANALİZİ.....	77
3.4.1. Neslihan, Muhammet Taşlı Küçük Evi.....	77
3.4.1.1. Ailenin Beklentileri	78
3.4.1.2. Mekân Kullanımı.....	79
3.4.1.3. Uygulanması ve Maliyeti	82
3.4.2. Özveri, Tayfur Girgin Küçük Evi	83
3.4.2.1. Ailenin Beklentileri	84
3.4.2.2. Mekân Kullanımı.....	85
3.4.2.3. Uygulanması ve Maliyeti	87
4. SONUÇLAR VE TARTIŞMA	88
KAYNAKÇA	91

SEMBOLLER

\$: Dolar

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1.1. : Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi	5
Şekil 1.2. : Eski Yerleşim Şekillerinden Örnekler.....	11
Şekil 1.3. : Ev/ yer Kavramları İçin Bir Analiz.....	13
Şekil 1.4. : Mekânsal etki yaratan kompozisyon öğeleri	16
Şekil 1.5. :Lefebvre'nin Beden, Mekân Ve Mekân Deneyimlenmesi	17
Şekil 2.1. :Villa Savoy	21
Şekil 2.2. :Günümüzde Mevcut Olmayan Ankara Vakıf Evleri.....	22
Şekil 2.3.Berlin, Leipziger Strasse de Bulunan Apartmanlar.....	23
Şekil 2.4.Şevki Vanlı Tasarımı Konya Yeşil Meram YapıKooperatifi.....	26
Şekil 2.5.Gecekondu Örnek Görseli.....	27
Şekil 2.6.M. Guinzbourg Ve I.Milinis Tarafından Tasarlanan Narkomfin Apartmanı. Moskova 1928-1929	28
Şekil 2.7.Ataköy Konutları.....	30
Şekil 2.8.Metropol İstanbul.....	36
Şekil 3.1.Kuzey Amerika'nın Batısında Çok Kullanılan Conestoga Vagonu	44
Şekil 3.2.Tip Onay Belgesi.....	51
Şekil 3.3.Road-Haus Dış Mekan Görüntüsü.....	52
Şekil 3.4.Road-Haus Planı.....	52
Şekil 3.5.Road-Haus İç Mekan Görseli.....	53
Şekil 3.6. Road-Haus İç Mekan Görselleri.....	53

Şekil 3.7. Road-Haus İç Mekan Görselleri.....	54
Şekil 3.8. Ada TinyHouse Dış Mekan Görüntüsü	55
Şekil 3.9. Ada TinyHouse İç Mekan Görselleri.....	55
Şekil 3.10. Ada TinyHouse İç Mekan Görselleri.....	56
Şekil 3.11. Rustik Modern Küçük Ev Dış Mekan Görüntüsü	57
Şekil 3.12. Rustik Modern Küçük Ev Planı.....	57
Şekil 3.13. Rustik Modern Küçük Ev İç Mekan Görselleri.....	58
Şekil 3.14. Rustik Modern Küçük Ev İç Mekan Görselleri	58
Şekil 3.15. Özel Küçük Ev Dış Mekan Görüntüsü.....	59
Şekil 3.16. Özel Küçük Ev İç Mekan Görselleri	59
Şekil 3.17. Özel Küçük Ev İç Mekan Görselleri	60
Şekil 3.18. Özel Küçük Ev İç Mekan Görselleri	60
Şekil 3.19. Bemmell Dış Mekan Görselleri.....	61
Şekil 3.20. Bemmell Planı	61
Şekil 3.21. Bemmell İç Mekan Görselleri	62
Şekil 3.22. Bemmell Çizimleri	62
Şekil 3.23. Bemmell İç Mekan Görselleri	63
Şekil 3.24. Bemmell Kurulum Şeması	63
Şekil 3.25. Adelaide Hills Council Dış Mekan Görüntüsü	64
Şekil 3.26. Adelaide Hills Council Planı	64
Şekil 3.27. Adelaide Hills Council Görselleri	65
Şekil 3.28. Land Ark Dış Mekan Görüntüsü	66
Şekil 3.29. Land Ark İç Mekan Görselleri	66
Şekil 3.30. Land Ark İç Mekan Görselleri	67
Şekil 3.31. Land Ark İç Mekan Görselleri.....	67

Şekil 3.32. Tru Form TinyDış Mekan Görseli	68
Şekil 3.33. Tru Form Tinyİç Mekan Görselleri	68
Şekil 3.34. Tru Form Tinyİç Mekan Görselleri	69
Şekil 3.35. Tru Form Tinyİç Mekan Görselleri	69
Şekil 4.36. Tru Form Tinyİç Mekan Görselleri	70
Şekil 4.37. Yako Mini House Dış Görseli.....	71
Şekil 3.38. Yako Mini House İç Mekân Görselleri	72
Şekil 3.39. YakoMirror House Dış Görseli.....	73
Şekil 3.40. YakoMirror House İç Mekân Görselleri.....	74
Şekil 3.41. T-House H.4501Dış Görseli.....	75
Şekil 3.42. T-House H.4501Planları.....	76
Şekil 3.43. T-House H.4501 İç Mekân Görseli.....	76
Şekil 3.44. Küçük Ev'in Görünüşü	77
Şekil 3.45. Taşlı Ailesi	77
Şekil 3.46. Muhammet Taşlı, Neslihan Taşlı Küçük Evi Plan Çizimi.....	79
Şekil 3.47. Küçük Ev'in Oturma Odasının Görünümü	79
Şekil 3.48. Küçük Ev'in Mutfak Görünümü.....	80
Şekil 3.49. Küçük Ev'in Yatak Odası Görünümü	80
Şekil 3.50. Küçük Ev'in Banyo Görünümü	81
Şekil 3.51. Küçük Ev'in Dış Mekân ve Bahçe Görselleri.....	81
Şekil 3.52. Küçük Ev'in Dış Görünümü	83
Şekil 3.53. Girgin Ailesi.....	83
Şekil 3.54. Kullanıcısının El Çizimi ile Küçük Ev Zemin Kat Planı	84
Şekil 3.55. Kullanıcısının El Çizimi ile Küçük Ev Yatak Katı Planı	84
Şekil 3.56. Küçük Ev Üst Kat Görselleri.....	85

Şekil 3.57. Küçük Ev Mutfak Görselleri.....	86
Şekil 3.58. Küçük Ev Üst Kat Görselleri.....	86
Şekil 3.59. Küçük Ev Veranda Görselleri.....	86

TABLO LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1.1. : Konutun Bileşenleri	9
Şekil 1.2. : JerameTognoli'nin Ev ve Konut Kavramları Üzerine Çalışması.....	12
Şekil 2.1. Toplu Konut Projelerinde Bulunması Gereken Donatılar	31
Şekil 3.1. Tarih İçinde Mobil Konut Örnekleri	45
Şekil 3.2. Tarih İçinde Mobil Konut Örnekleri	46

KISALTMALAR

bkz.	Bakınız
s.	Sayfa/sayfalar
y.y.	Yüzyıl
karş.	Karşılaştırınız
m	Metre
m ²	Metrekare
cm	Santimetre
ft	Feet
tl	Türk Lirası
ISO	Uluslararası Standart Örgütü
TDK	Türk Dil Kurumu

GİRİŞ

Başlangıçtan günümüze barınma gereksinimi, insanın yaşam çevresini şekillendirmesine sebep olmaktadır. İnsan ve insan topluluklarının barınağını oluşturma çabası yüzyıllar gerektirecek bir deneyimleme sürecinden geçmiştir. Bu sürecin başlangıcında belki de tabiattaki diğer canlıların barınma kendisini dış dünyadan yalıtma ve aile bireylerinin güvenlik kaygılarını giderecek korunaklı alanlar yaratma çabası insanoğluna ilham vermiştir.

Gelişen zaman diliminde insanoğlu doğa ile mücadele etmiş yeri gelmiş bu mücadeleyi kazanmış bazı durumlarda ise doğaya karşı çaresizliğini kabullenerek doğa ile mutabakata dayalı yaşam pratikleri geliştirerek barınağını inşa etmiştir. Dolayısıyla bu mücadele bitmemiş ve insan var oldukça da devam edecektir.

İnsanoğlunun doğaya karşı ortaya koyduğu her şey olarak tanımlanan kültür yaratımı ile en temel gereksinimlerden barınma daha sonra insan hakları kavramının gelişimi ile birlikte temel bir hak olarak da ortaya çıkmıştır.

Kendi yaşam çevresini yaratan ve geliştiren insan topluluklarının barındıkları bu alanlar konut olarak adlandırılmıştır. Konutlar toplulukların kültür ve medeniyette ulaştığı düzeyi belirlemede önemli bir göstergedir. Sivil mimari olarak adlandırılan konut ve yerleşim alanları ikametinin gerçekleştiği yaşam çevreleri olmanın yanı sıra aynı zamanda ait olunan kültür ve medeniyetin belgeleridir. Dolayısıyla kişi ve toplulukların konuta yükledikleri anlam ve beklentileri yerleşim dokularına da yansımıştır. Bu yaşam çevrelerinde başlangıçta dış dünyadan yalıtılan pratik alanlar giderek mekânsal boyutları genişleyerek nitelikli yaşam çevrelerine dönüşmüştür.

ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmada, barınma eyleminin sürekliliği vurgulanarak, süreklilik neticesinde ortaya çıkan mimari ve iç mimari çözümlerin belirleyicisi kullanıcı alışkanlık ile beklenti değişimlerinin yapılı çevreye yansması belgelenmektedir. Bu bağlamda çevreden koparılmayan, daha özgürlükçü ve pratik, iç mekânında fonksiyonel çözüm önerileri ile konfor imkânları sunabilen yeni ve uygulanmış bir barınma modeli olarak küçük ev kavramı uygulanmış örnekler üzerinden incelenmekte, beklentileri değişime uğramış kitlelere konut modeli önerisi olarak sunulması amaçlanmaktadır.

Çalışmanın önemi, belirli konfor koşulları sunabilen alternatif bir barınma modeli olarak küçük ev kavramının konut sorununa ve barınma hakkına hem mekânsal çözümler hem de çevre etkileri dikkate alındığında çözüm üretebilmesidir.

ÇALIŞMANIN KAPSAMI

Bu tezin kapsamı, kullanıcı, çevre ve iç mekân bağlamında insanın temel gereksinimi aynı zamanda da anayasal bir hakkı olan barınma yöntemine çözüm üretecek yeni bir yaklaşım küçük ev kavramını analiz etmektir.

Çalışmada barınma pratiğinin zaman çevre etkileşimi, insan odaklı ve fiziksel çevre ile ait olunan kültürden şekillendiği belgelenmektedir. Yirmi birinci yüzyılın barınma eğilimlerine çözüm üreten, kişisel özgürlükler ile esnek kullanımın ve iç mekânın öne çıktığı yeni bir barınma modeli, küçük ev kavramının, örnekler üzerinden irdelenmesidir.

ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Çalışmada, günümüz kullanıcısının konuttan beklentileri irdelenerek, konutlar kullanım amaçlarına göre sınıflandırılmıştır. Dünyada ve ülkemizde bu konu ile ilgili yazılmış tezler incelenmiştir. Kullanıcısı için çevreye odaklı, esnek ve fonksiyonel çözmeler üreten küçük ev kavramının yine dünyadaki ve ülkemizdeki örnekler üzerinden analiz edilmiş ve elde edilen bilgilerin iziyle bu alternatif barınma modelinde yaşantısını sürdüren iki ailenin deneyimleri röportaj yöntemi ile bu çalışmada:

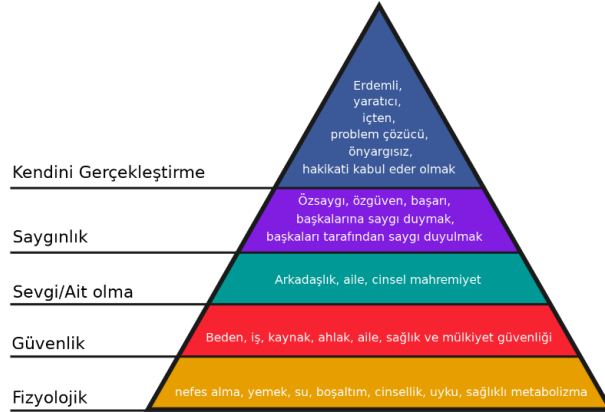
- Küçük ev alternatif bir barınma modeli midir,
- Küçük evi kim ya da kimler kullanır,
- Küçük evin tercih edilme sebebi nedir,
- Küçük evin kullanım süresi ne kadardır,
- Küçük evin iç mekân kurgusu nasıldır,
- Küçük evin maliyeti ne kadardır,
- Küçük evin yasal mevzuatlarda yeri nedir?

Sorularına cevap aranılacaktır.

1. BARINMA VE KONUT

1.1. BARINMA

Evrenin varoluşu sonrasında, atmosferik koşulların canlı yaşamı için olumlu değişimi ile yeryüzü parçasını deneyimlemeye başlayan insanoğlu, uygarlık inşasını sürekli kılacak temelleri atmaya başlar. Bu deneyim doğa ile bir mücadele sürecidir ve insanoğluna doğaya karşı bir yaşam pratiği kazandırmıştır. İnsanoğlunun temel gereksinimleri vardır, barınmada temel gereksinimlerinden birisidir. Amerikalı psikolog Abraham Maslow tarafından 1943 yılında yayınlanmış bir çalışmada ortaya atılmış ihtiyaçlar hiyerarşisi ve sonrasında geliştirilmiş bir insan psikolojisi teorisi olarak adlandırılan Maslow teorisine göre: Birinci basamakta en temel ihtiyaçlar fiziksel niteliktedir bunlar yeme içme, uyuma, barınma vb. gereksinimlerdir, şeklinde tanımlanır.

Şekil 2.1. Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi (<https://evrimagaci.org/maslowun- ihtiyaclar-hiyerarşisi-hayatta-kalmak-icin-nelere- ihtiyac-duyariz-1644>).

Barınma sözcüğünün kökenlerine indiğimizde barınma Türk dilindeki sözcük türlerinden eylemler (fiiller) gurubundandır. “Barınmak” eylemi Türk Dil Kurumunun Güncel Türkçe Sözlüğünde ‘Doğa etkilerinden korunmak için kapalı bir yere sığınmak’ yine aynı sözlük içerisinde farklı bir tanımlamaya göre de “Yerleşmek, yaşamak için uygun şartlar bularak oturmak” şeklinde açıklanır.

Sözlük anlamından da anlaşıldığı üzere barınma eyleminin gerçekleşebilmesi hacimsel çözümlerle mümkün. İnsanın yapılı çevresini oluşturması ve dış dünyadan yalıtılmış hale getirmesi ile ilk barınaklar oluşmuş, ilk yapı kabukları medeniyet tarihi ile paralellik göstermiş, insanoğlunun ulaştığı ekonomik, teknik ve estetik seviye inşa, imar tanımlanmaları mimarlık kavramını, kişi, kullanıcı pratikleri, kültürel özellikler ve beklentiler de iç mekân kavramını ortaya çıkarmıştır.

Göçebelik, tarım dönemi, yerleşik hayat, endüstri devrimi ile değişen dünya düzeni ve sonrasında da bilgi iletişim çağına ulaşan insanoğlu: Fiziksel ve kültürel değerlerine göre barınağını inşa etmeyi öğrenmiş, geliştirmiş bu deneyimlerini de günümüze aktarmıştır. Konut olarak adlandıracağımız bu yapı grupları toplumsal sistem içerisinde maddi kültür alanları olmanın yanı sıra her bireyin ve ailenin temel gereksinimi olduğu Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 10 Aralık 1948 tarih ve 217 A(III) sayılı Kararı ile ilan edilen ve ülkemizde 6 Nisan 1949 tarih ve 9119 Sayılı Bakanlar Kurulu ile taraf olunan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde:

Madde 25

1. Herkesin kendisinin ve ailesinin sağlık ve refahı için beslenme, giyim, konut ve tıbbi bakım hakkı vardır. Herkes, işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılık ve kendi iradesi dışındaki koşullardan doğan geçim sıkıntısı durumunda güvenlik hakkına sahiptir.

2. Anaların ve çocukların özel bakım ve yardım görme hakları vardır. Bütün çocuklar, evlilik içi veya evlilik dışı doğmuş olsunlar, aynı sosyal güvenceden yararlanırlar görüşü evrensellik kazanır. (<https://www.tbmm.gov.tr/kanunlarvekararlar.htm>)

Barınma kavramını karşılayan konut ve konut tasarımı süreç olarak, modern insanın tarihsel gelişimi ile örtüşmekte ve mimarlık kavramını da içerisine alarak günümüze gelmektedir. Söz konusu süreç içerisinde kültürün katkısı ise yadsınamaz ayrı bir gerçekliktir. İnsandan söz edilen her yerde kültür kavramı olarak vardır. Kültür bilgi, birikim, deneyim, eğitim hatta gen aktarımı gibi kimi biyolojik kimi sosyal tamamıyla insana ait alt kavramlarla açıklanabilmektedir (Gür,2000; Rapoport, 1977).

1.2. KONUT

İnsan varoluşundan bu yana yaşamsal faaliyetlerini sürdürebileceği, kendisini ve ailesini dış etkilerden koruyacağı bir yerin ihtiyacını duymuştur. Bu tanımdaki yer sözcüğü barınma eyleminin gerçekleşeceği doğadan yalıtılmış kabuk içerisindeki hacim iç mekânı ifade eder. Kapalı hacim kişinin algılamakta güçlük çektiği evrensel boşluğu, doğal çevrenin bir parçasını bir veya birkaç yönde sınırlandırmış ve kendisine özel içe dönük bir boşluk haline getirmiştir. Bu bağlamda kişi kendi özel alanını oluşturmuş, oluşturduğu mekânda barınmış ve yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamıştır.

“Konut” bir ya da birkaç ev halkının yaşaması için yapılmış, insan yaşamının gerekli kıldığı uyuma, yemek pişirme, soğuktan ve sıcaktan korunma, yıkanma ve ayakyolu gibi temel gereksinme konularında kolaylıkları bulunan barınak şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 1980). Konut kavramı için çok çeşitli tanımlamalar yapmak mümkündür. Konut somut bir olgu olmasının yanı sıra insanın yaşam ve mekân tanımlamasıdır. Bu bakımdan aynı zamanda soyut ve göreceli bir kavramdır. Konut olgusu kesin çizgiler ile belirlenemez ve elbette ki bu kavrama tek bir tanımlama getirmek yeterli olmayacaktır. Ancak bir canlının hayatını devam ettirmeye uygun koşullar sağlamaya elverişli mekân, olarak genel bir yorumlama ile kavrama tanım getirmekte yanlış olmayacaktır.

Günümüzde anladığımız konut kavramı için çeşitli otoritelerce tanımlamalar yapılmıştır. Kuban: “İnsanların dış etkilerden korunduğu bir barınak, çalışma dışında zamanının büyük bölümünü geçirdiği bir ortam, kavramsal açıdan ise bir yuvadır. Konut, her mimari geleneğin bireye en dönük kavramı olan insan yapımı nesnelere içinde toplumsal yanı hepsinden ağır basan; insan onsuz edemeyeceği için en kişisel, ama aynı zamanda en sıradan olan ürün” şeklinde konutu tanımlanmıştır (Kuban, 1998).

Hilmi Ziya Ülken 1969 yılında yayınlamış olduğu Sosyoloji Sözlüğünde, konut kavramını ailenin en genişinden, en darına kadar bütün türlerinin oturduğu barınağın genel adı olarak, Öymen ise günümüzde konut insanların sadece barınma ihtiyacını sağlayan kapalı bir mekân. İngilizcedeki tabiriyle “a roof on myhead”

yani tepemde bir çatı ve bizim deyişimizle başımızı sokacak bir yer olmaktan çok öte içinde çeşitli faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesine imkân veren, farklı farklı his dünyalarına hitap eden, yaşamı zenginleştiren mekân anlamı taşımaktadır biçiminde kavrama tanımlama getirmiştir. Yine Öymen konut için bir diğer tanımlamasında konutu, birçok kültürde kişilik ve ayrıcalık elde etmek amacıyla tasarlanıp donatılan, aynı zamanda insanları birbirine ve kültürüne yaklaştıran yaşamsal bir varlık olarak açıklamaktadır’’ (Öymen Gür, 2000).

Rapoport, insanların evlerini tasarlama ve inşa etmede sergiledikleri çeşitliliğin kültürel farklılıkların bir yansıması olduğunu, herhangi bir kültürel grubun paylaştığı zihinsel şema o kültürde gözle görülür birtakım davranış kalıplarının ortaya çıkmasında etkili olduğunu ve bu yolla oluşan kültür ve yaşam şekillerinin konutu biçimlendirdiğini ifade etmektedir (Rapoport, 1969).

Mimari, insanların mekânsal ihtiyaçlarına çözüm üreten bilim ve sanat alanı olmanın yanı sıra kişi veya kullanıcının fiziksel ve psikolojik anlamda her türlü yaşamsal ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde arzuladığı bir mekânı sunabilme sanatıdır. Bu bağlamda dış dünyadan yalıtılan hacimler kullanıcı istek ve ihtiyaçları doğrultusunda organize edilmiş iç mekânlar ile kullanıcısı arasında bağ kurabilmektedir.

Konut, içinde yaşayan bireyler için bireysel ve toplumsal parametreler ile şekillenen ve farklı anlamlar ifade eden bileşenlerden oluşur. Bu bileşenler: Kalıcı/Geçici Konut, Sosyal Konut, Fiziksel Konut, Kişisel Konut şeklinde sıralanabilmektedir (Kenyon, 1999).

Tablo 2.1. Konutun Bileşenleri (Kenyon, 1999).

Kalıcı/Geçici Konut	Konut, sabit ve kalıcıdır.
	Konut, sürekli ve alışıldır.
Sosyal Konut	Konut, önemli kişilerden oluşmaktadır.
	Konut, destekleyen bir atmosferdir.
	Konut, sıcak komşuluklardır.
Fiziksel Konut	Konut, anlamlı bir sahipliktir.
	Konut, konforlu bir çevredir.
	Konut, tek kişilik hane halkından oluşur.
	Konut, güvenli bir barınaktır.
Kişisel Konut	Konut, anlamlıdır.
	Konut, bağımsızlık ve özgürlük hissidir.
	Konut, kişiselleştirilmiş mekandır.
	Konut, sahiplik hissidir.
	Konut, hatıralardır.

Konutun bileşenleri çizelgesinde de görüldüğü gibi kişisel konut neredeyse fiziksel olan kadar önem taşımaktadır. Bir başka deyişle fiziksel konuttan, kişisel, sosyal konuta kadar bileşenlerin tümü bize yaşanan konutu yani konut içi yaşam alanı kalitesini sunmaktadır.

1.2.1. Konutun Kökenleri

Konut, geçmişten günümüze var olan başlangıçta yaşama, korunma amaçlı ortaya çıkmış ve süreklilik gösteren bir kavramdır. Uygarlık tarihinin başlangıcındaki konut anlayışının amacı günümüzdeki konuttan elbette ki farklıdır. O dönemin konutundan beklentiler aidiyet ve konfordan öte hayatta kalabilmek için sığınılan bir mekân olmasıdır.

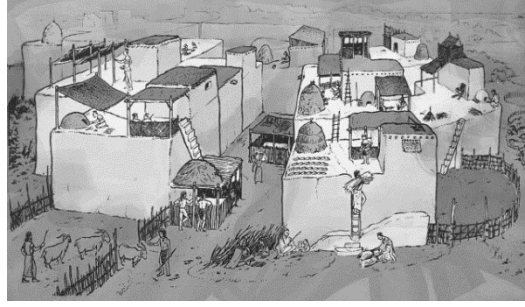
Bilgilerine ulaşamadığımız ilk insanların, yaşadıkları dönemin gerektirdiği koşullardan dolayı kendilerini savunmak, hayatta kalabilmek için barınma mekânlarına ihtiyaç duydukları ancak kendi yapılarını yapacak bilgi ve deneyime sahip olmadıkları için ilk barınaklarını kendilerinin inşa etmedikleri de bilinmektedir.

Doğadaki diğer canlıların yaşamlarını idame ettirdiği gibi insanlarda içgüdüsel olarak, ihtiyaç duydukları zamanlarda kendilerini en iyi koruyacaklarını düşündükleri yerlere sığınmışlardır ve bu zaman diliminde insanların korunmak için sığındıkları barınaklar arasında en uzun kaldıkları yerlerin mağaralar olduğu varsayılmaktadır.

Bu dönemlerde insanlar hazır bulunan ortamlarda barınma eylemini gerçekleştirirken, süreç içerisinde basit dal ve sazlardan hazırladıkları mekânlara sığınmış, el becerileri geliştikçe de barınaklarını bu ölçüde geliştirdikleri belgelenmiştir. Yine bu dönem içerisinde dünyanın farklı coğrafyalarında, farklı sorunları çözmeye yönelik barınaklar yapılmış ve yapımlarında farklı malzemeler kullanılmıştır. Örneğin, ısınma sorununu bir ölçüde çözebildikleri, üzeri dallarla örtülü çukur barınaklar yapmışlar ya da hayvan kemiklerinin iskeletlerini yine hayvan derileri ile örterek ısınma sorunlarını gidermeye çalışmışlardır.

Gelişen süreçte insanoğlunun, mevcut teknoloji bilgisiyle gerek barınma gerekse beslenme konusunda doğal çevre koşullarına uyum sağlayabildikleri yeni bir döneme başladıkları düşünülmektedir. Bu dönem aynı zamanda, konut gibi üretiminde farklı bir mimarlık bilgisine ihtiyaç duyulan kalıcı, sabit yerleşmelerin ve yeni barınma biçimlerinin öncülüğünü yapmaktadır. İnsanlar artık çevrelerindeki olanakların daha fazla bilincindedir ve bu olanaklardan yararlanabilecek kültürel birikime ve teknolojiye de sahip olmaya başlamıştır.

Yerleşimin kesintisiz sürdüğü Anadolu topraklarındaki neolitik dönem incelendiğinde Çatalhöyük yerleşmesi sistemli bir köy hayatının varlığını ispatlar. Bitişik nizam toprak damlı kerpiç konutları, ocağın merkeze alındığı iç mekan organizasyonu depolama ve dinlenme alanlarının birbirleri ile ilişkisi ve inanç sisteminin mekana girmesi gibi ipuçlarını verir. Bu ilk konut örneklerinin belirleyicisi iç mekan fonksiyonlarıdır. Dış dünyadan yalıtılan hacimlerde kapı pencere gibi mimari yapı elamanları keşfedilememiş belki de güvenlik kaygıları sebebiyle uygulanmamıştır.

Şekil 2.2. Eski Yerleşim Şekillerinden Örnekler (<http://www.mgdtv.com/neolitik-doneme-ait-yerlesim-yeri.html>).

Günümüzde olduğu gibi geçmişte de konutların konumları, hacimsel boyutları, iç mekânları ve iç mekân donatıları kullanıcısının sosyo-ekonomik ve kültürel düzeylerine ilişkin bilgiler verir. Yerleşik hayata geçerek ilk konutlarını inşa eden insanlar yapı konusundaki bilgi birikimlerini gelecek kuşaklara aktararak, konut ihtiyacının karşılanmasında öncü rolü oynamışlardır. Sonraki kuşaklar daha dayanıklı, daha farklı malzemeler kullanarak, artan ihtiyaçlara, toplumsal yapılanmaya bağlı olarak yeni fonksiyonlar ekleyerek konut üretimine katkılarda bulunmuşlardır.

1.2.2. Konut ve Ev Kavramlarının Karşılaştırmalı Analizi

Barınma eyleminin gerçekleştiği alan konut ve ev kavramları arasında anlamsal farklılıklar bulunmaktadır. Ev kavramı Türk Dil Kurumunun Güncel Türkçe Sözlüğünde “Yalnızca bir ailenin oturabileceği şekilde yapılmış yapı, bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, hane” şeklinde tanımlanmıştır. Konut ise birçok kuramcıya göre mimari bir yapıdır ve nesnedir. Bu sebeple de konut ve ev kavramları birbirinden ayrı ele alınıp ifade edilir. Bu anlamda “eve ulaşmada konut, bir araçtır. Konut aynı zamanda kentin bir ögesi gibi düşünülürken, kullanıcıların konutlarıyla olan etkileşimleri de “ev” kavramını anlamlandırır.

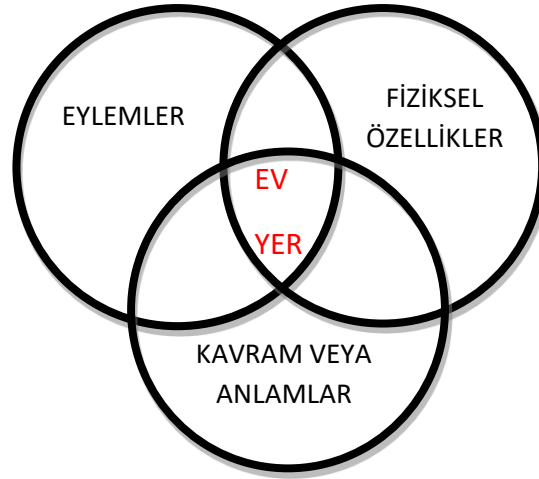
Blunt ve Dowling’e göre konut sadece barınma ihtiyacını karşılamaya yönelik bir mekândır, ev ise özgürlüğün ve kendini gerçekleştirmenin mekânıdır. Konut kavramı birtakım somut anlamlar içerirken, ev kavramının daha soyut çağrışımları bulunmaktadır. Konut konusu kentleşme, gelir düzeyi, üretim biçimi, yapım sistemi vb. özelliklerin de ele alınmasını gerektirmektedir. Konut kavramı, ev kavramının verdiği anlamı üstlenmemektedir. Ev ise konuttan farklı olarak daha bireysel süreçleri de içermektedir. Barınılan yer olmanın dışında ev bir sığınak, yaşam biçimi, ekonomik gösterge olarak algılanmakla birlikte bireyin kendileme davranışı gösterdiği ve çeşitli psikolojik süreçlerin yaşandığı bir yerdir.

Tablo 2.2. Jerome Tognoli’nin Ev ve Konut Kavramları Üzerine Çalışması
(Çahantimur 1977).

EV	KONUT
<ul style="list-style-type: none">• Merkeziyet• Bağlılık• Devamlılık• Birlik• Mahremiyet• Sığınak• Güvenlik• Sahiplenme• Kimlik• Sosyal İlişkiler• Aile İlişkileri• Sosyal Kültürel Kavram	<ul style="list-style-type: none">• Bilişsel Gelişme• Algılama• Tercih• Memnuniyet• Mekana Bağlılık• Komşuluk• Hareket• Kalabalık• Grup Kimliği• Konut ve Sosyal Sorunlar

Bu kavramlar doğrultusunda özetlersek fiziksel mekân zamansal belirginlik, boyut, adım ve ritim içinde yaşanan mekânı ön plana çıkarır. Yaşanan mekânı Dovey, şöyle ifade eder; “Yaşanan mekân insanların yaygın beden deneyimleri, algı sistemleri ve sosyo-kültürel dünyanın, paylaşılan kişilerarası iletişiminde genişleyerek oluşmaktadır. Diğer yaşanan mekân gündelik yaşantı üzerine kurulu mekândır” (Dovey, 1993). Çalışmanın bu bölümünde ele alınan mekân yaşanan mekân, zaman gibi kavramların çerçevesinde; özellikle bir mekânı düzenlemede kurgulamada ve kavramada en önemli unsur insanın varoluşsal gerçekliğidir.

Bir mekânı kabaca sınırlandırılmış bir boşluk olarak düşünürsek insan, bu boşluğa kendi varoluşsal gerçekliğini ekleyerek "yer" leştirir. İçinde anıların yaşandığı, yaşam güvenliğinin korunduğu, ait olma duygusunun geliştiği bir ortam olduğundan insan kendini evinde gibi hisseder. Mekânda bırakılan izler ve işaretler, zaman ve mekân, açık ve kapalı gibi ayrımları ortadan kaldırır” (Aydınlı, 2003: 59).

Şekil2.3.Ev/ Yer Kavramları İçin Bir Analiz.

Şekil’den anlaşıldığı gibi mekân, kavramsal niteliği ve fiziksel özelliklerinin bireyin eylemleriyle kesiştiği noktada “yer”e ulaşır. Bir başka deyişle mekân fiziksel çerçeveden başlayıp, zaman boyutuyla devam ederek “yer” olmuştur.

Mimarideki “yer” sadece fonksiyonel olarak uygun bir takım strüktürlerle bir konum anlamına gelmemektedir. Bu bağlamda yer seçkin hale getirilmiş konumlar çerçevesinde kendimizi evimizde hissettiğimiz yerdir. Kısaca olanaklar sağlayarak bizi şekillendiren hayat biçimlerimizi destekleyen, önceliklerimizi toparlayan ve belki de sosyal ideallerimizi veya evrensel dokularımızı ifade eden yapılardır (Deviren, 2001).

Konut ve ev arasında önemli anlam farklılıkları vardır. Konut daha çok fiziksel anlamda ele alınmaktadır. Ev ise daha çok insanların, kullanıcıların konutlarına yükledikleri sosyal anlamları içermektedir. Ev, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlar içermektedir.

Bu ihtiyaçlar:

1. Ev, kişiler için çevrelerini en iyi şekilde kontrol edebildikleri tek mekândır.
2. Ev, aile için en uygun fiziksel çevredir.
3. Ev, kendini ifade etme mekânıdır.
4. Ev, güvenlik duygusunu geliştirmektedir (İlgın, Hacıhasanoğlu, 2006).

Kısaca yer kavramı, aidiyetten kimliğe, kişiye özgü birçok unsuru barındırır. Bu sebeptendir ki birçok kuramcı tarafından birey için önemi vurgulanmıştır. Mimarlık sadece mekân çözümlenmeleri ile sınırlı kalmamakta, aynı zamanda yer duygusunu ve potansiyelini de tasarımda dikkate almaktadır, almalıdır. Bu bölümde “yer” olarak konutların iç mekânları ele alınmıştır. Dolayısıyla konutun insan ve zaman boyutuyla “ev” olmasına değinilmiştir.

Bireyin çevresinde eylemlerini gerçekleştirdiği farklı potansiyellere sahip birçok açık, yarı açık veya kapalı mekân ve yer bulunmaktadır. Bu çalışmanın çerçevesinde ise ağırlıklı olarak konut mekânı incelenmiştir. Çünkü kişinin en rahat ve en kaygısız zamanını konutunda, içeride, evinde geçirdiği bilinmektedir.

1.3. MEKÂN VE İÇ MEKÂN KAVRAMLARI

1.3.1. Mekân Kavramı

“Mekân sürekli olarak varlığımızı sarıp sarmalar, mekânsal hacim boyunca hareket eder, biçim ve nesnelere görür, sesleri duyar, esintiyi hisseder ve bahçede açan çiçeklerin kokusunu alırız. Mekân ahşap ve taş gibi maddesel bir özür. Ancak doğası itibari ile özür. Onun görsel biçimi, ışık kalitesi, boyutları ve ölçüğü tamamen toplam biçimin elemanları tarafından tanımlanan sınırlarına bağlıdır. Mekân kavranıp çevrelendikçe bir kalıba biçimsel elemanlar tarafından düzenlendikçe mimarlık varlık kazanır.”

Francis D.K Ching

Mekânın sözlükteki anlamları yer, bulunulan yer, ev, yurt ve uzaydır. İngilizce kaynaklarda “space” olarak geçen kavram Türkçeye çevrildiğinde mekânın yanı sıra boşluk, alan, aralık, uzaklık gibi anlamları da karşılamaktadır. Mekânın tanımı, içinde tanımlandığı disipline göre de değişmektedir.

Mekânla en ilgili disiplin mimarlıkta, mimari mekân, fiziksel ve görsel sınırlarla tanımlanır. Mimari mekân rengi, malzemesi, boyutları, ışık kalitesi ile biçim ve karakter kazanmaktadır. İşitsel olarak algılanan, dokunma duyumuza seslenirken, kokusu mekânı belleğimizde bir deneyim olarak kaydetmemizi sağlamaktadır. Mekân, yaşanan ve deneyimlenen bir olgudur (Pallasmaa, 2001).

Mekân kavramını bütün duyu organlarımızla algılar ve bu algılarımızı belleğimizde bulunan durumlarla mukayese ederiz. Her toplumun mekân tahayyülünde ve mekânsal davranışında büyük farklılıklar vardır. Bu da toplumların kültürel farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Zaman içinde her kültür sistemi, yaşama biçimini, mekân anlayışı ve onu kullanışıyla yansıtmıştır. Dolayısıyla mekân sözcüğü mutlak ve değişmez bir anlam taşımaktadır. Zaten böyle bir anlam taşımazdı, tarih boyunca birbirlerinden bu kadar farklı mekânlar yaratılamazdı (Altan,1992).

Mekânı oluşturan çeşitli bileşen ve öğeler, mekân örgütlemeye farklı roller üstlenirler ve mekânın bütünsel etkisi üzerinde son derece önemlidirler. Doğan Hasol, Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğünde mekânın alt başlıklarını dış mekân, kentsel mekân ve tümel mekân olarak belirlemiştir. Dış ve kentsel mekân, yapıların arasında kalan ve bunlarla sınırlanan mekân olarak, tümel mekân ise mekânı farklı

işlevlere bölmekten kaçınarak birçok işlevin bir arada çözülmeye çalışıldığı ortam şeklinde açıklamıştır.

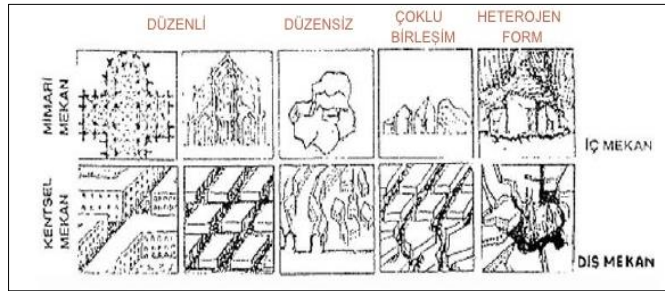
Prak ise mekânı, fiziksel, kavramsal ve davranışsal mekân olmak üzere üç ayrı sınıfta incelemektedir. Buna göre;

- Fiziksel Mekân: Her türlü öznel etkiden bağımsız kendini oluşturan cisimlerin nitel özellikleriyle incelenip ölçülebildiği mekândır.

- Kavramsal Mekân: Olguların yani nitel verilerin insanlar tarafından algılanması ve algılanan olguların yorumlanmasıyla oluşan mekândır.

- Davranışsal Mekân: Kullanıcıların içindeki hareketiyle şekillenen, kazandığı şekille kullanıcı hareketlerini belirleyen mekândır (Prak, 1968).

Bir mimari mekânın tasarlanış amacına uygunluğu algılanışı ile belirlenir. Algı kavramı mimari mekânın bileşenleri kadar önemlidir. Bu bağlamda mekânın başarısı ve bütünlüğü mekânsal elamanların doğru kurgulanmasına ve uygulanmasına bağlıdır. Mekânı oluşturan bileşenler arasındaki ilişkilerin kurulması strüktürel veya fonksiyonel olabileceği gibi anlamsal ve sembolik de olabilir (Dinçer Ö., 2005).

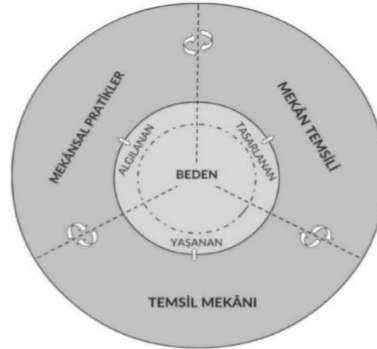

Şekil 2.4. Mekânsal Etki Yaratın Kompozisyon Ögeleri (Aydınlı, 1992).

Mekânın kültürel ve toplumsal gelişmeler ve değişimlerle olan bağlantısı, mekân algısını değiştirebilme gücüne sahiptir. Mimari mekân biçimi, rengi, dokusu olan eylemlerin sınırlarını belirleyen ya da eylemlere göre sınırları değişen fiziksel bir alandır. Fiziksel mekânların türü ve özellikleri ne olursa olsun bu mekânlar insanlar tarafından kullanılacaktır. Bu açıdan bakınca, mekân düzenlemelerinde en önemli etken fiziksel ve algısal boyutlarıyla insandır. Somut anlamda mimarlıkta mekân formsal, çevresel ve estetiksel etmenler çerçevesinde biçimlenir.

Utarit İzgi'nin açıkladığı gibi: “Mimarlıkta mekânın biçimlenmesi işlevselliğe bağlı verilerin yönlendirileceğine dayanmakla birlikte mekânı sınırlayan yüzeylerin düzenlenmesinde, mekânın tümel açıdan kurgulanmasında estetik düzeye ulaşma, heykelsi ve sanatsal bir çevre yaratma olayın özünü oluşturur” (İzgi,1999).

Lefebvre'ye göre mekânın deneyimlenmesi algılanan, tasarlanan ve yaşanan olmak üzere üç unsurdan oluşmaktadır. Bize bu unsurların mekânsal kavramsallaştırması olarak mekânsal pratik, mekân temsili ve temsili mekândan oluşan üçlüyü önerir. Üçlü, hem her üretim tarzında ve toplumda mekânın üretimini anlamlandırmasına ve mekânın deneyimlenmesinin incelenmesine hem de zihinsel, toplumsal ile fiziksel mekânların karşılıklı ilişkileri, karşıtlıkları ve düzenlenişlerini incelemeye imkân sağlamaktadır. Yukarıdaki mekân dönemselleştirmesi ve burada ele alınan mekânsal üçlü Lefebvre'nin mekân teorisinin temelidir.

Şekil 2.5. Lefebvre'nin Beden, Mekân ve Mekân

Deneyimlenmesi(https://www.researchgate.net/figure/Sekil-2-Beden-Mekan-ve-Mekan-Deneyimlenmesi_fig2_318966717)

Mekân, genel olarak insanı çevreden belli bir ölçüde ayıran ve içinde eylemlerini sürdürmesine elverişli olan boşluk ve sınırları gözlemci(ler) tarafından algılanabilen uzay parçası olarak tanımlanabilir. Mekân, mimari ürünü ortaya koyan temel koşuldur. Mimari eylemin ilk basamağı olarak insan kendisini güvende hissettiği sınırlı bir hacim yaratmıştır. Kavramakta güçlük çektiği evrensel boşluğu ve doğal çevrenin bir parçasını bir veya birkaç yönde sınırlandırmış, onu içe dönük, kendisine özel bir boşluk haline getirmiştir (Mimarlık Biçim Mekân ve Düzen, Francis D.K. Ching).

1.3.2. İç Mekân Kavramı

İç mekân dış dünyadan yüzey öğeleri yardımıyla kapatılarak yalıtılmış, korunaklı hale getirilmiş kişi veya kullanıcılarının fiziksel ve kültürel ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte organize edilmiş birimlerden oluşan kapalı bir hacimdir. İç mekânın belirleyicisi tamamen kullanıcısının gündelik yaşam pratiğidir. Bu sebeple de iç mekân organizasyonu geçmişten günümüze süreklilik arz eder. Örneğin, Anadolu neolitik dönem köy yerleşmelerinden: Çatalhöyük ve Aşıklıhöyük'ün birbirinin tekrarı basit geometrik formda ve düz damlı yapılardan oluştuğu ve bu yerleşimlerde kolektif bir yaşantının sürdürüldüğü bilinmektedir. Bu yerleşimlerde birimlerin sınırlarını iç mekân belirlemektedir. Fonksiyonel çözümlerle inanişlerin da iç mekânlarda betimlendiği belgelenmektedir. Bu bağlamda geçmişten günümüze bireylerin eylemlerini gerçekleştirip, sosyal ilişkileri açısından içinde var olabildiği mimari mekân olan konutun anlamlandırılması konutta iç mekânın kavranması ile mümkün olacaktır.

Günümüz iç mekân kültürü, uzun bir tarihi sürecin mirasıdır. Bu tarihi süreçte her insan, ait olduğu döneme bağlı birbirinden farklı iç mekân anlayışları geliştirmiştir. Her yeni anlayış bir öncekinin devamı olmuş, bir kültürün sürekliliğini sağlamıştır. İnsan, ilk olarak doğal çevreyi; sonrasında ise kendi kontrolü dâhilinde oluşturduğu yapay çevreyi tanımlamış ve iç mekânı kişiselleştirmiştir. (Kaptan, 2003).

Konutta iç mekân genellikle, mimari içerisinde kesin tanımlanabilen bir alan olarak anlaşılır. Fakat iç mekân, geometrik bir mekândan öte, bir kavramdır. Bireysel bir atmosfere sahiptir. İnsanın sosyo-kültürel doğası yanında duygusal doğasının da izlerini taşır. Bununla beraber iç mekân aynı zamanda yaşayan bir mekân olarak da kendini gösterebilir. İnsan, mekân içinde hareket halindedir ve hareketi yön, hız, zaman parametreleri ile belirlenir(Dede 1997: 19-21).

İç mekân, kullanıcısının belleğidir yaşar, gelişir ve değişir, dinamiktir ve sosyal kültürel ve ekonomik değerler ile kullanıcısının isteklerine göre biçimlenir, iç mekânları donatma ve iç mekânın anlamlandırması sanatsal akımlar, dönemsel beğeniler ve teknolojik gelişmeler ile gerçekleşir.

2. 20. VE 21.YÜZYILLARDA KONUT

2.1. 20. YÜZYILDA KONUT DURUMU

Tarım döneminden endüstri devrimine geçiş, yaşam koşulları değişmiş kitleler ortaya çıkarmıştır. Makineleşme, göç, yeni yerleşim alanlarının ortaya çıkışı, ücretli işçilik, çekirdek ailenin ihtiyaçları ve Fransız ihtilalinin getirdiği özgürlükçü fikinsel hareketler ile batı toplumunda modernitenin temelleri atılmıştı. Bu gelişmeler elbette ki batının etkileşim ve iletişim içerisinde olduğu bütün coğrafyalarda da etkisini göstermiş ve yeni bir düzen oluşmuştu. Dönüşen bu yeni düzen konut ve kullanıcılarını da etkilemiş, beklentileri değişerek yeni konut modellerine ihtiyaç duyan sosyal sınıflar ortaya çıkarmıştı. Bu bağlamda da bu süreç gelenekten kopuş, yeni arayışlar, kimlik ve standart tartışmalarına sahne olmuştu.

Yirminci yüzyıl öncesi; dini mabetler, anıtsal yönetim yapıları ile bu yapıların oldukça abartılı üsluplarla süslenmiş iç mekânları üzerinden okunan mimari ve iç mimari karakter, yirminci yüzyılın siyasi, sosyal ve ekonomik ortamı neticesinde artık konutlar üzerinden okunmaya başlamıştır. Tarihsel referanslardan sıyrılan yirminci yüzyıl mimari ve iç mimari karakteri, yeni yapı malzemelerinin kullanılması ile süsten arınmış fonksiyonu öne çıkaran daha sade mekânlar ortaya çıkarmaya başlamış ve bu süreç de mimarlık tarihi yazınında modern mimarlık olarak adlandırılmıştı.

Modern mimarlık, “modernite” (modernlik) sonucunda ortaya çıkmış olan bir durumdur. Modernite süreci, batı toplumlarında Rönesans ve Hümanizm anlayışı ile başlamıştır. On yedinci yüzyılda Avrupa’da başlayan ve sonraları neredeyse bütün dünyayı etkisi altına alan toplumsal yaşam ve örgütlenme biçimlerine işaret etmektedir (Giddens, 2010: 9). Bu süreçte modern mimari ve iç mekân, gelenekten uzaklaşan, fonksiyonel ve rasyonel çözümler üreten yalın ve evrensel bir tasarımı ifade eder.

Bu sürecin başlangıcını ve gelişimini incelediğimizde ileri sürülen yeni mimarlık pratiğinin kolay bir şekilde benimsenmediği çeşitli görüş ve tartışmalar geçirdiği görülmektedir. Modern mimarlığın öncülerinden Adolf Loos'un 1908 tarihli “Süsleme ve Suç” adlı modern mimarinin süsten arınması ve fonksiyonelliğin öne çıkması gerektiğini belirten ilerici görüşlerini sunduğu bildiride görüşlerini bildiren

Loos abartılı başlığı Süsleme ve Suç ile geçmişi referans alan eski alışkanlıkların pahalı ve gereksiz modern mimarinin ise yalın ucuz ve akılcı olduğu görüşlerini ileri sürer. Yüzyıl başında yaşanan bu gelişmeler mimarinin ve iç mimarinin odağını başka bir noktaya çekmiş ve modernizmin içerisinde de aynı ilkeleri geliştiren birden fazla akım ortaya çıkarmıştır.

Modern mimarlığın yüksek dönemi, I. Dünya Savaşı'nın ardından, Almanya'da Bauhaus Okulu'nun kurulmasıyla (1919) başlamıştır. Bauhaus, modern mimarlık eğitimi veren ilk eğitim kurumudur ve Avrupa'daki farklı eğilimli birçok modernist mimar ve sanatçıyı çatısı altında toplamıştır. Bauhaus, bina yapımını tüm sanatların içinde eridiği bir kap olarak ele almış, kent planlaması ile mimarlığın da birbiriyle yakın ilişki içinde bulunması gerektiğini savunmuştur (Tekeli, 2007). Bauhaus okulu, Bauhaus ilkeleri olarak adlandırılan temel tasarım kavramını ortaya koymuş rasyonel çözümlerin egemen olduğu basit geometrik formların yapılarda kullanımı dış mekânın iç mekân ile kurduğu iletişim ve birlikteliğini de savunmuştur.

Modernizmin öncülerinden Le Corbusier'nin tasarladığı Paris'in dış mahallelerinden Poissy de 1931 de inşası biten Villa Savoy modern mimarinin bütün kurallarına sıkı sıkıya bağlıdır. İç mekândaki fonksiyonel yaklaşımı ile açık mekânlar ve mekâna bağlı donanım ile merdivenin yanı sıra rampaların kullanımı doluluk boşluk oranları ile öne çıkmakta konuta yeni bir bakış getirmekteydi.

Şekil 3.1. Villa Savoy

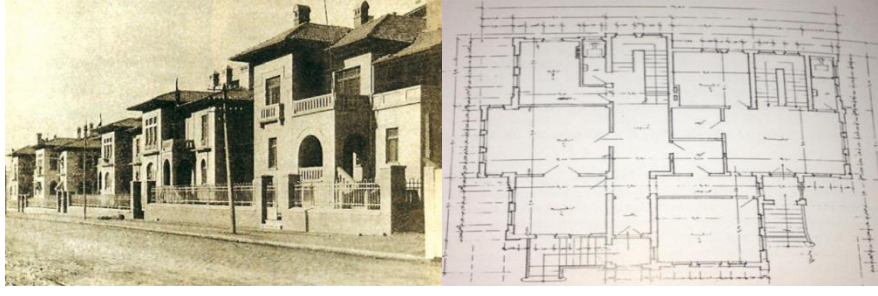
(<https://www.arkitektuel.com/villa-savoye-2/#jp-carousel-718>)

Bauhaus yöneticilerinden Mies Van der Rohe temel geometrik formlar yardımıyla sadelikten yana işlevselliği önemseyen tasarıma bakış açışı ile tasarladığı Farnsworth Evi konuta yeni bir akışı kazandırmış, “az çoktur” (less is more) söylemi modern mimarinin söylemi olmuştur.

Yirminci yüzyıl başlarında ve ortalarında tüm dünyayı ilgilendirecek iki önemli gelişme yaşanmıştır. Tarih yazınında Birinci ve İkinci Dünya Savaşları adlarıyla yerini bulan bu siyasal ve toplumsal gelişmelerin yok edici ve yıkıcı etkileri oldukça geniş bir coğrafyayı etkilemiştir. Bu iki savaş arası, konut sorununun yoğun bir biçimde yaşandığı dönemlerdir. Siyasi sınırların değişmesi birçok halk kütlesini göçe tabi tutması ve harap olan şehirlerin yeniden inşa süreci konut ihtiyacında yeni bir arayışı ortaya çıkarmıştır.

1914 ve 1950’ler arasında modern mimari söyleminin esasını oluşturan konut sorununun böyle önemli bir yere sahip olmasının nedeni o dönemin toplumsal ideolojisinin konutu bir devlet sorunu olarak görmesiydi. Fakat endüstri çağı öncesi filantropist ve spekülâtorlerce üretilen “sosyal konut” modern mimarların çok şiddetle savunmalarına karşın, komünist rejimler dışında hiçbir zaman tam anlamıyla devlet tekelinde olmadı ve 20.yy’ın son çeyreğinde de tüm dünya ülkelerinde serbest pazarda yerini aldı (Gür, 1996:12).

Dünyada bu gelişmeler yaşanırken Birinci Dünya Savaşından mağlup ayrılan Osmanlının parçalanması planlanırken Mustafa Kemal önderliğinde başlayan Türk kurtuluş savaşı ise tarih sahnesinde yeni bir Türk devletinin kurulduğunu ilan etmişti. Genç Cumhuriyet bir modernleşme düşüncesiydi. Devletin kurumları ve yurttaşlarını kapsayan bu süreç iktisadi kalkınmanın yanı sıra yurttaşının ihtiyaç duyduğu yeni yaşam düzeni ve bu düzeninin sürdürüleceği konut alanlarının arayışını da içermekteydi.

Şekil 3.2. Günümüzde Mevcut Olmayan Ankara Vakıf

Evleri(<https://www.istanbulmuzayede.com/en/auction/1296/ankara-muzayede-internet-muzayedesesi/page/2?tagId=3537>).

Cumhuriyet dönemi ile birlikte merkezden periferiye yayılan modernleşme eksenli kalkınma sürecinde devletçi politikalar etkili olmuş ve devlet yatırımları merkez dışında yer alan Anadolu kentlerinin gelişmesine ivme kazandırmıştır. Anadolu’da artan nüfusun ve yeni toplumsal sınıfların ihtiyaçlarını karşılayacak yapılar inşa edilerek geleneksel yerleşim dokuları içerisinde kalan bu yeni yapılar hem simgesel hem de toplumsal bağlamda buldukları kentlerdeki modernleşmeyi temsil etmişlerdir(Demirkan, Salbacak. 2019:66). 20.yy Avrupa ve Amerika mimarisine modernizm akımı hızla yön verirken, Anadolu ancak Cumhuriyetin kurulması sonrası 1930’larda tekil modernist yapı örneklerini kentlerine katabilmiştir. Genellikle dönüşen tarihi kent ve yeni açılan yerleşimler olarak iki farklı yapının hâkim olduğu Anadolu kentlerinde konutlar bitişik nizam apartmanlar, sıra evler ve bahçe içi banliyö evler olarak Avrupalı örnekler ile oldukça benzerlik göstermektedir. Apartman ve sıra ev tipleri, ada, parsel, sokak, cadde ve meydan hiyerarşisi ile konumlandırılmışlardır (Bilgin, 1996).

2.1.1. Apartmanlar

Apartman Fransızca appartement sözcüğünden dilimize girmiş ve birkaç katlı ve her katında bir veya birkaç daire bulunan yapı biçiminde tanımlanmaktadır. Dünyada ve ülkemizde apartman tipi konutlar en çok kullanılan konut tiplerindedir. Apartmanlar, çok sayıda aileyi barındırmakta ve ortak bir mülkiyet söz konusudur, bulunduğu yere ve ailelerin ekonomik durumuna bağlı olarak işlev ve estetik açıdan farklılıklar göstermektedir, nokta blok, yıldız, T blok gibi farklı biçimlerde ve bir katta iki, üç, dört veya daha fazla daire olacak şekilde planlanabilmektedir.

Bilgine göre, Roma’da “insulae” denilen yapı şekli günümüzdeki apartman modeline en yakın yapı tipidir. Roma’nın çöküşünden sonra kaybolan bu yapı tipi, on sekizinci yüzyıl başlarında Paris’te apartman şeklinde yeniden görülmektedir (Bilgin,1992). Apartman türü konutlar Orta Avrupa’dan sonra Amerika’da ilk kez 1869’da New York ‘da görülmüştür. Çalışan sınıfın konut gereksinmesini karşılamak üzere dar cepheli, yan yana dizilmiş odalardan oluşan bir plan şeması göstermekte, aynı zamanda tek-katlı konutun tüm elemanlarını da barındırmaktadırlar. Bir oda ve banyodan oluşan tiplerin yanı sıra, 54 odaya 16 banyo olan ya da daha üst gelir grubundakiler için yapılmış Amerika’ya özgü tiplerine de rastlanmaktadır (Kuban,2007).

Şekil 3.3. Berlin, Leipziger Strasse de Bulunan Apartmanlar
(Salih Salbacak Kişisel Arşivi).

1960- 1970’li yıllarla birlikte apartmanlar, artan nüfus talebi sonucu ortaya çıkan konut ihtiyacının karşılanması için birçok apartman bloğunu içeren konut yerleşimleri olan siteler şeklinde gelişim göstermeye başlamıştır. Günümüzde bu tarz

konut yerleşim alanlarında bulunan apartman tipi konutun mekânsal organizasyonunda salon, mutfak, yemek odası, odalar, banyo, ebeveyn odası, hobi odası gibi uzmanlaşan birimler bulunmaktadır. Geleneksel evde iç bahçeye açılan sofa mekânı bu evlerde yerini balkon ve teras gibi uygulamalarla mekânın dışa açıldığı yarı özel alanlara bırakmıştır. Bu dönemde mutfak, çoğunlukla yemek odası ve salon ile ilişkilendirilmeden duvarları kapalı bir formda konutlarda yer almaktadır (Gökmen, 2011).

Bu konutlardaki genel kullanıcı profili;

- Orta gelirli,
- Yüksek eğitilmiş, lise mezunu,
- Eğitimci, memur, serbest meslek sahibi,
- 25-35 yaş ve üstü çocuksuz yetişkinler, ailelerdir.

On dokuzuncu yüzyılda batılılaşma etkisi ile Osmanlı mimarisine giren apartman tipi konutlar apartman tipi konutlar başlangıçta sunduğu konforlu iç mekân çözümlenmeleri ve yeniyi temsil etmesi sebebiyle varlıklı aileler ve levantenlerin tercih ettiği konut modelidir. Cumhuriyet dönemi ile de konut ihtiyacına çözüm olması beklenen bir yapı modeline dönüşmüştür.

Aslanoğlu dönemin apartman yapılarını: Planlarda koridorun daha çok kullanıldığı, cephelerde simetrik anlayışın hâkim olduğu ve daha yalın olarak Mimar Kemalettin Bey tarafından tasarlanan I. ve II. Evkaf (Vakıf) Apartmanı (1927-1928), Çocuk Esirgeme Kurumu Kira Apartmanı (1926) ve Ziraat Bankası Lojmanları bu konutların örnekleridir. Apartmanlar, kentlere göre farklı özellikler göstermişlerdir. Daha çok memur kesimi tarafından kiralandıkları için Ankara apartmanları mütevazı planlıdır. Genellikle bodrum üzerine üç kat ve geriye çekilmiş çatı katından oluşmuşlardır. Bazılarının zemin katı dükkân olarak düşünülmüştür. Her katta ikişer daire ve her dairede genellikle büyük olmayan üç oda ve bir sofa yer almıştır (Aslanoğlu, 2001) biçiminde tarif etmektedir.

Kentlerdeki konut ihtiyacına çözüm olarak düşünülen bir diğer konut modeli de 1960'lı yıllarda yaygınlaşan yapsat konutlardır. Merkezi ve planlı uygulamaların

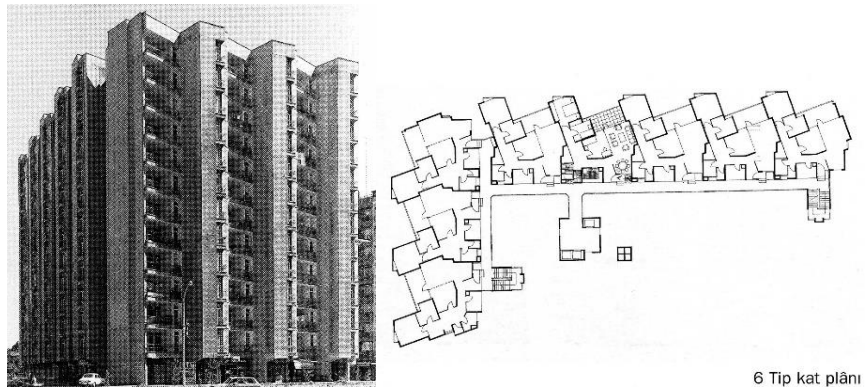
yanı sıra kent merkezlerinde yeterli derecede imarlı arazinin bulunamaması devletin ve özel teşebbüslerin yetişemediği yerlerde yap sat adı verilen bu yöntem, arsa karşılığında daire sahibi olma şeklinde tarif edilecek olan çok katlı konut üretim modelidir. Bu modelin geleneksel yaşam çevrelerine ve mimari dokuya geri dönülemez zararlar verdiği de göz önündedir.

1954 yılında serbest bırakılan kat mülkiyeti ile küçük arsa sahibi, küçük sermaye sahibi müteahhit ve küçük birikim sahibi konut alıcısı uygun bir platformda buluşmuş, tek başına yapamayacakları işleri bir arada başarabilmişlerdir. Devlet eli değmeden kendiliğinden yürüyen bu sisteme yapsat denilmiştir. Yapsat sistemi sosyal bünye ile o kadar uyuşmuştur ki kısa zamanda çekim merkezlerindeki konutların yarısını üretecek büyüklüğe ulaşmıştır. Daha çok orta sınıfın yaşama birimleri olarak başlayan apartmanlar, plan çeşitleri küçük revizyonlar ile günümüze kadar ulaşmıştır. Söz konusu konutlarda önceki dönem gelenekselleşen sofaların yerini koridorlar almış, odalar batının etkisiyle özelleşmiş, ıslak hacimler bir araya toplanarak koridor boyunca dizilmişlerdir(Cengizkan,2004).

2.1.2. Yapı Kooperatifleri

Kooperatifin sözlük anlamı: Ortaklarının gereksinimlerini uygun şartlarda elde etmelerini sağlamak amacıyla kurulan birlik, üreticilerin, aracıyı ortadan çıkararak ürünlerini daha iyi şartlarda pazarlamak için kurdukları ortaklıktır. Ülkemizde İlk kooperatif 1863 yılında kurulmuş, 1930'lu yıllarda da kooperatiflerle ilgili özel yasalar çıkarılmıştır. Devletçilik ilkesini temel alan iktisadi kalkınma hedefleri ile büyüyen şehirlerin göçe karşı konut ihtiyacının karşılanması amacıyla ortaya çıkmış konut edindirme yöntemlerinden biridir ve konut ihtiyacına çözüm olarak 1950'li yıllardan itibaren Anadolu'da kamu çalışanlarının konut sahibi olabilmelerinin güvenilir bir sistemi olarak yapı kooperatifleri modeli uygulanır.

Belediyelerin kendilerinin de ortak olacakları konut kooperatiflerine kâr amacı gütmeksizin arsa sağlamalarına olanak tanınarak bu konuda desteklenmeleri de bu döneme rastlamaktadır. Erken Cumhuriyet dönemi yasalarında belediyelere altyapı ve imar kurallarına ilişkin sorumluluklar verilmesine rağmen 1970'li yıllara değin belediyelerin konut üretiminde etkin bir rol oynamadıkları da bilinmektedir (Sey, 2007). Yapı kooperatifleri: 1950li yılların rasyonel mimari karakterine göre tasarlanmış, iç mekânları gelenekten uzaklaşmış, dönüşen aile için konfor sunan ve insanın doğa ile olan ilişkisi için bahçeli tasarlanmış konut tipleri barınma eyleminin yanı sıra kimlik üretmesi ve aidiyet kavramını sorgulatarak, komşuluk ilişkilerin de barındıran toplumsal bellek alanları olmakla birlikte, konutun bir yatırım aracı olarak da görülmeye başlanmasına olanak sağlamıştır (Doğru, 2020).

Şekil 3.4.Şevki Vanlı Tasarımı Konya Yeşil Meram Yapı Kooperatifi
(<http://www.arkiv.com.tr>).

2.1.3. Gecekondu Tipi Konutlar

1950’li yıllarda başlayan kırsal alanlardan büyük kentlere göç dalgasına kentler hazırlıksız yakalanmıştır. Kentlere yeni eklenen nüfus, konut sorununu tekrar gündeme getirmiştir ve bu kitlelerin mevcutta var olan nitelikli konutlara erişebilecek ekonomik güçleri de yoktur. Bu sebeple dar gelirli bu kitleler kentin dış çeperlerinde ve sanayi kuruluşlarının hemen yanı başında, hemşerilik ya da akrabalık bağlarına dayanan kamu veya özel mülk araziler üzerinde izin alınmaksızın kolay inşa edilen gecekondu adı verilen yeni bir konut modeli ortaya çıkarmıştır. Başlangıçta belediye hizmetlerinden faydalanmayan bu konut modeli popülist politikalar ile affa uğrayarak kentin bir parçası ve sorunu haline gelmiştir.

Ekonomik, toplumsal yapılarının farklı olmaları kadar kentleşme süreçlerinin ve konut algılarının, çözümlerinin de gelişmiş ve gelişmemiş ülkelerde farklı olması da doğaldır. Gecekondu kıldan kente bir göçle birlikte bir dönüşüm vardır (Tekeli, 2009). Ancak kent yoksullarının piyasa koşullarına bırakılan konut sorunlarının çözümü için geliştirdikleri barınma seçenekleri gecekondu, slum, favela vb. şekillerde adlandırmak mümkündür.

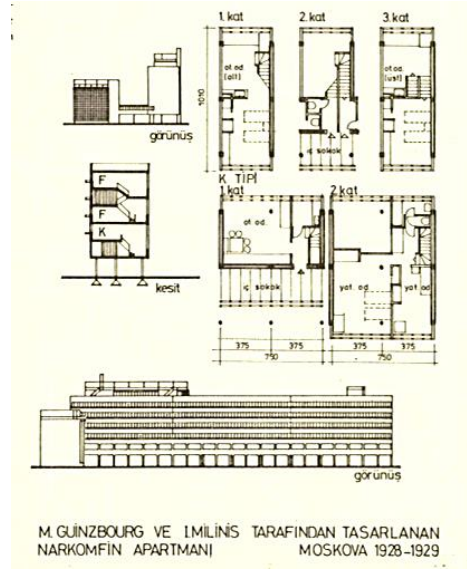
Gecekondular: İç mekâna odaklanan konut modelleridir. Kırsal yaşamın bütün pratiklerini, özlmlerini ve mekân ihtiyaçlarını kısıtlı bir alana hapseden yeni mekân yorumu ve sosyolojik bir olgudur. Yaşamsal bütün ihtiyaçlar dar ve plansız bir alanda çözümlenmeye çalışılırken toplumsal sınıflaşmada bir göstergedir.

Şekil 3.5. Gecekondu Örnek Görseli(<https://www.ntv.com.tr/ekonomi/gecekondu-sahiplerine-ev-sahibi-olma-sansi,yiDY5C21qEenno7LJ1vb5g>).

2.1.4. Planlı Toplu Konutlar

Endüstri devrimi ile değişen yaşam koşulları, artan nüfus ve ortaya çıkan yeni sosyal sınıfın mekân gereksiniminin yerleşim alanlarına baskıları sonucu toplu konut önerileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Dar gelirli kitlelerin barınma sorununa çözüm olacağı düşünülen toplu konutlar sadece barınma değil, ortak sosyal mekânlar, kreş, üretim ve eğlence mekânları ile yaşam modeli de sunmaktaydı. Sovyetler Birliği'ndeki uygulamalarda ise konut sorununu devlet üstlenmiş ortak kullanım alanlarına dayalı, kadını ev işlerinden özgürleştireceği ve iş gücüne daha fazla katılması için ortak kullanım alanları, çamaşırhane, kreş, kantin ve sosyal alanlar ile donatılan toplu konutlar üretilmekteydi.

Şekil 3.6.M. Guinzbourg Ve I.Milinis Tarafından Tasarlanan Narkomfin Apartmanı.
Moskova 1928-1929 (Çelik, 1978. Mimarlık Dergisi sayı 156).

Bugünkü toplu konut kavramının 1920 ile 1930 arasında doğduğu kolaylıkla söylenebilir. 1922'de, Bauhaus 'da modüler konut konusunda yapılan çalışmalar sonucu, 1923'te Bauhaus sergisinde sade, geometrik ve her türlü süsten uzak bir konut tipi sergilenmiş; Bruno Taut ve Walter Gropius, yeni bir konut tipi geliştirmek için pek çok çalışmalar yapmışlardır. Bruno Taut ve Martin Wagner 1926-1927 yıllarında Berlin'de Mufiesen Sieblung konut projesini yaparken, amaçlarını, kadını ev işlerinden kurtarmak ve makine, endüstriyel üretim etrafında planlanan, yeni ve mantıksal bir yaşam biçimi oluşturmak olarak özetlemişlerdir (Çelik, 1978).

Osmanlı döneminde de ilk toplu konut uygulaması Sultan Abdülaziz'in sarayın memur ve çalışanları için yaptırdığı Akaretler Konutlarıdır. Ayrıca Osmanlı Payitahtı İstanbul'da azınlık ve dini cemaatlerin tercih ettiği sıra ev kavramı da yer almaktadır. Yücel bu konutları: Plan şemaları, biri yola, diğeri arka bahçeye bakan iki oda ile aradaki merdiven ve servis mekânlarından oluşmaktadır. İki, üç ya da dört katlıdır. Esas kat birinci kattır ve burada dar bir cumba yer almaktadır. Bu cumbanın üstünde, ikinci katta balkon yer almıştır. Odalar işlevlere göre özelleştirilmiştir. İstanbul'da Kumkapı, Kuzguncuk, Balat gibi semtlerde bu tip konutların örnekleri görülmektedir (Yücel, 1996) tanımlamasıyla anlatılır.

Toplu konut uygulamaları çok sayıda ve bir arada üretilmeleri nedeniyle, düşük maliyetli uygulamalar olduklarından "toplu konut" kavramının sıklıkla "sosyal konut" kavramıyla aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir. Gerçekte her iki kavramın çıkış noktası ayrıdır. "Toplu konut" pazar ekonomisinde bir ticari kavram olarak ortaya çıkarken, "sosyal konut" devletin, yerel yönetimin ya da bazı sosyal kurumların ürettiği konut anlamına gelmektedir ve bu tür bir konut, pazar ekonomisinin dışında bir üretim örgütlenmesinin sonucudur (Tapan, 1996).

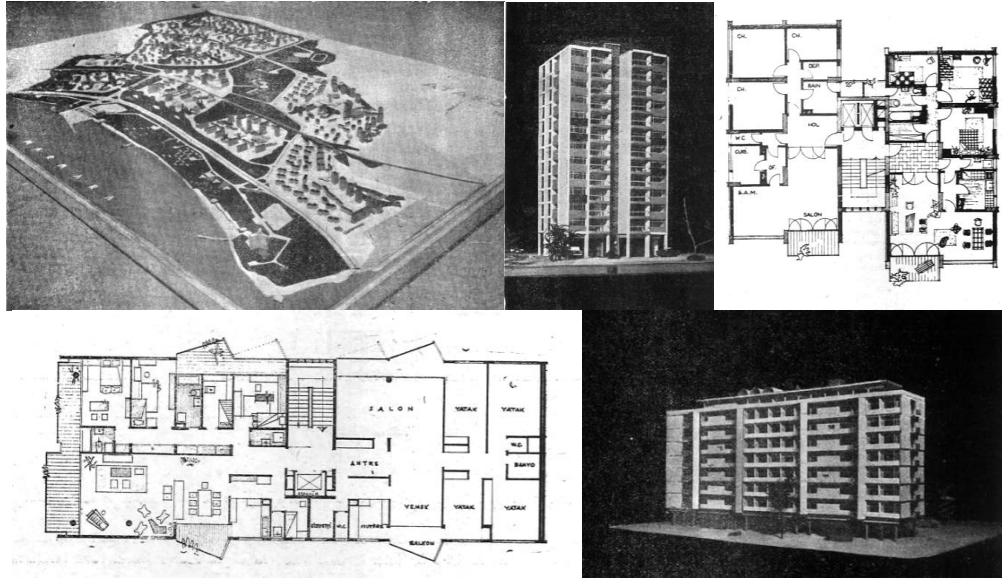
20. yy.'da fazlasıyla yapının insanlara sunulmuş olması sebebi ile ülkemizde özellikle metropol kentlerin şehir merkezleri yapı ile dolup taşmaktadır. Trafik büyük bir sorun olduğu ülkemizde yollar için ayrılan alan oldukça fazladır. Kent nüfusuna oranla sosyal ve yeşil alanların yetersiz olduğunu söylemek de yanlış olmayacaktır. Bu şartlar altında yeni yapı yapılabilecek noktalar genellikle şehir merkezinden uzakta kalan ve daha önce yapılaşmaya gerek duyulmayan bölgelere doğru kaymak durumunda kalmıştır.

Bu bölgelerin şehir merkezine uzaklığı, buralarda yaşayacak insanların merkeze ulaşım işlerini görebilmesini zorlaştırmaktadır. Bunun gibi birçok probleme çözüm niteliğinde şehir merkezleri dışına kurulan yerleşmelerde konut bloklarının yanı sıra, okullar, hastaneler, bankalar, sosyal tesisler, iş merkezleri ve yeşil alanlar gibi birçok olanağı barındıran toplu konut projeleri uygulanmaya başlanmıştır.

2.Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da ortaya çıkan konut açığı toplu konutlar ile çözümlenmiştir. Nüfusun, göç ve çoğalma nedeniyle hızlı artması, özellikle büyük kentlerde konut açığı yaratmıştır. Konut açığını gidermek amacıyla üretimi hızlandırılmıştır.

Türkiye'de toplu konut üreten kooperatifler, Emlak Bankası, Toplu Konut İdaresi gibi kamu sektörü kuruluşları özel sektör tarafından gerçekleştirilmektedir. Toplu konut alanları kentlerin çevresinde yer aldığından, kent merkezine ulaşabilir olması, sağlık, eğlence, rekreasyon, alışveriş, eğitim gibi pek çok sosyal donatıyı da barındırmalıdır. Toplu konut alanlarında sonradan yoğunluğun artmaması için gerekli tedbirler alınmalıdır. Toplu konut alanlarında, ikiz ev, sıra ev ya da çok katlı blok şeklinde farklı büyüklük ve nitelikte konut tipi bir arada bulunabilmektedir.

Hızlıca büyüyen kentlerin planlı yapılaşmasının sağlanması amacıyla konut sorununa çözüm olacak toplu konut uygulamaları gündeme gelmiştir. Bunlardan en kapsamlısı 50000 kişi için tasarlanan İstanbul Ataköy kompleksi olmuştur. 1960'lı yıllardan sonra toplu konuta ve çok ortaklı kooperatiflere önem verilirken, OYAK ve BAĞ-KUR gibi kurumlar finansman kuruluşları arasına katılmıştır (Sey,2007) biçiminde açıklamaktadır.

Şekil 3.7. Ataköy

Konutları(<https://www.imo.org.tr/resimler/ekutuphane/pdf/3917.pdf>).

Toplu konut uygulamalarında genellikle daha az maliyetle mevcut standartlara uygun, fiziksel olarak nitelikli konutlar üretmek amacı daha baskın olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak konutun sadece fiziksel mekân olmayıp sosyal, kültürel ve ekonomik boyutlarıyla da topluma hizmet etmesi sebebiyle toplu konut uygulamaları ile oluşan çevrede sosyal donatı ihtiyaçlarını da karşılayacak gerekli fiziksel donatılarında yapılması elzemdir. Böylelikle en az kaynak kullanımı ile birey ve içinde bulunduğu çevreye daha fazla hizmet gidecektir.

Bu konutlardaki genel kullanıcı profili;

- Alt ve orta gelirli,
- Genellikle yüksek eğitim yapmamış,
- İşçi, memur, serbest meslek sahibi,
- Genç ve yaşlı yalnız yaşayanlar, orta yaşlı 2 kişilik ve 3 kişilik ailelerdir (Özsoy, A., Esin, N., 1989).

Tablo 3.1. Toplu Konut Projelerinde Bulunması Gereken Donatılar
(Kaya, 2019).

Sıra No	Ünite Tanımları	Hane Sayısı	Nüfus	Donatılar
1	Konut	1	1 - 10	bahçe+bahçe yolu+teraslar+balkon+merdiven
2	Konut Grubu	6- 10	30 - 50	çocuk oyun yeri
3	Küçük Komşuluk (10 konut grubu)	60-120	300 - 600	1 küçük çocuk grubu oyun yeri+1 çocuk bahçesi+otopark
4	Komşuluk (5 küçük komşuluk grubu)	300-400	1500 - 2000	çocuk yuvası+7-12 yaş için oyun yeri+küçük bir çarşı
5	İlkokul yerleşme birimi (2-3 komşuluk grubu)	700-1000	3500 - 5000	ilkokul+açık yeşil alan+mescit+küçük hizmet merkezi (çarşı)
6	Semt	2000-3000	10000 - 15000	1 ortaokul+1 sanat okulu+semt hizmet merkezi+tamirhaneler +spor alanları+açık yüzme havuzu+idari ve sosyal tesisler+dini tesisler
7	Şehirsel Birim	4000-9000	20000 - 50000	lise+stadyum+şehir merkezi+tiyatro+sinema v.b. kültürel tesisler

2.2. 21 YÜZYILDA KONUT DURUMU

Bilgi iletişim çağı ve binyıl olarak sözlüklerde karşılık bulan milenyum olarak adlandırılan günümüz bilgiye ulaşmadaki sınırsızlık, kültürler arası etkileşim, bilgiyi paylaşma ve talep etmenin hızlandığı bir zaman dilimidir. Günümüzde gerçekte var olmayan ama zihnimizde varmış gibi düşünülen ve tasarlanan sanal kavramı her alanda karşılık bulmakta beğenileri ve istekleri ortak özellikler gösteren kitlelerin bir araya geldiği platformlar oluşmaktadır. Bu ortak platformları gelir, eğitim ve eğilimler belirlemede kişi ve kullanıcı istekleri önemsenmektedir.

Sosyal medya adı verilen ve iletişimi sınırsız kılan çağın kavramları belirli algoritmalar ile bu kitleleri bir araya getirmekte ve bu bir araya geliş tüketime yönlendirmekte ve ortak beğenileri oluşan kitlelere gelirlerine göre hazırlanmış tüketim hizmetleri sunulmaktadır. Konut da bu ürün ve hizmetlerdendir.

Konut edindirme kredileri, dünya çapındaki satın alma veya kiralama uygulamaları, akıllı ev teknolojileri, sürdürülebilirlik olgusu, ekolojik malzeme, daha fazla özgürlük arayışı ve bireysellik konut kullanıcılarını tüketime yönlendiren unsurlardır. Türkçe karşılığı tutsak, tutuklu satış, ipotek anlamına gelen Mortgage iktisadi terimi bir malın kendisinin güvence olarak gösterilerek, ödünç alınan parayla satın alınması anlamına gelmektedir. Yirmi birinci yüzyılda yaygın hale gelen ve özendirilen bu sistem sayesinde belirli bir birikimi olmadan kira öder gibi ev sahibi olma imkânı konut sahibi olmak isteyen kitlelere çözüm olarak sunulmaktadır.

Bilgi iletişim çağında konuttan sadece barınma işlevi değil; çevresi ile var olması, rekreasyon alanları, kent donatıları, otopark alanları, nitelikli ve hatta alışveriş merkezi ve sosyal donatılar ile desteklenen konut blokları, teknolojik iç mekanları beklenmektedir. Bu bağlamda yirminci yüzyıl konutunda üst gelir gurubunun talep ettiği güvenlik hizmeti ve sınırları belirlenmiş alan algısı, ebeveyn banyosu, sıcak su, ısıtma ve soğutma sistemleri, gömme dolap, açık mutfak gibi iç mekân gereksinimleri yirmi birinci yüzyıl konutunun ana unsurları konumuna gelmiştir.

2.2.1. Alt ve Orta Gelir Grubu İçin Konutlar

Konut ve konut edindirme modelleri kişi istekleri kadar merkezi otoriteler veya yerel yönetimlerin her zaman ilgisini çekmiş ve seçmen üzerinde etki yaratacak bir söylem olarak yer almıştır. Hatta yirminci yüzyıl her aileye iki anahtar vaadinde bulunan yaklaşımlar Türk siyasi hayatında gözlenmiştir.

Konut edindirme bireysel bir istek olmanın yanı sıra aynı zamanda devletin üstlendiği bir görevdir. 2003 yılında yayımlanan 4966 sayılı kanunla yapılan değişiklikler ile Toplu konut İdaresinin 2985 sayılı Kanun ile tanımlanan görevlerine yeni görevler eklenmiştir.

2.2.2. Üst Gelir Grubu için Konutlar

Dünya genelinde, 1980'li yıllardan itibaren yeni bir konut sunum biçimi olarak ortaya çıkan dışa kapalı konut yerleşmeleri, bugüne kadar farklı tipolojiler ve farklı kullanımlar sunmuş, bununla birlikte kullanıcıların konutları ile olan ilişkileri, tüketim davranışları ve talepleri değişmeye başlamıştır. Konut sunum biçimleri arasında neredeyse bir akım haline gelen ve ülkemizde de 90'lı yıllar ile birlikte görülmeye başlanan dışa kapalı, güvenli konut yerleşmeleri, günümüzde de yüksek gelir grubu tarafından sürekli olarak yoğun ve artan bir talep görmüştür.

Günümüz kent insanı: kentin nüfus yoğunluğundan, kirli havasından, ulaşım sorunlarından ve gürültüsünden uzaklaşma isteği, çocuklarını daha güvenli bir ortamda büyütebilme arzusu, daha popüler ve ortak zevkleri oluşmuş bir kitle ile yaşama hedefi, kent dışında ama kente yakın çevrelerde bulunan konut alanlarını tercih edebilmektedir. Kenti terk etme nedenleri göz önüne alındığında yeni konut tercihleri daha çok müstakil konutlar biçiminde olmaktadır. Bu tercihler, bu tip konut alanlarının sayısını hızla artırmakta hatta kentlerden daha geniş bir yer bile kaplamaktadır. Yapılan çeşitli çalışmalar, insanların ideal evlerini anlatmaları istendiğinde, her tür gelir ve eğitim düzeyinden kişilerin genellikle müstakil, dört köşe ayrı, bahçe içinde tek aile evi tarif ettiklerini göstermiştir.

Günümüzde giderek popülerlik kazanan ve talep gören villa tipi konutlar, yüksek ve orta-yüksek gelir grubunun tercih ettiği konut alanlarında gelişmektedir. Bu tip konutlarda yaşamlarını sürdürmeyi arzulayan, hedefleyen kullanıcıların gereksinim ve tercihleri ile konutları hakkındaki düşünce ve duygularının öncelikli olarak belirlenmesi gerekmektedir. Bu bakış açısıyla, villa tipi konutun (tek aile konutu),kullanıcısını memnun edecek mekân örgütlenişleri bakımından, diğer yönden kullanıcıların zaman içerisinde gelişen ihtiyaçlarına cevap verebilecek esnek tasarım ve üretim stratejilerinin geliştirilmesi hedeflenmelidir [18 ve 19]. Konutu oluşturan mekânların organizasyonu, aynı zamanda mekânların örgütlenme biçimi, kullanıcısının yaşam biçimi ve tercihlerini yansıtır. Bu bağlamda konutun kullanım biçimi ve mekânsal örgütlenme karakterini belirleyen faktörler ve özelliklerinin değerlendirilmesi gerekir. Bu faktörlerden başlıcaları aile tipleri, ailenin yaşam

sürecinin hangi aşamasında olduğu, aile bireylerinin yaşları, cinsiyetleri, ailenin büyüklüğü, ailenin yaşam biçimi, sosyo-ekonomik statüsü, dünya görüşü, sosyokültürel yapısı ve yaşama bakış tarzıdır. Dolayısı ile konut kullanıcı memnuniyetinin belirlenmesinde kullanıcılara ilişkin kişisel, sosyal, ekonomik, kültürel faktörler olduğu kadar içinde buldukları konutların mekânsal örgütlenişleri ile teknik ve işlevsel performans düzeylerinin belirlenerek ortaya konulması önem taşımaktadır.

Rezidans, TDK sözlüğünde 'kendine ait güvenliği bulunan, içinde yaşayanlara özel hizmetler sunulan, her türlü ihtiyacın karşılandığı özel konut' olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2015). Hasol' un (2010) hazırladığı mimarlık sözlüğünde ise 'residence' teriminin Türkçe karşılığı 'konak, konut, ikametgâh, apartotel' olarak açıklanmıştır (Hasol, 2010).

Özellikle kent merkezindeki sosyal, kültürel aktiviteler, iş ve ulaşım olanaklarından faydalanmak isteyen, zamanı kısıtlı kullanıcıların talepleri yeni bir konut sunum biçimi olan rezidans arzının artmasını desteklemiştir. Amerika ve Kanada'da 21. Yüzyılın başından itibaren geçici süre konaklamaya hizmet etmek üzere ortaya çıkan yüksek katlı, apartman konut blokları, Türkiye'de geçici süre konaklama amacından çıkarak, üst tabakanın sürekli konut alanı halini almış ve rezidans olarak adlandırılmıştır (Zengel ve Deneri, 2001).

Dairelerin şahıslara, ortak mekânların ise tüm kullanıcılara ait olduğu bu yerleşmelerde bir konut işletme sistemi bulunmaktadır. Bu işletme sistemi konut kullanıcılarının konforunu sağlayabilmek için çeşitli fonksiyonlar barındırmaktadır. Otel hizmeti veren rezidanslar; güvenlik, temizlik, vale, concierge, yemek, spor hatta alışveriş gibi imkânlar sunmaktadır. Her türlü konforun sağlanabiliyor olması, tercih nedeni olmaktadır (Sadıkoğlu, 2010).

Blakely ve Synder (1997) kullanıcıların dışa kapalı, güvenli konut yerleşmelerinde konut edinme isteğinin farklı beklentilere dayandığını üst gelir grubu konut tercihi olarak rezidans kullanımı (18 Ocak 2016) 226-245 233 belirtmiştir. Bu beklentiler; bazıları için bir prestij ve statü sembolü, bazıları için güvenlik ve mahremiyet kontrolü, bazıları için ise boş zamanların değerlendirilebileceği, kulüp ve sosyal olanakların varlığı şeklinde sıralanmıştır. Low (2003), dışa kapalı konut yerleşmelerinde sunulan güvenlik hizmeti ve sosyal olanakların varlığının hem

kullanıcı memnuniyetini hem de konutun ekonomik değerini arttırdığını belirtmiştir. Talep her ne olursa olsun, son yıllarda neredeyse bir arzu nesnesi halini alan rezidans dışı kapalı konut yerleşmeleri, kullanıcılara kendileri gibi 'seçkin' kullanıcılarla birlikte yaşayabilecekleri ve şehrin karmaşasından uzak, güvenli, üst düzey konfora sahip yaşam alanları vaat etmektedir.

Bu konutların kullanıcı profili;

- Gelir düzeyi yüksek,
- Kültür seviyesi yüksek,
- Eğitimli ve Avrupa standartlarında yaşamı bilen ve alışmış,
- Ticaretle uğraşan, serbest meslek sahibi veya sanatçı insanlardır. (Uğurlutaş,

2005)

Rezidansların; akıllı bina olmaları, sosyal tesisleri, güvenli olmaları, temizlik ve bakım gibi tüm donanımların içinde karşılanıyor olması, özel deprem ve yangın koruma sistemlerinin bulunması, ilk masraf hariç masrafsız olmaları, sosyal bir statü sağlamaları şeklinde çeşitli avantajları bulunmaktadır. Ancak bu avantajlara rağmen, niteliksel değerleri açısından henüz kısa bir süredir kullanılmaları ve bireyin üzerindeki kimlik, bir yere ait olma gibi olgular doğrultusunda etkileri bilinmemektedir. Oysa Rapoport' un üzerinde önemle durduğu, konutun ve bulunduğu yerin seçimi, insanlar için önem taşıdığı halde bazı etkenler kişinin konutunu seçememesine neden olmaktadır. Bu da insanların, kendilerini iyi ifade edememelerini, psikolojik sosyal ve kültürel davranışlarıyla çelişen yerlerde yaşamalarına, böylelikle çevresel problemlere yol açmaktadır (Rapoport 1980).

Şekil 3.8.Metropol İstanbul (<https://www.bugunkuhaber.com/son-dakika-haberleri/metropol-istanbul-avm-30-agustosta-aciliyor/>).

2.2.3. Alternatif Konutlar

Stüdyo, Flat, Suit, Apart ve Loftlar

Emlak sektöründe pazarlama kaygısıyla konut projelerine verilen gösterişli İngilizce isimlerin yanı sıra konut tipleri de İngilizce olarak adlandırılmaktadır. Genel olarak rezidans, stüdyo, flat, suit, apart ve loft olarak adlandırılan bu yeni konut projeleri 17 farklı isim altında sınıflandırılırsalar bile tanım ve içerik olarak bakıldığında birbirlerinden bariz farklılıklar göstermemektedirler.

Ayrıca; düşük metrekareli konutları tarifleyen bu yeni konut tipleri – genellikle konut yerine daire olarak adlandırılmakta- içinde spor, eğlence, sosyal alanlar gibi farklı mekânsal aktivitelerin yer aldığı bir yaşam biçimini ve güvenlik hizmeti, teknik servis gibi ihtiyaçların karşılandığı bir işletme modelini tarif etmektedirler. Tasarımın artı bir değer olarak görüldüğü yüksek kira ve satış değerine sahip bu konutlar, yeni malzeme ve çağdaş yapım tekniklerine göre inşa edilmiş, akıllı binalar olarak ve genellikle çok katlı inşa edilmektedirler.

Stüdyo, sadece tek bir mekândan oluşan dairedir. Mutfak, yaşama ve yatma birimlerinin tümü tek bir hacim içerisinde konumlanmıştır. Stüdyo daireler, sektörde broşür ve ilanlarda 1+0 olarak adlandırılmaktadır.

Flat, İngilizce’de düz zemin anlamına gelen flat dairelerin temel özelliği tek katlı olmalarıdır. Tek katlı stüdyo, 1+1 ve 2+1 daireleri kapsamaktadır. Bunun dışında emlak sektöründe şehrin merkezi yerlerinde konumlanan ve geçici bir süreyle mobilyalı olarak kiralanabilen konutlara da bu isim verilebilmektedir.

Suit daireler, ankastreler de dâhil olmak üzere bütün mobilyalarıyla kullanıcıya sunulan dairelerdir. Flat dairelerden daha az metrekareye sahip olan suit daireler genellikle tek mekândan oluşmaktadır. Rezidanslardaki hizmetlerin büyük ölçüde sunulduğu bir otel odası olarak düşünülebilecek bu daireler çoğunlukla şehrin merkezi yerlerinde bulunmaktadır.

Apart daireler, suit dairelere benzemekle birlikte daha mütevazı iç mekânları olan ve şehrin merkezi yerlerine yakın, aynı zamanda kullanıcılarına mahalle yaşantısını da sunan konutlardır. Genellikle mahalle içindeki eski apartman daireleri yenilenerek kullanıma sunulmaktadır.

Loft daireler asma katlı, esnek iç mekân düzenine sahip, malzemenin yalın halde kullanıldığı ve genellikle metrekare yerine metreküp olarak değerlendirilen,

yüksek tavanlı konutlardır. Loft kavramı, başlangıçtaki ideolojik ve protest tavrından zaman içinde sıyrılarak, günümüzde emlak sektöründe önemli bir satış ve pazarlama aracına dönüşmüştür.

İkinci konut kavramına ilişkin farklı araştırma alanlarında yapılmış birçok tanım bulunmaktadır. İkinci, ikincil ya da tatil konutu olarak ifade edilen kavram, İngilizcedeki “second homes”, “secondary homes” ve “vacation homes” ifadelerine karşılık gelmektedir. Burada vurgulanan “ikinci” kelimesi kişinin sahip olduğu konutun sırasını değil, kullanımında yüklendiği karakteristikleri ve belirli süreler zarfında konaklanan, asıl konut dışında tatil için kullanılan konut tipini açıklamaktadır (Arkon 1989).

Bu noktada ikinci konutlara yönelik yapılan farklı tanımlamalara bakıldığında; Keleş (1980: 58), bir kimsenin sürekli yaşadığı evinden ayrı dinlencelerinde ya da kısa süreli gezilerinde kullanılan konut tipi, Arkon (1989: 9), rekreatif amaçlarla uzun dönem için kiralanın veya satın alınan bir başka yerde oturan kullanıcının zaman içinde yaşadığı konut, Manisa (2007: 16) ise; ikame edilen yerden başka bir yerde bulunan, yılın belirli dönemlerinde rekreatif amaçlarla kullanılan, doğal ya da kültürel çekiciliği yüksek yerlerde (akarsu, göl, kaplıca, deniz kıyısı vb.) inşa edilen, turizm ile bütünleşmiş ve emlak yatırım özelliği bulunan sabit bir mülk şeklinde tanımlamışlardır. İkinci konutlar sadece hareketli olmayan, sabit bir mülk olarak ele alınmamış, yarı hareketli olarak karavanlar, çadırlar ve hareketli tekne ve botlar da ikinci konut olarak değerlendirmiştir. Nitekim araştırma alanında yarı hareketli ikinci konut olarak değerlendirilen karavanların, ikinci konut amacıyla kullanıldığı gözlenmiştir.

Kır evleri, genellikle doğayla iç içe, buldukları yöreye ait özellikler taşıyan ikincil konutlardır. Büyüklükler, gereksinimlere ve konuma göre değişmektedir. Kır evlerinin çok katlı olması tercih edilmemektedir, genelde tek katlı olup en çok iki katlıdır. Balkonlar, teraslar gibi açık mekânlar tasarlanmaktadır.

Dağ evleri, ormanlık alanlarda ya da eğimin fazla olduğu dağ, tepe yamaçlarında tasarlanan dağ evlerinde de içinde yer aldıkları doğaya uyum başlıca tasarım ölçütüdür. Dağ evlerinin bir diğer simgeleyici özelliği ise çatılardır. Kar yükünden dolayı yüksek eğimli çatılar oluşturulmaktadır. Dağ evlerinde kullanılan malzeme yöreye göre değişmektedir, taş ve ahşap en çok kullanılan malzemelerdir.

Hafta sonu ve yazlık evler, kır evi, dağ evi vb. gibi, bireylerin kentin gürültüsünden ve monotonluğundan uzaklaşmak için kısa ya da uzun süreli, farklı mevsimlerde kullandıkları ikincil konutlardır. Kentlerde ikamet edilen konutlar genellikle çok katlı bir binadaki bir daire olduğundan ikincil konutlar tek ya da iki katlı küçük ya da büyük bir bahçe içinde, bireylerin doğa ile iç içe olabilecekleri şekilde tasarlanmaktadır. Bu konutlarda, bireylerin daha çok açık alanlarda zaman geçireceği düşünülerek, temel ihtiyaçların karşılanması hedeflenmektedir. Ancak bireylerin sosyo-kültürel statülerinden dolayı daha büyük ve kapsamlı ikincil konutlar da yapılmaktadır.

Yayla evleri, sıcak yaz aylarında dinlenmek ya da hayvan otlatmak için çıkılan, suyu ve havası temiz, otları yazın kurumayan dağ tepelerindeki düzlük alanlara yapılmış konut tipidir. Günümüzde hayvan otlatmak için gidenler azalırken, çoğunlukla dinlenme amacıyla yayla evleri kullanılmaktadır.

Bağ evleri, büyük bahçeler içinde seyrek bir yerleşme dokusu içinde yer alırlar. Evler genellikle üç katlıdır. Zemin kat üretim ile ilgili işlevleri yüklenirken, üst katlar ev sakinlerinin ihtiyaçlarına göre düzenlenmektedir.

“Mobil” kelimesi; taşınabilen, hareket edebilen, sökülüp takılabilen, gibi çeşitli anlamlar taşımaktadır. “Mobil mekân” kavramı ise; hareket edebilen, taşınabilen mekânlar anlamına gelmektedir (Tuncel, 2007, s. 120). Mobil yapılar bir araç yardımıyla taşınabilir ya da kendileri hareket özgürlüğüne sahip olabilen mekânlardır. Bir alanda sürekli olarak sabit bulunmayan yapılardır.

Küçük ve hareketli mekânlar pratik ve yaratıcılığı tetikleyici niteliktedirler. Bu anlamda sadece ihtiyacı görece minimum ölçüler içerisinde yaşamayı bir stil olarak gören, dilediği yerde uyanabilme özgürlüğü ile hayatını sürdürenleri göz ardı etmemek gerekmektedir. Küçük ve hareketli mekânlar ister yaşam mekânı, ister tatil evi, isterse de bir seyahatin parçası olsun, insanlara farklı deneyimler yaşatmaya devam etmektedirler. Minimum ölçekte mobil yaşam mekânlarına örnek olarak; karavanlar, yüzer evler, çadır, tekne ve yatlar, gemi kamaraları ve tren yataklı kompartımanları sayılabilmektedir.

Mobil kavramının hayatımıza girişi eski çağlardaki ‘göçebelik’ kavramıyla başlamış ve özellikle son yıllardaki hızlı ilerleyişiyle daha yoğun bir şekilde hissedilir olmuştur. Başta hareket özgürlüğü sağlamaları, bunun yanı sıra kolay

taşınabilmeleri, kolay kuruluma olanak tanımaları, gerektiğinde ek parçalarla büyütülüp küçültülebilme gibi avantajlar sağlamaları ve belirli bir alanda bulunma zorunluluğu gibi problemler yaratmamaları sebebiyle tercih edilmektedirler. Çağımızın önemli bir parçası olan zamanın, dolayısıyla hız faktörünün hayatımızdaki yeri düşünüldüğünde; mobil kavramının insanlara sağlamış olduğu faydaları anlamamız mümkün olmaktadır. Bütün olarak hareket ettirilebildikleri gibi daha büyük hacimlere sahip olan yapılarda modüler parçalar hâlinde taşınabilmeleri de söz konusudur. Kendi hareket kabiliyetine sahip olanlarda ise bu tür problemler oluşmamaktadır. Bünyelerinde mevcut olan sistemler sayesinde kolaylıkla yer değiştirmelerine olanak sağlanmaktadır (Tuncel, 2007, s. 120). Bunlara ek olarak hafif olmaları ve belirli mekânda sabit olarak konumlandırılma zorunlulukları olmaması sebebiyle; doğal afetlere de oldukça dayanıklı yapılardır. Ayrıca mobil yapılar; kolay ve hızlı bir şekilde kurulabilmeleri sayesinde afet öncesi ya da afet sonrası kullanıma da uygun tasarımlardır. Genellikle fabrikasyon olarak üretilen mobil mekânlar mevcuttur; fakat kullanıcı ihtiyaçları, iklim, işlev ve diğer başka kriterler nedeniyle özel tasarım mobil yapılar da üretilebilmektedir. Taşınabilir olmaları sebebiyle de daha akılcı ve pratik çözümlere olanak sağlamaktadırlar. Bu mekânlar, görünüşleri ve işlevleri açısından da daha özgür tasarımlar olarak nitelendirilebilirler. Ancak başka bir alana taşındıklarında tekrar aynı verimin alınabilmesi için, doğru adımlarla ve doğru kararlarla gereksinimlere en uygun tasarımın yapılması gerekmektedir. Son zamanlarda mimari kaygıların artması nedeniyle, bu konu üzerinde daha da yoğunlaşmaktadır. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte elde edilen imkânlar sayesinde her geçen gün daha akılcı, işlevsel, ergonomik ve estetik kaygıların da barındığı tasarımlar oluşturulmaktadır (Tuncel, 2007, s. 113).

Zaman kavramının oldukça değerli olduğu günümüzde çoğu açıdan kolaylık sağlamaları ve gelişen teknolojinin bize sağladığı yeniliklere açık olmaları sebebiyle mobil mekânların güncelliklerini koruyarak gelişmeye devam edeceği yönünde ilerlemeler görülmektedir.

Geçici ya da kalıcı barınma ihtiyaçlarının tamamına çözüm sunan ve mobil konut olarak adlandırılabilen tüm yapı ve birimler farklı işlevleri, farklı tip kullanıcı ihtiyaçlarını veya farklı talepleri karşılayabilecek biçimde tasarlanabilir durumda bulunmaktadır. Ayrıca geniş seçim ağı ile kullanıcıya daha fazla seçim imkânı sunmaktadırlar. Bu durum teknolojinin de etkisiyle toplumun her kısmından gelebilecek farklı taleplere olumlu cevap verme olanağı sağlamaktadır.

Tasarımın ilk adımından yani planlama aşamasında itibaren mekânın bir bütün olarak ele alınması, tüm donatıların aktif kullanım esnasındaki durumu ve daha sonra oluşturulabilecek yardımcı işlevlerinin takibi önem arz etmektedir. Tasarım ve planlama mobil aracın şasisi üzerinden başlayıp; kabuğu, yürüyen aksamı, motor, tesisat sistemini kapsamalı; yalnızca iç mekâna göre uygulanmamalıdır. İster fabrikasyon isterse kişiye özel imal edilmiş olsun söz konusu aracın hareket edeceği unutulmadan tasarım yapılmalıdır. “Mobil mekânlar her ne sebeple yapılırsa yapılsın, küçük bir mekân içinde birden fazla fonksiyonu barındırdığı için dönüşebilen elemanların kullanıldığı yerlerdir. Bilgi ve iletişim çağında yeni malzemeler, üretim şekilleri ve iletişim araçlarının gelişimi sayesinde hareketin daha önemli hale geleceği kesin.” (Altan 2007, s.34)

Mobil mekân tasarımına ekti eden bir diğer faktör de mekân kullanım işlevidir. Özellikle tesisat, taşıma ve iç mekân düzenlemelerinin belirlenen işleve göre tasarlanması ileriki dönemde ortaya çıkabilecek sorunları en aza indirecektir. İnsan kullanımına yönelik olan her mekân gibi burada da kullanıcı alışkanlıkları en önemli unsurlardan biri olarak görülmektedir. Tüm bunlar göz önüne alındığında modern teknolojinin sağladığı imkânlardan da faydalanarak insan odaklı; kullanım kolaylığı sunan mekânlar oluşturmanın mobil mekân tasarımının temeli olduğu söylenebilmektedir.

3. 21.YY BARINMA EĞİLİMLERİNE UYGULANABİLİR BİR ÖRNEK KÜÇÜK EV/ TİNY HOUSE

3.1. KÜÇÜK EV/ TİNY HOUSE NEDİR?

Tiny house: İngilizceden Türkçe'ye küçük ev biçiminde çevrilmektedir. Küçük ev, 10 ila 30 m² arasında tasarlanan özel evleri ifade etmektedir. Aslında birçok kişi tarafından bir ev olarak değil, bir yaşam biçimi olarak kabul edilmektedir. **Yaşam felsefesiyle** küçük bir evde yaşamın ötesinde bir sosyal hareket olarak görülen küçük ev akımı **minimalizm** ve **özgürlük düşüncesini** birleştirmektedir. Bu kavram ile: Yaşanılan alanı küçültmenin, sadeleştirmenin ve daha az eşyayla yaşamının yanı sıra, çevreyle dost, sağlıklı yaşamayı, doğada vakit geçirmeyi ve karbon ayak izini azaltmayı hedeflenmektedir. Bunlara ek olarak küçük evler, mobil yaşama, günlük harcamalar, konut vergileri ve bakım masraflarının azaltılması gibi avantajlar da sunmaktadır.

Dünya genelinde bakıldığında “Tiny House” akımının yayıldığını tüm ülkelerde bu konuda son yıllarda farkındalık oluştuğunu görülmektedir. Amerika’da gördüğümüz tiny house kavramı Türkiye’de ya da Avrupa’da birebir uygulanamamaktadır. İngiltere’de tiny house kelimesi yerine “static caravan” tabiri kullanılmaktadır ki bu mobil ya da sabit olup olmadığını anlayamadığımız tiny house tabirinden daha betimleyicidir. Bu evlerde yaşamak için ilk yapılması gereken şeylerden biri gereksiz eşyalardan kurtulmak olmalıdır çünkü eski eşyalarınızı bu eve sığdırabilmeniz mümkün değildir. Ancak; bir evin gerekli iç mekân donanımı bu küçük evlerde de bulunmaktadır.

Küçük evler tasarımcıları tarafından çamaşır makinesi, bulaşık makinesi, buzdolabı, fırın, televizyon, depolama alanı, koltuk, yatak, banyo gibi temel ihtiyaçlarınızı sağlayacak şekilde düzenlenmektedir. Küçük evlerde aynı zamanda enerji ihtiyacı için güneş panelleri, ufak çaplı rüzgâr türbini ve temiz su için yağmur toplama kanalları da yer almaktadır. Mobil küçük evler, römork bağlantısı ve çekme kapasitesi olan hemen hemen herkes tarafından kolay taşınmasına izin veren büyük römorklar üzerine inşa edilmekte ve çekilerek yerinin değiştirilebilmesine olanak verecek boyutlarda üretilmektedir.

3.1.1. Küçük Ev' in Gelişimi

Küçük ev mimaride yeni bir fikir değildir. Tarih içinde bungalovlar konteynerler diğer küçük mimari oluşumlar şeklinde sıkça kullanılmıştır. Küçük evlerin mimarisi ve inşasının ilk liderlerinden biri, 1950'de "The Natural House" adlı bir kitap yazan Frank Lloyd Wright'tı. Frank Lloyd Wright ve diğer öncü mimarların fikirlerinden yola çıkan modern küçük ev hareketi, büyük ölçüde 1980'lerin sonunda başlamış ve 21.yy da yaygınlaşmıştır.

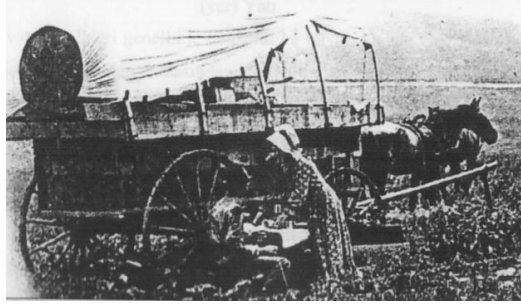
Evin yıllar içinde büyümesi tüketim çılgınlığının bir kanıtı olarak karşımıza çıkmış ve bir zenginlik ve statü unsuru olmuştur. 2007 ve 2008 yıllarında konut piyasasındaki çöküşün ardından birçok ev sahibi kredilerini ödeyememenin bir sonucu olarak evlerini kaybetmiş, bu kayıp insanlara konut durumlarını gözden geçirmeleri gerektiğini hatırlatmıştır. Modern Amerika'nın tüketim toplumu anlayışının tersine bu yaşam tarzı minimal yaşamda sadeleşme anlamına gelmektedir.

2008 yılında ABD'de yaşanan krizle birlikte küçük eve olan ilginin arttığı ve yayılmaya başladığı bilinmektedir. İnsanlar daha uygun konut arayışı ile birlikte daha sade bir yaşam anlayışını benimseyerek tiny house'a yönelmektedir. Türkiye'de de son 5 yıl içerisinde yaygınlaşmaya başlayan bu evler satın alındıktan sonra imarlı, imarsız arsa ya da bahçede park edilerek konut olarak kullanılabilir.

Seyyar (binasız) tasarımlar yüzyıllardır varlığını sürdürmekte olup; bunlar auto-mobil ve bina arasında melez kategorilerdir. Göçer çadırlardan geçici yapılara baş döndürücü bir çeşitliliğe sahiptirler (İleri, C. 2000:95-200). İleri'nin de üzerinde durduğu günümüz teknolojisi ile değişip gelişen hareketli evlerin geçirdiği evrim ve tarihi süreç göçebe çadırlarından süre gelmektedir.

Türkiye dışındaki mobil konutun geçmişine bakıldığında, Amerika, Kanada ve Avrupa'da, toplumun eğlenme ve dinlenme anlayışının gelişmesiyle ortaya çıktığı görülmektedir. Önceleri çadırda kamp, sonra araba tarafından çekilen küçük ve tenteli evler şeklinde olan bu konutların boyutları endüstrinin gelişmesiyle değişim göstermiştir. Her defasında kurulmak zorunda kalınmayan taşınan konutlara karşı talep artışı olmuş ve çok sayıda model, ölçü ve tarz geliştirilmiştir. Ancak bir süre

sonra, sanıldığından daha az yolculuk edildiği ve her defasında aynı kamp yerine gidildiği fark edildiğinde bu mobil konutlar kamp yerinde kalmaya başlamış ve giderek daha da büyümeye başlamışlardır. Bu evlere, kendine has özellikleri olduğu için ‘park araçları’(park trailers) denmiştir. Amerikan hareketli evlerinin ilk tarihsel örneği 19. yy Amerika’ında ürünlerin sınıra taşınmasında kullanılmak üzere seri halde kullanılan Conestoga vagonudur (Resim 4.1.). Bu vagonlar, sahipleri tarafından ihtiyaçtan ötürü, evlere dönüştürülmüş ve hareketli evlerin sembolü olmuştur.

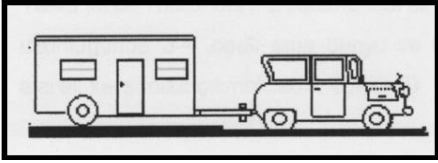
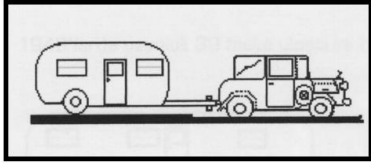

Şekil 4.1. Kuzey Amerika’nın Batısında Çok Kullanılan Conestoga Vagonu (KRONENBURG, R, 1995).

Hareketli evlerin profesyonel tasarımcılar tarafından değil, kullanışlılığa önem veren, istekli kullanıcılar tarafından geliştirildiği görülür. Şu ana kadar başarılı olan tüm tasarım ve üretimler de kullanıcının ihtiyaçları göz önüne alınarak yapılanlar öne çıkmaktadır. Her ne kadar belirli öneriler alıcıya sunulsa da kendi planlarını yapmak için oldukça fazla özgürlüğe sahiptirler. Ucuz ve basit bir teknoloji ürünü olması, ucuz bir maliyet ve kısa bir süreç içinde her türlü değişikliğe ve yenilemeye olanak tanımaktadır.

Geçmişte, ilk hareketli konut kullanıcıları arasında 1500’lerde atlarla yolculuk eden Avrupalı Çingenerler görülmektedir. Amerika’da ilk hareketli konut 1870’de yapıldı. Bu hareketli ev eklentileri, kızaklar üzerinde Güney Carolina’nın dış bölgelerinde yapılmaktaydı. Evler, bir çift at tarafından çekilmekteydi. 1920’lerde otomobilin çektiği konutlar ortaya çıkmıştır. Çoğu, kamp için yapılmıştır. Bu trend, konut devriminde bir kıvılcım olmuştur. 1926’da ilk fabrika römorku yapılmış ve amaç, kamp ünitesini modernize etmek olmuştur. 1926’da ilk fabrika römorku yapılmış ve amaç, kamp ünitesini modernize etmek olmuştur.

Tablo 4.1.Tarih İçinde Mobil Konut Örnekleri (<http://www.allmanufacturedhomes.com>).

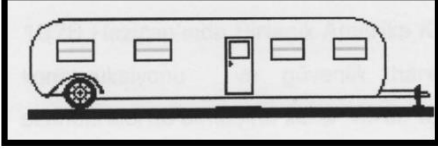
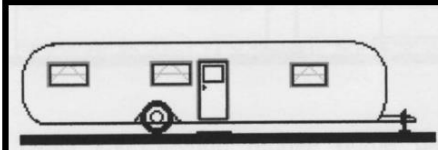
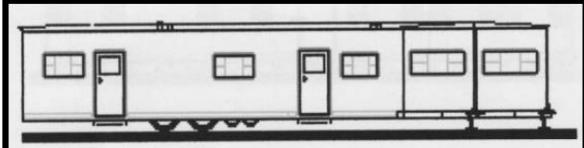
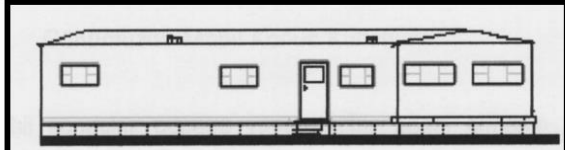

	İlk Mobil Konut Örneği.
	Kızak Üzerinde Yer Değiştiren Mobil Konut.
	Otomobille Çekilen Mobil Konut Örneği.
	Römork Entegre Edilmiş Mobil Konut.
	Modernize Edilmiş Kamp Ünitesi.

2. Dünya Savaşı'ndan sonra hareketli konut kullanımı hızlı bir gelişim göstermez. Savaştan dönen askerler, evlerine geri dönmüşler ancak özelemleri yeterince tatmin olamamıştır. Hareketli konutlar, çabuk yapılan ve ucuza imal edilirler. Bu bağlamda hareketli konut askerlerin iş arama ve iş buldukları çevrelere göçleri için imkân vermesi sebebiyle tercih edilir olmuştur. 1943'lerde römorklar, ortalama olarak 8 feet eninde, 20-24 feet uzunluğunda, 3-4 odalı ama banyo ve tuvaleti olmayan konutlar olarak karşımıza çıkmaktadır. 1948'lerde uzunluk 30 feete ulaştı ve banyolarla tanışıldı.

Mobil konutların uzunluğu ve genişliği, çift en (doublewide) gibi yeni bir konseptle tanışmıştır. 1970'lerin ortasında, bu fabrika yapımı evlerin konstrüksiyonlarında hükümetle ortaklık yapıldı. Mobil ev, fabrika yapımı konut biriminin 15 Haziran 1976'dan önce konut ve kalkınma kodları yürürlüğe girdi. Örneğin 1975'te tek en konut ve çift en konut kavramları kabul edilmiştir. 1976

Haziran’ında Birleşik Amerika Kongresi ulusal konut imalat konstrüksiyonu ve güvenlik hareketi, tüm evlerin ulusal standartlarda olmasına karar vermiştir. 1980 kongresinde mobile konut olgusu manufactured home olarak değişmiştir. 1999’da imal edilen evler, değer, seçim, göze görünüm, özellik ve seçenek olarak denk değildir. Günümüzde küçük evler kolay taşınabilen, kolay kurulabilen ve gerektiğinde sökülebilen yapı malzemelerinden oluşması, sahip oldukları esnek yapılarıyla gerek tatil amaçlı, gerek çalışma amaçlı, gerekse acil barınak olarak kullanılmaktadırlar.

Tablo 4.2.Tarih İçinde Mobil Konut Örnekleri (<http://www.allmanufacturedhomes.com>).

	Odalı, Banyosuz Mobil Konut.
	Banyolu ve Çok Odalı Mobil Konut.
	Çift Enli, Geniş Mobil Konut.
	Hükümet Ortaklığında Yapılmış Mobil Konut.
	Ulusal Standartlarda Mobil Konut.
	Prefabrike Eve Dönüştürülmüş Mobil Konut.

3.1.2. Kullanıcı Beklentileri ve Kitleleri

İnsanların birçok nedenden dolayı tercih ettiği küçük ve taşınabilir evlerin felsefesi; küçük alanlarda basit ve konforlu bir yaşam tarzıdır. Bu yaşam tarzı doğa ile iç içe yaşamak isteyip ancak konforu da elden bırakmak istemeyen modern şehir yaşamına alışkın insanlar için son derece kullanışlı yaşam alanlarıdır.

Normal boyutlardaki apartman dairelerine kıyasla boyut olarak çok daha küçük olmalarına rağmen, yaşamı kolaylaştıracak konfor şartlarının birçoğunu barındırmaktadır ve bu konfor, siz nerede isterseniz orada olacaktır. Son yıllarda Amerika'da beş milyondan fazla insan birçok nedenden dolayı (ekonomik, çevresel vb.) bu tip evlerde yaşamaya başladığı bilinmektedir. Bu tip evlerde yaşayarak, insanlar; aidat, temizlik, vergi, ısınma ve yakıt gibi birçok giderinden tasarruf ettiklerini gözlemlemişler ve günümüz iş hayatı yoğunluğu içerisinde yüksek faizlerle aldıkları ev kredilerinden kurtulup, bu tip küçük evlerde yaşayarak, kazandıkları zaman ve parayı kendi hayatları için harcayabilmekteyiz.

Birçok farklı amaç için kullanılabilir niteliğe sahip küçük ev kullanıcıları;

- Kurulacağı alan önceden belirlenmeli,
- Doğa içinde konumlanmalı,
- Çevreyle uyumlu ve dünya üzerindeki karbon ayak izini azaltmalı,
- Enerjiyi etkin kullanabilmeli,
- Yapımı kolay olmalı ve kısa sürmeli,
- Kullanım ve bakım kolaylığı sağlayacak şekilde işlevsel olması,
- Yapımında uzun ömürlü, kolay temizlenebilen, kir, pas tutmayan, dayanıklı malzemelerin seçilmesi,
- Kullanıcının isteğine bağlı olarak estetik hislere ve konfor ihtiyacına cevap verebilmesi
- Ülke ekonomisi açısından üretim maliyeti ve altyapı maliyeti düşük olmalı,
- Hem yaz hem de kış koşullarına uygun olmalı,
- Minimum boyutta mekândan, maksimum fayda sağlamalı ve depreme dayanıklı olacak şekilde tasarlanmalı,

- Ayrıca tasarım sırasında aydınlatma, havalandırma, ısıtma ve su tesisatı sorunları da çok iyi çözümlenmelidir.

Şeklinde çoğaltılabilecek beklentilere sahiptir.

Avantajları;

- **Düşük maliyet:** Yapımı normal bir eve göre çok daha uygundur.
- **Kolay bakım:** Düşük metrekaresi zaman ve maliyet açısından bakım konusunda avantajı sağlamaktadır.
- **Düşük enerji kullanımı:** Yapım aşaması dışında elektrik ve ısınma giderleri de normal bir eve göre daha düşüktür. Su ısıtma için ise güneş enerjisi çözümü tercih edilmektedir.
- **Hareket özgürlüğü:** Taşınabilir olması sayesinde kolayca yer değişikliği yapılabilmektedir.
- **Doğa içinde olmak:** Genellikle tercih edildiği şekilde doğa ile iç içe bir konumda park edilerek şehir hayatından uzaklaşılabilir. Bunun sonucu olarak dünya üzerindeki karbon ayak izi azalmaktadır.
- **Finansal özgürlük:** Finansal açıdan normal şartlardaki bir evden çok daha düşük maliyetler ile bir tiny house sahibi olmak mümkündür.

Dezavantajları;

- **Daha az yaşam ve depolama alanı:** Büyük bir mutfak, büyük bir giysi dolabı ve içinde çeşit çeşit eşyaları olsun diyenlerdenseniz bu **tiny house konsepti** sizin için uygun olmayabilir.
- **Hava koşulları:** Her ne kadar mantolama ve yalıtım konusunda çözümler gelişse de yağmurlu günlerde ve kış aylarında doğa içinde olmak bazen fazla soğuk ve zorlu gelebilir.
- **Altyapı problemleri:** Sabit olmayan evlerde temiz / pis su deposu mevcuttur. Depoların sınırlı olması sürekli kullanımda zorluklar yaşatabilir. Tuvaletleri ayrıca belirli zamanlarda boşaltmak zorunda kalmak çoğu kişinin tercih edeceği bir durum olmayabilir.

- **Yasal izinler:** 750kg üzeri tiny houseların meşakkatli bir ruhsat / plaka işlemleri süreci vardır. Bu süreci ve yasal gereklilikleri detaylı bir şekilde aşağıda görebilirsiniz.

- **Güvenlik:** Doğanın ortasında yaşamak her ne kadar korunaklı bir ev yapılsa da güvenlik olmamasından dolayı dışarıdan gelebilecek tehditlere karşı açık konumdasınız. Ancak evin küçük olması ve çalınabilecek değerli bir eşya olmaması sebebiyle riskleri bir miktar azaltabilmektedir. Yabani hayvan tehdidini ise belirli şekillerde bertaraf edebilirsiniz.

- **Daha kısa kullanım ömrü:** Her ne kadar sağlam materyaller kullanılsa da normal bir beton / çelik evdeki sağlamlığı yakalamak çok zordur. Bu sebeple bu tarz evlerin ömürleri göreceli olarak kısadır.

3.1.3. Küçük Ev ile İlgili Yasal Şartlar

Kent yaşamının yarattığı betonlaşmaya ve çok katlı binalardaki yaşamın getirdiği tek tipleşmeye karşı başlayan tiny house (küçük evler) hareketinde yapılar ‘küçük boyutlarda işlevsel çözümleri’, ‘ön üretimli olup hızlı kurulumları’ ve ‘taşınabilir’ olmaları sayesinde büyük ölçüde doğa içine yerleşme arzuna cevap vermeye odaklı tasarlanmaktadır.

Diğer taraftan bu yapılar da tıpkı diğerleri gibi küçük de olsa üç boyutlu bir alan kaplamakta ve buradaki yaşamın getirdiği su, atık ve enerji tüketimlerine yol açmaktadır. Dolayısıyla bu yapılar ‘taşınabilir’ de olsa kanunlardan muaf değildir.

Tiny house karayolları standartlarında, kendisini çekebilir araçlara uygun tasarlanmadığı durumlarda, iç mekân kurgusu ile dış mekânın bütünlüğünün oluşturulmadığı, insan ergonomisine uyumlu olunmadığı, dış ortam koşulları ve kütlenin en x boy x yükseklik ve ağırlık limitlerinin öngörülemediği yanlış tasarımlarda başarısızlığa uğrayacaktır. Tasarım kriterleri ve yöntemi doğru uygulanmadığı takdirde mobil tiny house/ mobil küçük evlerle ciddi kazalar yaşamak mümkündür. Bu noktada her bir statik karavan / mobil ev / mobil tiny house tanımlarıyla anmak mümkün olan her tasarım endüstriyel tasarım özelliği taşımakta ve kendine has tasarım bileşenlerinden oluşmaktadır.

Ülkemizdeki yasal düzenlemelere bakacak olursak:

Trafikte seyir eden her tekerlikli araç gibi bu araçlarında belirli düzenlemeler çerçevesinde üretilmiş olması gerekiyor. Bu da tip onay belgesi olarak O1 ve O2 olmak üzere ikiye ayrılıyor. O1 Kategorisi azami ağırlığı 750 kg’yi aşmayan römorklardır. O2 kategorisi ise azami ağırlığı 750 kg üzerinde olup, 3500 kg’yi aşmayan römorklardır. Küçük evler ağırlıklarına göre O1 ve O2 belgelerini uluslararası onaylı (ISO 9001-14001-TSE) olarak sağlamalıdır.

(A.1) VERİLEBİLİR BÜLGE NOTERLÜĞÜ		(Y.4) T.C. KİMLİK NO / VERGİ NO	
(A.2) PLAKA NO 34C	(B.1) TESCİL TARİHİ 24/06/2020	(C.1.1) SOYAD / TİCARİ UNVAN ANONİM ŞİRKETİ	
(A.3) TESCİL SIRA NO 2020062494218	(B.2) TESCİL TARİHİ 24/06/2020	(C.1.2) ADI ANONİM ŞİRKETİ	
(B.1) MARKASI VAGOOON HOUSE	(B.3) TİPİ VGAH	(C.1.3) ADRESİ ÜSKÜDAR İSTANBUL	
(B.2) TİCARİ ADI VGAH	(B.4) MODEL YILI 2020	(Z.1) ARAÇ ÜZERİNDE HAK YEMENİ AATI BULUNANLAR	
(B.5) SİNİFİ RÖMORK (DC KARAVAN)	(B.6) RENGİ KAHVERENGİ SİYAH	(Z.2) NOTER SATIS TARİHİ	
(B.7) MOTOR NO		(Z.2.1) NOTER SATIS NO	
(B.8) SASE NO NR9VGNH99LA		(Z.2.2) NOTERİN ADI	
(C.1) NET AĞIRLIĞI 2700 kg	(C.2) AZAMI YÜKLE AĞIRLIĞI 3000 kg	(Z.3) NOTER MÜHÜR İMZA	
(C.3) KATAR AĞIRLIĞI ---	(C.4) RÖMORK AZAMI YÜKLE AĞIRLIĞI 0 kg	(Z.4) NOTER BEĞERLER muab.gap.tr: 23-06-2021	
(S.1) KOLTUK SAYISI (Sığ.Dahil) 0	(S.2) AYAKTA YOLCU SAYISI ---	(Z.5) ONAYLAMA SİCİL İMZA	
(F.1) SİLİNDİR HACMI 0 ltr	(F.2) MOTOR GÜÇÜ 0 kw	560	
(F.3) YAKITLUSU MOTORSUZ	(Q) G/C AĞIRLIK ORANI (Motoroklet) ---	BELGE Ser: FF No: [REDACTED]	
(V.3) KİMLİK NO / VERGİ NO	(B.1) TİP ONAY NO #13/2007/46/2299/00		

Şekil 4.2. Tip Onay Belgesi (<https://www.vagoonhouse.com/sikca-sorulan-sorular>).

O1 Kategorisi herhangi bir ruhsata tabi olmadığı için kendine özel plakası yoktur. Çekici aracın plakası bu römorkun arkasına yapıştırılır. TuvTürk muayenesine tabi değildir ve vergisi yoktur. B sınıfı araç ehliyeti ile kullanılabilir.

O2 Kategorisi ise ruhsata tabidir. Kendine ait bir plakası vardır. Yılda bir kez (güvenlik açısından kontrol amaçlı) TuvTürk muayenesine tabidir. Vergisi yoktur. BE sınıfı araç ehliyeti ile kullanılabilir. (Vega Tiny House)

Küçük evler bir motora sahip olmadığından dolayı MTV' ye tabii değildir. Ancak kara yollarında seyir halinde iken geçerli muayenesinin yapılmış olması gerekir. Karayollarına çıkmak istemediğiniz zamanlarda plakanızı trafikten çekerek (noterden) yıllık muayeneye gitme zorunluluğunu ortadan kaldırabilirsiniz.

Ülkemizin arsa stoğu incelendiğinde oldukça sayıda zeytinlik, 100m kıyı kenar bandı içerisinde kalan günübirlik tesis alanı yapılması dışında imar izni olmayan arsalar, Boğaziçi öngörünüm arazileri, 5000m²'nin altında imarsız arsalar ve bunun gibi kaçak yapılaşma dışında üzerinde yapı görmediğimiz alanların sayısı oldukça fazladır.

İmar Kanunu; yapıların plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygunlarını sağlamak amacıyla düzenlenmiş bir kanundur. Dolayısıyla Tiny House yasal olarak bir yapı değil, araç olduğundan dolayı, Karayolları yönetmeliklerine tabiidir ve imar izni gerektirmeksizin istenilen imar planındaki arsaya konulabilir. Bu durumda yasal olarak park etmiş bir karavan olarak tanımlanmaktadır.

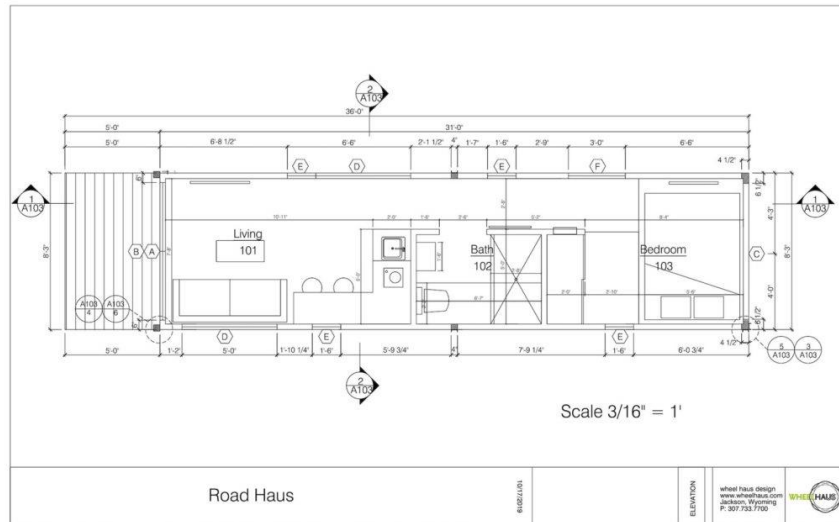
3.2. DÜNYA'DA KÜÇÜK EV UYGULAMALARI

3.2.1. Wheelhaus, Road-Haus

2006 yılında Jamie Mackay isimli yatırımcı tarafından tasarlanmıştır. Kamp yapmak için bir römork arayan Jamie Mackay aradığı standartlarda bir şey bulamayınca 2006 yılında, tasarım odaklı küçük modüler evler üreten bir şirket olan Wheelhaus'u ve kısa bir süre sonra da Wilson Wyoming'de küçük bir tatil köyü olan Fireside Resort'u kurmuştur. Şirketin bugüne kadarki en küçük modeli 25 metrekarelik Road-Haustur.

Şekil 4.3. Road-Haus Dış Mekan Görüntüsü (<https://teenyabode.com/road-haus-by-wheelhaus/>).

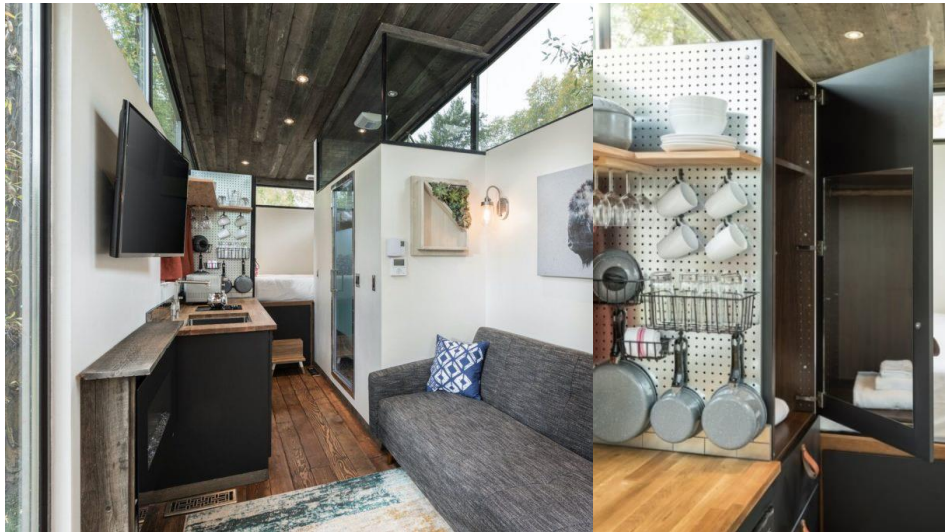
Şekil 4.4. Road-Haus Planı (<https://teenyabode.com/road-haus-by-wheelhaus/>).

Diğer modellere kıyasla daha az maliyetli olan Road-Haus'a şu an için 89.000 \$ paha biçilmektedir. Bu da şirketin diğer modellerinden daha çok tercih edilmesini sağlamaktadır.

Şekil 4.5. Road-Haus İç Mekan Görsele (https://teenyabode.com/road-haus-by-wheelhaus/).

Road Haus'a bir yarı açık bir verandayla ve büyük cam bir kapıyla girilmektedir. Girişten itibaren yaşam alanı ve birlikte tasarlanan mutfak yeterli miktarda dolap ile ihtiyaçlara cevap verecek niteliktedir.

Şekil 4.6. Road-Haus İç Mekan Görseleleri (https://teenyabode.com/road-haus-by-wheelhaus/).

Ortada konumlandırılmış duş ve wc yaşam alanı ile uyuma alanını ayırmaktadır. Banyoda tün duvarlar seramikle kaplanmış, cam duş kabini ve verimliliği en üst düzeye çıkaran bir armatür kullanılmıştır. Bir kraliçe yatağın sığabileceği boyutta büyük bir yatma alanı bulunmaktadır.

Şekil 4.7. Road-Haus İç Mekan Görselleri (<https://teenyabode.com/road-haus-by-wheelhaus/>).

Road-Haus'un rustik ve moderni harmanlaması, yenilikçi tasarımı sürdürülebilir olması, taşınabilir olması özellikleri fazlaca olumlu bulunmaktadır. İhtiyaca ve isteğe göre kalıcı konut, misafirhane, hafta sonu konutu olarak değişebilmesi işlevselliğin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte sürekli yerleşik yaşam için ve geniş aileler için yeterli olmadığı düşünülebilir.

3.2.2. Ada Tiny House

Norveç merkezli bir tasarım firması olan Norske Mikrohus tarafından tasarlanan 237 metrekarelik küçük bir evdir. Küçük ev tasarımcısı Jeanette, "Modellerimiz, yüksek işlevsellik için kompakt çözümlere sahip eksiksiz evlerdir" demektedir.

Şekil 4.8. Ada Tiny House Dış Mekan Görüntüsü (<https://teenyabode.com/norske-mikrohus/>).

Firma bu modelinde sadece ihtiyaçlara yönelik kompakt işlev alanlarının bulunduğunu belirtmektedir.

Şekil 4.9. Ada Tiny House İç Mekan Görselleri (<https://teenyabode.com/norske-mikrohus/>).

İç mekânda ferahlık çabasıyla mutfakta bolca alt dolap kullanılmasına karşın üst dolap kullanılmamıştır. Mutfakta iki gözlü elektrikli set üstü ocak bulunmaktadır.

Şekil 4.10.Ada Tiny House İç Mekan GörSELLERİ(<https://teenyabode.com/norske-mikrohus/>).

İç duvarlar, tavan ve dolaplar kavak kaplamadan yapılmıştır. Kavak hafif ama güçlü bir malzeme olması sayesinde küçük evin taşınırken çatlamamasını sağlamıştır. Sabit mobilyalar kavak kaplama ile yapılmıştır. Koltuk, merdiven ve mutfak tezgâhı meşe detaylara sahiptir.

Firma kurucusu olan Reiss-Andersens ayrıca, "Küresel ısınma ve atık yönetimi büyük sorunlar haline geldi." "Küçük evlerin sürdürülebilir bir yaşam biçimi olabileceğini görüyoruz. Şirketimizi yaratmamızın ana nedeni budur. Modern yaşam hakkında yeni bir düşünce tarzı sunmak istiyoruz. " gibi ifadeler kullanmıştır.

3.2.3. Rustik Modern Küçük Ev

Küçük ev, Alaska'da Ana White ve erkek kardeşi tarafından kalıcı konut olarak kullanılmaktadır. Ana White ve kardeşi daha az masraflı minimize edilmiş bir yaşam tarzı istedikleri için bir küçük ev tercih ettiklerini söylemektedirler. 731 cm uzunluğunda, 260 cm genişliğinde bir römork üzerine çerçevenmiştir. Tekerlekler üzerine inşa edilmiştir ve yaklaşık 390 cm yüksekliğindedir.

Şekil 4.11.Rustik Modern Küçük Ev Dış Mekan Görüntüsü (<https://www.ana-white.com/blog/2017/01/open-concept-rustic-modern-tiny-house-photo-tour-and-sources>).

Küçük ev havalandırma için yapılan ekler, ışıklar ve egzoz boruları ile küçük ev büyük bir alan kaplar hale gelmektedir. Bir tekerlekli ev için olumsuz bir durum olmasına karşın nadiren taşınmayı planlayan kullanıcıları için sorun teşkil etmemektedir. Yakıt deposu müşterinin erkek kardeşi tarafından özel olarak yapılmış ve ön tarafa monte edilmiştir. Enerji verimliliği için tüm pencereler üçlü camlıdır.

Şekil 4.12.Rustik Modern Küçük Ev Planı (<https://www.ana-white.com/blog/2017/01/open-concept-rustic-modern-tiny-house-photo-tour-and-sources>).

Bu örnekte ise küçük metrekarenin yarattığı dezavantajı ortadan kaldırmak için yüksek tavan, açık renkler ve ışığı içeriye alan camlar kullanılmıştır.

Şekil 4.13. Rustik Modern Küçük Ev İç Mekan Görşelleri(<https://www.ana-white.com/blog/2017/01/open-concept-rustic-modern-tiny-house-photo-tour-and-sources>).

İkinci yatak için bir merdiven alan kaybı oluşturacağından yatak için sürgülü bir sistem geliştirilmiştir.

Şekil 4.14. Rustik Modern Küçük Ev İç Mekan Görşelleri(<https://www.ana-white.com/blog/2017/01/open-concept-rustic-modern-tiny-house-photo-tour-and-sources>).

Mutfak zemini yükseltilek depolama alanları yaratılmıştır. Mutfak da bolca dolap ile kullanışlı hale getirilmiştir.

3.2.4. Özel Küçük Ev

Oregon'da yaşayacak olan beş kişilik aile için yapılmış bir küçük bir evdir. Aile bu evi yaşamlarını küçültme düşüncesi ile satın almıştır. 213 cm' e 300 cm boyutlarındadır. 5 kişilik bir ailenin ihtiyaçların cevap verebilmesi için normalden daha büyük olarak yapılmıştır. Bu da taşınmasını zorlaştırmaktadır.

Şekil 4.15.Özel Küçük Ev Dış Mekan Görüntüsü
(<http://www.nomadinyhomes.com/p/projects.html>).

Dış kaplamada konteyner kullanılarak evin yapılırken de daha düşük maliyetli olması tercih edilmiştir.

Ailenin siparişi ile yapılan bu küçük evde mutfak, banyo, oturma alanı ve ranzalı yatma alanları iç içe çözülmüştür.

Şekil 4.16.Özel Küçük Ev İç Mekan Görselleri
(<http://www.nomadinyhomes.com/p/projects.html>).

Şekil 4.17.Özel Küçük Ev İç Mekan Görselleri
(<http://www.nomadtinyhomes.com/p/projects.html>).

Küçük evin banyosunda kompost tuvalet tercih edilerek bir kanalizasyon alt yapısına olan ihtiyaç ortadan kaldırılmıştır. Temiz su için ek olarak yağmur suyunu arıtan bir sistem kullanılmaktadır. Perdeli ufak bir küvet ve normalden daha küçük boyutlarda çamaşır ve kurutma makinesi kullanılmıştır.

Şekil 4.18.Özel Küçük Ev İç Mekan Görselleri
(<http://www.nomadtinyhomes.com/p/projects.html>).

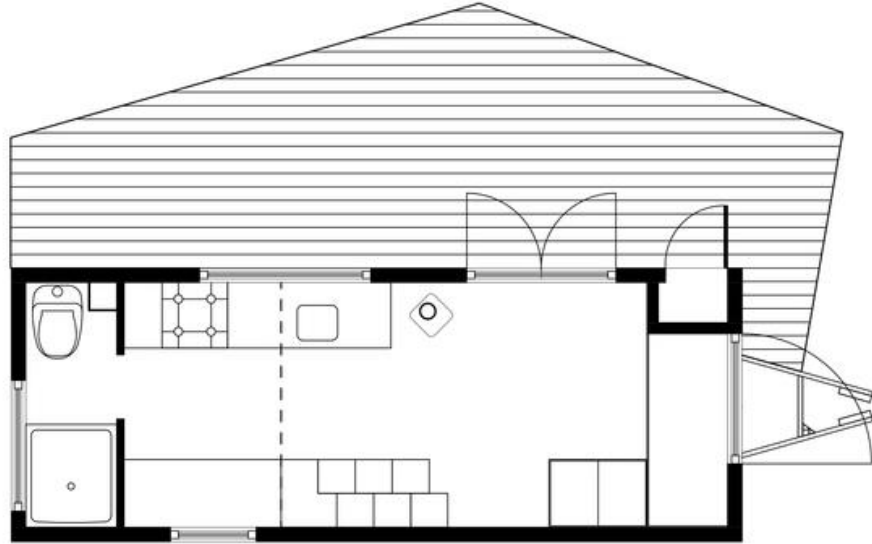
Merdiven altında kalan alan depolama için kullanılmıştır. Küçük evlerde depolama alan kaybı olarak sorun teşkil ettiği için her boş alan depolama olarak kullanılmaktadır. Buna rağmen bu küçük evde olduğu gibi kişi sayısına göre yetersiz olduğu durumlar vardır.

3.2.5. Bemmell

Şekil 4.19. Bemmell Dış Mekan Görşelleri (Contemporary Tiny House / Walden Studio | ArchDaily).

Walden Studio tarafından 2006 yılında tasarlanan 23 m² büyüklüğündeki bu küçük ev Hollanda'da bir gezgin tarafından kullanılmakta olup belediye tarafından izinler ile yerleştirilmiş ilk küçük evdir. Doğal, sürdürülebilir malzemelerden yapılmış net 17 m² boyutundaki bu ev tekerlekleri ile taşınabilecek özgürlükte tasarlanmıştır.

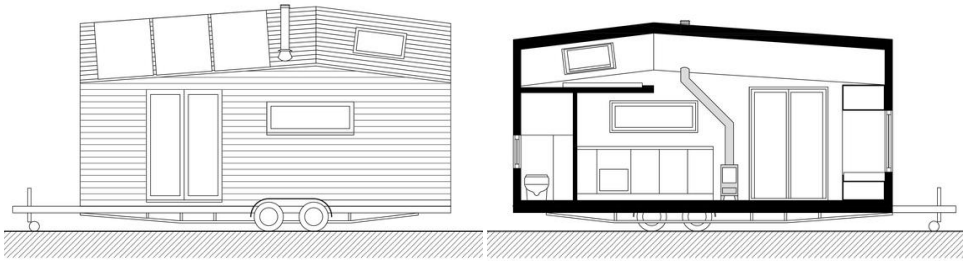
Şekil 4.20. Bemmell Planı (Contemporary Tiny House / Walden Studio | ArchDaily).

Şekil 4.21.Bemmel İç Mekan Görselleri (Contemporary Tiny House / WaldenStudio | ArchDaily).

Tiny House 'ye çift kanatlı bir cam kapıdan girildikten sonra bizi mutfak ve depolama işlevi de üstlenen merdivenler karşılamaktadır. Merdivenler buzdolabı için alan oluşturuyor ve devamında bir çalışma masası bulunuyor.

Esnek mobilyaları küçük ev için alan kazanımında önemlidir. Esnek bir mobilya olarak kanepeler yemek masasına dönüşebilmekte ve aynı zamanda depolama alanı da barındırmaktadır.

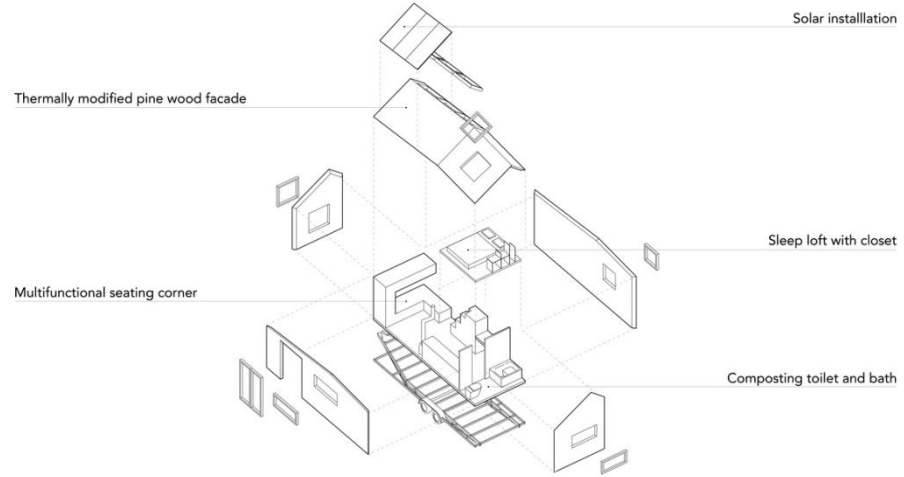
Şekil 4.22.Bemmel Çizimleri (Contemporary Tiny House / Walden Studio | ArchDaily).

Evin en belirgin özelliği çatı pencereleri sayesinde bolca gün ışığı alıyor olmasıdır. Boyutsal olarak küçüklüğüne karşın algısal olarak şeffaf ve aydınlık olmasının bir diğer sebebi de iç mekânda beyaz kontrplak ve ahşap sıcaklığının kullanılmasıdır.

Şekil 4.23.Bemmel İç Mekan Görşelleri (Contemporary Tiny House / WaldenStudio | ArchDaily).

Küçük evin ısınması soba ile sağlanmaktadır. Çatıdaki üç adet güneş paneli ile elektrik ihtiyacını karşılayan bir sistem kullanılmaktadır. Temiz su ihtiyacı için geçici bir tesisat oluşturulmuştur. Banyoda kompost tuvalet tercih edilerek bir kanalizasyon alt yapısına olan ihtiyaç ortadan kaldırılmıştır. Temiz su için ek olarak yağmur suyunu arıtan bir sistem kullanılmaktadır. Ayrıca küçük bir evde yaşamak daha az enerji harcamak anlamına gelmektedir.

Şekil 4.24.Bemmel Kurulum Şeması (Contemporary Tiny House / WaldenStudio | ArchDaily).

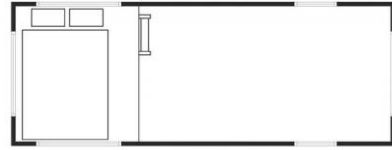
Cephe kaplama malzemesi olarak doğal ve sürdürülebilir bir yapı malzemesi olan İskandinav çamı kullanılmıştır. Tropikal sert ahşap doğal olarak uzun ömürlü bir malzemedir. Zemine ve dış duvar içine dış hava koşullarından koruyacak yalıtım yapılmıştır.

3.2.6. Adelaide Hills Council

2017 Australia'nın Adelaide Hills Council şehrinde yapılan bir küçük ev örneğidir. 15 m² olarak yapılmıştır. Bulunduğu şehirde 180 dönümlük orman içinde bir arsaya park edilmiş şekilde bulunmaktadır. Sahibi tarafından kamp yapmak isteyenlere kiralanın küçük ev doğa içinde keyifli vakit geçirmek isteyenler tarafından birkaç gün veya bir hafta gibi sürelerle kiralanıp kullanılmaktadır.

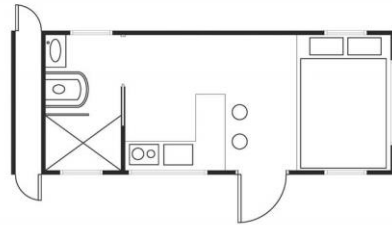

Şekil 4.25. Adelaide Hills Council Dış Mekan Görüntüsü (An Australian Tiny Home / CABN | ArchDaily).

CABN.

CABN - An Australian Tiny Home
@cabn.life

Şekil 4.26. Adelaide Hills Council Planı (An Australian Tiny Home / CABN | ArchDaily).

Küçük ev tasarımının planlamasına bakıldığında banyo, mutfak, yaşam alanı ve yatma alanı şeklinde kurgulanmıştır.

Şekil 4.27. Adelaide Hills Council Görselleri (An Australian Tiny Home / CABN | ArchDaily).

İç mekân kurgusu ve planlaması bir ya da iki minimum ihtiyaçlarını karşılayacak şekildedir. Uzun süreli kullanım için çok uygun değildir.

3.2.7. Draper

Bir birey veya bir çiftin kullanabileceği şekilde optimize edilmiştir. Land Ark firması tarafından yapılan bu küçük evin kullanıcıları ABD' nin Virginia eyaletinde bir kamp alanına park edip hafta sonu evi olarak kullanacak olan bir çifttir.

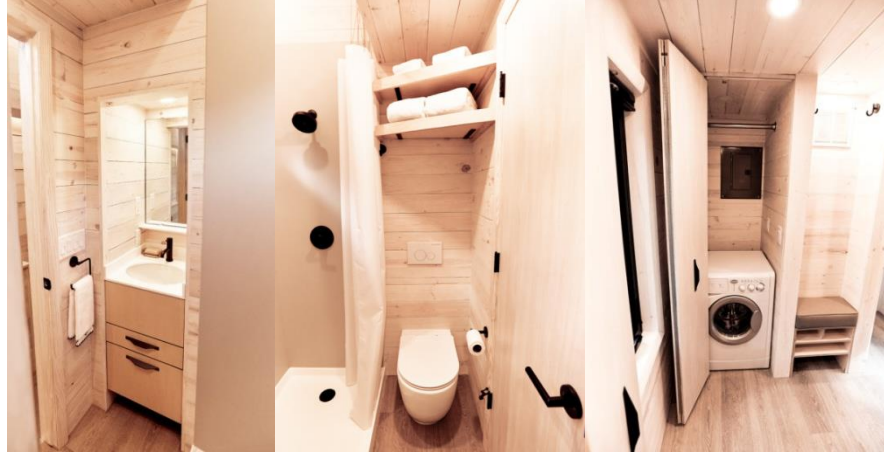
Şekil 4.28.Land Ark Dış Mekan Görüntüsü (<https://landarkrv.com/models/draper/>).

Çatı katıyla birlikte 48 m²'lik bir alana sahiptir. İç mekanda ağırlıklı olarak ahşap kullanımı tercih edilmiştir. Kullanışlı ve sağlam olması önemsendiğive bir küçük ev için önemli olduğu için su geçirmez vinil ahşap kullanılmıştır.

Şekil 4.29.Land Ark İç Mekan Görselleri (<https://landarkrv.com/models/draper/>).

İç mekanda; girişte konumlandırılmış mutfak, banyo, yatağa dönüşebilen bir oturma alanı, yemek masası ve çatı katında bir yatma alanı ,minimum, işlev alanları bulunmaktadır.

Şekil 4.30.Land Ark İç Mekan Görselleri (<https://landarkrv.com/models/draper/>).

Şekil 4.31.Land Ark iç mekan görselleri (<https://landarkrv.com/models/draper/>).

Çatı katındaki yatma alanına dikey merdivenlerle çıkılması alan kazandırırken bu küçük evi kalıcı bir evin kullanım kolaylığından da uzaklaştırmaktadır.

Çatı katındaki yatma alanına yapılmış gardırobun altında kalan alan da çamaşır makinesi için kullanılmış ve sürme kapak ile kullanılmadığında gizlenmesi sağlanmıştır.

Küçük evin dış cephe kaplaması siyah oluklu metal olarak yapılmıştır. Dış duvarlarda yalıtım kullanılmıştır.Ebin girişine manuel olarak kolayca açılıp kapanabilen giriş alanı yapılmıştır.

3.2.8. Tru Form Tiny

2018 yılında Kaliforniya’da yapılan bu ev iki çocuklu çekirdek bir aile tarafından kalıcı konut olarak kullanılmaktadır. 32 m² büyüklüğündeki bu konutun kullanım amacı doğaya daha az zarar veren, daha az kaynak tüketen daha küçük bir yaşam tarzına geçiş arzusu olmuştur. Bu küçük ev kolayca taşınabilme boyut ve ağırlığının üzerinde olması sebebiyle park edildiği arsada uzun yıllar kullanılacak şekilde tasarlanmıştır.

Şekil 4.32. Tru Form Tiny Dış Mekan Görself (https://www.dwell.com/home/this-custom-tiny-home-has-a-clever-space-saving-elevator-bed-ecca2c00).

İç mekanda; mutfak, banyo, oturma alanı, çalışma masası ve asansör sistemli bir yatma alanı işlev alanları bulunmaktadır. Bununla birlikte ferahlık hissi için açık renkler ve ahşap tercih edilmiştir.

Şekil 4.33. Tru Form Tiny İç Mekan Görselferi (https://www.dwell.com/home/this-custom-tiny-home-has-a-clever-space-saving-elevator-bed-ecca2c00).

Mutfak küçük bir ev için fazla denilebilecek kadar depolama alanı barındırmaktadır. Üst dolap yerine raf tercih edilerek ferahlık algısı desteklenmiştir.

Şekil 4.34. Tru Form Tiny İç Mekan Görşelleri (<https://www.dwell.com/home/this-custom-tiny-home-has-a-clever-space-saving-elevator-bed-ecca2c00>).

Bu küçük evde alan tasarrufu için yapılanlara devam edecek olursak asansör sistemli bir yatak kullanmak ve üst kata çıkan merdivenleri olabildiğince dik yapmayı ekleyebiliriz.

Şekil 4.35. Tru Form Tiny İç Mekan Görşelleri (<https://www.dwell.com/home/this-custom-tiny-home-has-a-clever-space-saving-elevator-bed-ecca2c00>).

Asansör sistemli yatak yukarıdayken altında kalan alanda bulunan sedir oturma alanı olarak kullanılmaktadır. Katlanır çalışma masası da sedirin hemen

yanında bulunmaktadır. Yatak kullanılmak için aşıya çekildiği zaman ise katlanır çalışma masası başlık işlevini üstlenmektedir.

Küçük evde kanalizasyon bağlantısı gerektirmemesi dolayısı ile kompost tuvalet ve su geçirmezlik özelliği dolayısıyla çelik duş kabini kullanılmıştır.

Şekil 4.36. Tru Form Tiny İç Mekan Görselleri (<https://www.dwell.com/home/this-custom-tiny-home-has-a-clever-space-saving-elevator-bed-ecca2c00>).

Küçük evde doğal ışıktan çokça faydalanabilmek için 3 adet çatı penceresi kullanılmıştır. Giriş alanı tavana kadar açık kullanılmış ve çatı pencerelerinden doğal ışığın içeri alınması sağlanmıştır.

3.3. TÜRKİYE’DE KÜÇÜK EV UYGULAMALARI

3.3.1. Yako Mini House

Yako House isimli firmanın bir küçük ev butik otel işletmesi için tasarlayıp uyguladığı örnek tez konusu kapsamında incelenmiştir.

Şekil4.37.Yako Mini House Dış Görşeli (<https://www.yakohouse.com/portfolio/yako-mini-house/>).

ISO 9001-2000 standartlarında 600cm x 255cm boyutlarında çift dingil römork ve AL-KO marka taşıma kapasiteli torsiyonlu dingiller kullanılmıştır.

Projede verilen statik hesaplara göre ahşap taşıyıcı direkler ve kirişlerle çelik konstrüksiyon yapılmıştır. Üzerine içten ve de dıştan lambri kaplama yapılmıştır.

Çelik karkas ve rabita arasında, Özel file, su geçirmeyen ama nefes alan nem buhar bariyeri kullanılacaktır. Zeminde Khnouf marka mineral yünü ısı yalıtımı kullanılmıştır.

Ahşap lambriler arasında kalan karkas boşluklarına Khnouf marka mineral yünü ısı yalıtımı konulacaktır. Dış cephede Üzerine nefes alan ama su geçirmeyen nem ve buhar bariyeri tyvek de kullanılmıştır.

Bütün görünen lambripler 1.sınıf Fırında kurutulmuş ithal menşeli, Ukrayna, Sibiryaya, Finlandiya veya İsveç çamı olacaktır. Ağaçlar 12 bar atm basınçlı HEMEL Marka emprenye yapılmıştır.

Görünen bütün ağaçlar zımpara yapılarak, üzerlerine uluslararası sağlık sertifikalarına sahip boyalar kullanılmıştır.

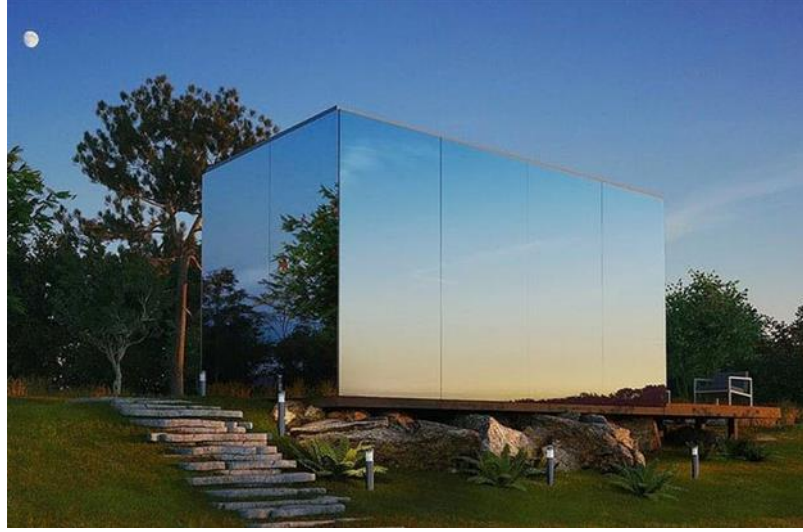
Küçük ev satış fiyatı 125.000 TL olarak belirlenmiştir.

Şekil4.38.Yako Mini House İç Mekân Görselleri
(<https://www.yakohouse.com/portfolio/yako-mini-house/>).

3.3.2. Yako Mirror House

Yako House isimli firmanın tasarladığı kullanıcıları bir çift olan küçük evdir.

Şekil 4.39.YakoMirror House Dış Görşeli (<https://www.yakohouse.com/portfolio/yako-mini-house/>).

ISO 9001-2000 standartlarında 800 cm x 255cm boyutlarında çift dingil römork ve AL-KO marka taşıma kapasiteli torsiyonlu dingiller kullanılmıştır.

Projede verilen statik hesaplara göre ahşap taşıyıcı direkler ve kirişlerle çelik konstrüksiyon yapılacaktır. Üzerine içten ve de dıştan lambri kaplama yapılmıştır.

Çelik karkas ve rabıta arasında, Özel file, su geçirmeyen ama nefes alan nem buhar bariyeri kullanılacaktır. Zeminde Khnouf marka mineral yünü ısı yalıtımı kullanılmıştır.

Ahşap lambriler arasında kalan karkas boşluklarına Khnouf marka mineral yünü ısı yalıtımı konulacaktır. Dış cephede Üzerine nefes alan ama su geçirmeyen nem ve buhar bariyeri tyvek de kullanılmıştır.

Bütün görünen lambriler 1.sınıf Fırında kurutulmuş ithal menşeli, Ukrayna, Sibirya, Finlandiya veya İsveç çamı olacaktır. Ağaçlar 12 bar atm basınçlı HEMEL Marka emprenye yapılmıştır.

Görünen bütün ağaçlar zımpara yapılarak, üzerlerine uluslararası sağlık sertifikalarına sahip boyalar kullanılmıştır.

Küçük ev satış fiyatı 185.000 TL olarak belirlenmiştir.

Şekil4.40.YakoMirror House İç Mekân Görselleri
(<https://www.yakohouse.com/portfolio/yako-mini-house/>).

3.3.3. T-House H.4501

Tiny House Adalı isimli firmanın yalnız yaşayan biri için tasarladığı küçük evdir.

Şekil4.41.T-House H.4501Dış Görşeli (<https://www.tinyhouseadali.com/tinyhouse-h4501.html>).

Plaka, ruhsat ve tip onay belgelidir. 450x255 cm boyutlarındadır.

Soğuk şekillendirilmiş galvaniz çelik şase ve üst yapı konstrüksiyonu bulunmaktadır.

Egzotik marinkontraplak iç kaplamalar kullanılmıştır.

Yüksek ısı yalıtımı yapılmıştır.

Galvaniz trapez sac çatı ve yan cephe kaplamaları bulunmaktadır.

Thermowood Finlandiya çamı cephe kaplamaları kullanılmıştır.

Isı yalıtımlı alüminyum kapı ve pencere doğramaları kullanılmıştır.

SIMH silikon yanmaz kablo 220 Volt elektrik tesisatı yapılmıştır.

Dış cephe ve iç cephe masif ahşaplarda Rubio Monocoat doğal yağ kullanılmaktadır.

Şekil 4.42. T-House H.4501 Planları (<https://www.tinyhouseadali.com/tinyhouse-h4501.html>).

Şekil 4.43. T-House H.4501 İç Mekân Görşeli (<https://www.tinyhouseadali.com/tinyhouse-h4501.html>).

3.4. KONUNUN UYGULANMIŞ ÖRNEKLER ÜZERİNDEN ANALİZİ

3.4.1. Neslihan, Muhammet Taşlı Küçük Evi

Taşlı küçük evi İstanbul'a yaklaşık 1 saat uzaklıktaki Kabaköy köyünde kiralık bir arsada park edilmiş durumdadır, 1+1 toplamda 15 m² büyüklüğünde ve içinde mutfak, banyosu, yatak odası bulunan küçük ev haftanın 3 günü içmimar Muhammet Taşlı ve eşi Neslihan Taşlı ile 2 yaşındaki kızları Meyra ve 5 yaşındaki oğulları Kerem Taşlı tarafından kullanılmaktadır.

Şekil 4.44. Küçük Ev'in Görünüşü (Taşlı Arşivi, 2019).

Şekil 4.45. Taşlı Ailesi (Taşlı Arşivi, 2019).

Taşlı Ailesi, doğada yaşama düşüncelerini gerçekleştirmek için bir adım atarak arsa kiralamışlar ve hemen sonrasında da detaylı bir araştırma sürecine girerek alanında uzman kişi ve firmalara ulaşarak beklentilerinin şekillendirdiği tercihleri ile küçük evlerinin yapımını tamamlamışlardır.

3.4.1.1. Ailenin Beklentileri

Taşlı Ailesi ile yapılan röportaj sonucu: Muhammet ve Neslihan Taşlı çiftinin doğa içerisinde yaşam tutkusunun aileleri için bir ihtiyaç haline geldiğini belirterek Muhammet Taşlı küçüklüğünü geçirdiği bahçedeki özgürlüğü yeniden hissetmenin vaktinin geldiğini, Neslihan Taşlıda adada geçen çocukluğuna duyduğunu özlemin yeniden doğaya dönmek ile gerçekleşebileceğini ve doğa ile kurulan deneyimlerinin çocuklarının yaşantısında da var olmasını istemeleri ve orman içerisinde bir arsa sahibi olma hayali ile birleşince küçük ev sahibi olmaya karar verdiklerini ifade etmektedirler.

Muhammet Taşlı hayallerini gerçekleştirmek için dünyada gelişen bir akım olarak tiny houseyi, ne az ne çok, tam kararında olarak bilinen “Lagom” felsefesinin ve doğayla etkileşime geçmek yani “Frilufuliv” akımının bu süreçte yol göstericileri olduğunu söylemekte, ailenin bu evden beklentisi de iş hayatının yoğunluğu sebebiyle İstanbul’a yakın ve şehir hayatından tamamen kopuk küçük evlerinde teknolojiden izole, doğanın içinde keyifli vakit geçirebilecekleri bir kaçış yer olmasıdır.

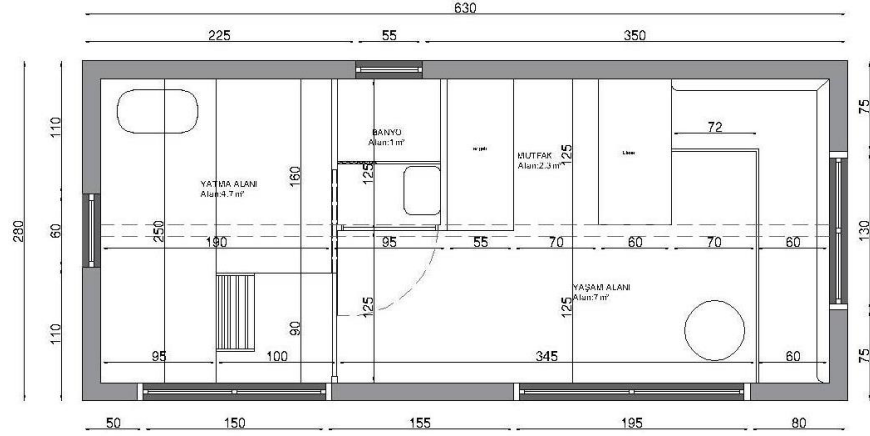
Muhammet Taşlı beklentilerini sıralarken tüm aile bireyleri için optimum düzeydeki ihtiyaçların karşılanmasını önemsendiğini belirtmektedir. İşlevsellik onun için en başta gelen unsur olmuştur.

Daha sonra yalıtımını sağlamak, kaplamaların doğal malzemelerden olmasının onun için önemli olduğundan. Ayrıca bir küçük evden beklentisinin mobilite olmadığının, bir evin yerleşik olması beklentisinin de üstünde durmaktadır.

Muhammet Taşlı küçük evde yaşamak isteyenlere, öncelikle mutlaka özenle seçtikleri bir araziye sahip olmayı öneriyor. Sonrasında ise bolca araştırma yapıp, evi doğru insanlarla gerçek kılmayı tavsiye ediyor. Evin tasarımının önemli olduğu ancak teknik detaylarının çok daha önemli olduğunun üzerinde özellikle duruyor.

3.4.1.2. Mekân Kullanımı

Planlama alanı geniş kenara ve dikey üç aks ile bölünecek şekilde gerçekleştirilmiştir. Bu üç aks arasında kalan alanlarda Yatak alanı, banyo, mutfak ve oturma alanı işlevsel çözümlerle sunulmuştur. Mekânlar küçük olmasına karşın fonksiyonel olmak zorundadır.

Şekil 4.46. Muhammet Taşlı, Neslihan Taşlı Küçük Evi Plan Çizimi (Taşlı Arşivi, 2019).

İç mekânda ahşabın sıcaklığı mekânın ana karakterini oluştururken oturma odası fonksiyonel ve esnek bir kurgu ile tasarlanmış ve küçük alanda birden çok işlev aynı anda çözümlenmiştir. Divanın altından çıkabilen bebek yatağı esnek kullanımı mobilyalara yansıtılmış, tepsi tablalı sehpa, modern aydınlatmalar ve tablolar mekânın tamamlayıcıları olmuştur ayrıca pencere üzerindeki sürekli yeniledikleri kitapları depoladıkları raflı kitaplık küçük bir kütüphaneyi oturma odasına da sığdırmıştır.

Şekil 4.47. Küçük Ev'in Oturma Odasının Görünümü (Taşlı Arşivi, 2019).

Küçük evin mutfağında gerekli olan kap kacak ve teknolojik aletler, bir mini buzdolabı, fırın, eyve tezgâhı ve oturma odasıyla ortak kullanılan ve bölücü görevi gören esnek kullanımlı ahşap bir masa bulunmaktadır.

Şekil 4.48.Küçük Ev'in Mutfak Görünümü(Taşlı Arşivi, 2019).

Yaklaşık 5 m²'lik bir alana sahip yatak odasında: altı depolama amaçlı kullanılan çift kişilik yatak ve standart büyüklükte bir komodin, perde askısı ile separe edilen açık gardırop yer almaktadır. Yatak odasında hacim fonksiyonel bir biçimde değerlendirilerek yatayda merdiven ile ulaşılan tek kişilik bir yatak daha yerleştirilmiştir. Mekânsal darlık ve sıkışmışlık görünümü dış mekâna açılan çift kanatlı kapılar ile sağlanarak içerisi ile dışarıyı birleştirilmiştir. Çok küçük olmasına karşın işlevsel bir yaklaşımla bütün gereksinimlerin çözüldüğü banyoda diğer mekânların aksine seramik kullanılmış ve duş perdesi mekâna esneklik kazandırmıştır.

Şekil 4.49.Küçük Ev'in Yatak Odası Görünümü (Taşlı Arşivi, 2019).

Şekil 4.50.Küçük Ev'in Banyo Görünümü (Taşlı Arşivi, 2019).

Küçük ev için iç mekânı kadar içeriği dışarıya bağlayan ve geçirilen vakit sebebiyle bahçenin düzenlenmesi de büyük önem arz etmektedir.

Şekil 4.51.Küçük Ev'in Dış Mekân ve Bahçe GörSELLERİ (Taşlı Arşivi, 2019).

İç mekân çözümlerinin analizi sonucunda ihtiyaç duyulan işlevler 15m² ye sığdırılmış olmakla birlikte dört kişilik bir ailenin uzun süre yaşaması için uygun olmadığı, ebeveyn ve çocukların çalışma ve özel ortamları ile geleneksel kültürümüzde var olan misafir ağırlama ve yatılı misafir kabul edebilmek için elverişli bir konut tipi olmadığı da açıktır. Küçük ev konut tipinin analiz edilen örnekte de olduğu gibi çekirdek aileler veya yalnız yaşayan bireyler için ikinci ev olarak kullanılmaya uygun olduğu düşünülmektedir. Elbette ki bu düşünce kişisel ihtiyaç ve isteklere göre değişiklik gösterecek olup kesin bir yargı değildir.

3.4.1.3. Uygulanması ve Maliyeti

Muhammet Taşlı, küçük evinin uygulanma sürecini kendisinin yönettiği bir süreçtir ve aşamaları kendi anlatımıyla aşağıdaki gibidir.

- Birinci aşama, küçük evin şasesinin römork imalatçısı bir firmadan temin edilmesi olmuştur.
- İkinci aşama üst yapı ile ilgili olarak duvar konstrüksiyonlarının hafif çelik malzemeden oluşturulması, konstrüksiyon içi yalıtımların ve duvar kaplamalarının çözülmesi olmuştur. Dıştan içe kullanılan kaplamalar masif çam lambriler, ısı yalıtımına katkı sağlayan tyvek, yine yalıtım için taş yünü, iç kaplama olarak doğal keten yağı ile sıvanmış çam kontrplak şeklindedir.
- Üçüncü aşamada küçük evin alüminyum kenet çatı sistemiyle yine dış mekânla bağlantıyı kesecek yalıtım önlemleri alınarak çatı imalatı yapılmış ve tavan kaplamaları ile dış kabuk işleri noktalanmıştır.
- Dördüncü aşama ıslak hacim imatları, yerden ısıtma sisteminin eklenmesi ve sabit mobilya imatları olmuştur.
- Beşinci ve son aşama ise hareketli mobilyalar, aksesuarlar ve dekoratif aydınlatmadır.
- Bu aşamalara ek olarak küçük ev için bahçeyle ilişkisini güçlendiren deck veranda kullanıcısı için de önem arz etmiştir.

Bir küçük ev kullanıcısı için olmazsa olmazlardan biri de bahçesidir. Bahçesi evin küçük metrekare dezavantajını avantaja çevirebilecek bir mekânsal etkidir. Ayrıca bahçe küçük evin kanalizasyon gibi teknik bazı detaylarının çözülmesi için de önemlidir. Bu küçük ev için de kullanıcısının tabiri ile evin bahçesi değil, bahçenin içindeki ev şeklinde bir yaklaşım bulunmaktadır. Yani küçük ev ile bahçesinin mekânsal ilişkisinin doğru olması önem arz eden bir uygulama aşamasıdır.

3.4.2. Özveri, Tayfur Girgin Küçük Evi

Özveri Girgin ve Tayfur Girgin çifti Ankara’da yaşamlarını sürdürürken aldıkları radikal bir karar ile hayallerini gerçekleştirmek için Bodruma taşınırlar. Çift, Bodrum’da kiraladıkları yaklaşık 6 dönümlük bir arsa üzerinde tiny house’lerini park edilmiş şekilde kalıcı konut olarak kullanmaktadırlar. Küçük evleri 3 m genişliğinde ve iki kattan oluşmaktadır, giriş kat 24 m², üst kat ise kedi yoluyla birlikte 20 m² olmak üzere toplamda 44 m² dir. Küçük ev günümüz 2+1 bir konutun sahip olduğu hemen her konfor koşulunu sağlayacak özelliklere sahiptir. Küçük ev iki katlı, giriş katta oturma odası mutfak ve banyo, üst katta ise yatak odası ve misafirler için ayrılmış bir alan olacak şekilde planlanmıştır. Küçük evler için çok önemli olan dış mekân ve iş mekân ilişkisi bu küçük evde başarılı bir şekilde kurgulanmıştır. Kullanıcısı Tayfur Girgin bu konuda 24 m²’ lik küçük evlerine veranda sayesinde 20 m² ‘lik alan daha eklenerek 44 m²’ lik bir kullanım alanına sahip olduklarını belirtmektedir.

Şekil 4.52.Küçük Ev’in Dış Görünümü (Girgin Arşivi, 2020).

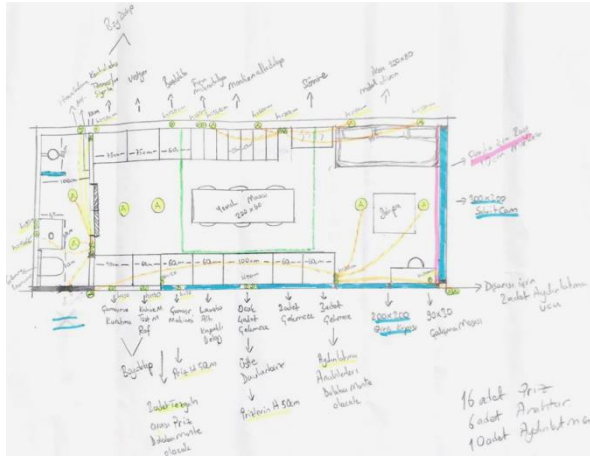

Şekil 4.53.Girgin Ailesi (Girgin Arşivi, 2020).

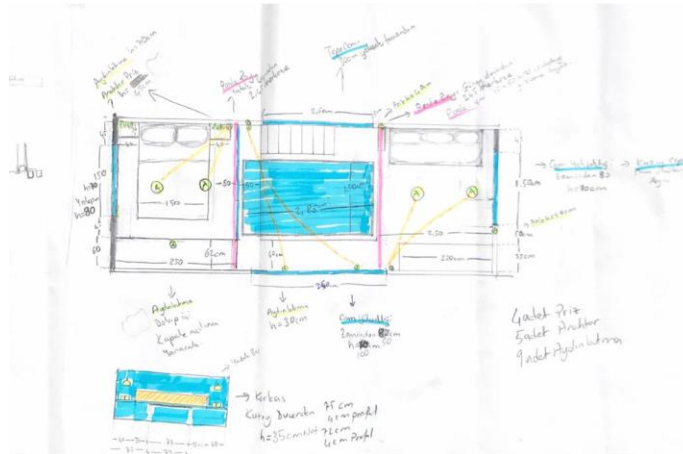
3.4.2.1. Ailenin Beklentileri

İç Mimar Tayfur Girgin ve eşi Özveri Girgin küçük evde yaşam hayallerini gerçekleştirmek için kendi küçük evlerini inşa etmişlerdir. Küçük evde yaşamak istemelerinin sebebini de doğayla iç içe az ama öz bir mekân ve doğaya bıraktıkları karbon ayak izini minimuma düşüren bir yaşam felsefesi ile sağlıklı bir yaşam biçimi sürdürmek olduğunu açıklamaktadırlar.

Küçük evden beklentileri bodrumun kenedine has iklimi ve bitki örtüsünün içerisinde barınma ihtiyaçlarını hemen tüm konfor koşullarını sağlayacak şekilde karşılaması, sınırlı enerji ve kaynak tüketimi ile mutlu ve sağlıklı bir yaşam sürdürmek çiftin şimdilik küçük evlerinden beklentileridir.

Şekil 4.54. Kullanıcısının El Çizimi ile Küçük Ev Zemin Kat Planı (Girgin Arşivi, 2020).

Şekil 4.55. Kullanıcısının El Çizimi ile Küçük Ev Yatak Katı Planı (Girgin Arşivi, 2020).

3.4.2.2. Mekân Kullanımı

İçmimar Tayfur Girgin, küçük evi tasarlarken iç mekan organizasyonundaki en önemli ölçütün temel ölçü standartları olduğunu söylemektedir. Tasarımcının bu yaklaşımı örneğin yatak ölçüsüne göre minimum boyuttaki işlev alanının oluşturulması ya da mutfaktaki tezgah ve beyaz eşyalara göre minimum mutfak işlev alanının oluşması gibi örneklerle açıklanabilmekte yine Girgin, iç mekanda her alanı özenle yerleştirirken cm'lerin bile çok önemli olduğu bir yaklaşımla tasarımını oluşturduğunu dile getirmiştir.

Planlamaya bakacak olursak yaşam alanları giriş katta uyuma ve dinlenme alanları ise üst katta işlevlendirilmiştir. Tiny house'de girişte geniş bir galeri boşluğu bulunmaktadır bu boşluk mekânsal geçişlerde ferahlık hissini artırmaktadır. Galeri boşluğunun iki tarafındaki yatak odaları birbirine dar bir koridor ile bağlanmıştır. Yatak odasının karşısındaki oda esnek bir kullanım alanıdır mekân hem oturma odası hem de alandaki metal döşegin açılmasıyla misafir yatağı olarak da kullanılabilir. Üst katta zemini daha sıcak bir atmosfer oluşturmak için duvardan duvara halı döşeli, yine üst katta iki yatak alanı da gizli bir ray sistemi içine adapte edilmiş perdeler ile esnek kullanım devam ettirilmekte ve mahremiyette sağlamaktadır.

Şekil 4.56. Küçük Ev Üst Kat Görselleri (Girgin Arşivi, 2020).

Küçük evin mutfağında, fonksiyonel ve çok sayıda depolama alanı bulunmaktadır. Yine mutfakta geniş tezgâhlar, davlumbaz, fırın, bulaşık makinesi, dolap içlerinde sürgülü raflarda saklanan mutfak hayatını kolaylaştırıcıları küçük ev aletleri ve orta alanda ada olarak da kullanılan sekiz kişilik bir yemek masası bulunmaktadır bu bağlamda mutfak veranda ile kurduğu ilişki ile işlevsel ve ferah bir

alandır. Küçük evin bütününde olduğu gibi banyoda da küçük bir metrekarede ferah bir işlev alanı oluşturmak amaçlanmıştır. Bunun için alan kaybını azaltacak sürgü kapı ve akordeon kapılı duş kabini tercih edilmiştir. Zeminde mutfak parkeleriyle verevine birleşecek şekilde döşenmiş petek seramikler kullanılmıştır.

Şekil 4.57. Küçük Ev Mutfak Görselleri (Girgin Arşivi, 2020).

Şekil 4.58. Küçük Ev Üst Kat Görselleri (Girgin Arşivi, 2020).

Şekil 4.59. Küçük Ev Veranda Görselleri (Girgin Arşivi, 2020).

3.4.2.3. Uygulanması ve Maliyeti

Küçük evin dış görüntüsünden anlaşılacağı üzere cephe tasarımında konteyner evlerden ilham alındığı söylenebilir. Ancak strüktür tasarımda profillerden karkas oluşturularak inşa edilmiştir bu yaklaşım yapıyı daha sağlam ve dış iklim koşullara karşı daha korunaklı hale getirmiştir. Kış aylarında enerji kaybı olmaması açısından ev güneybatı cepheye konumlandırılmış, evi güneybatı yönünde konumlandırırken yazın Bodrum sıcaklığında doğal bir klima görevi görmesi için özellikle iki tane açılır pencere de hâkim rüzgâr yönü olan kuzey rüzgârından faydalanılmıştır. Bu bilgilerin ışığında Girgin küçük evinin topografya ve fiziksel koşullara karşı yapılan analizler sonucunda hayata geçirildiği sonucuna ulaşmaktayız.

Tayfur Girgin, küçük evin uygulanması ve kabaca maliyetini hakkındaki soruları şu cümlelerle açıklamaktadır. “Birçok tiny house videosunda görüyorsunuzdur, tyvek, diye bir malzeme var bu evin içerisindeki nem dengesini sağlıyor ki bu bizim için gerçekten en önemli verilerden biri oldu. Doğru malzemeyle, doğru tasarlanmış, kişilerin az çok ne istediğini bilerek tasarlanmış bu tarz yapılarda gerçekten müthiş çözüm oluyor. Tabii işin mali boyutları var. Maliyet hesaplamasında ne istediğinizle, kaç kişi olduğunuzla, hayatınızdaki zevklerinize ve bazı detayların olup olmamasıyla alakalı olarak değişiyor. Biz mesela konteynir gibi görünmesini istediğimiz için dış cepheyi konteynir sacıyla, oluklu sac ile kapladık. Bu düşük maliyetli bir çözüm ama bunu farklı tiny house örneklerinde de görüyorsunuz. Ahşapla da kaplayabiliyorlar ama dış cephede kullanılan ısıya, suya dayanıklı ahşapların fiyatları oldukça yüksek öyle bir şey istediğiniz zaman doğal olarak bu maliyetleri de yükseltiyor. Genel kaba bir şekilde maliyet vermek gerekirse mesela tek kişi için kendine bir oda, bir mutfak, banyosu, oturma alanı olan bir tiny house yapmaya kalktığımızda aşağı yukarı elli altmış bin lira civarında bir rakamla bu gerçekleşebilir. Biz asma katı olan o ferahlığı veren bir tasarım tercih ettik dolayısıyla elli altmış binden başlayan maliyetler yüz elli iki yüz bin liralara kadar çıkabilmekte hatta çok çok daha fazlasına çıkabilir. Çünkü bu tasarımın sonu yok, en spesifik örnek skywindow dediğimiz tepe penceremiz bunu yapmamız bizim için ekstra belki ama bir on bin lira daha maliyeti oldu. Baktığımız zaman on bin liradan çok daha fazla bir etki yaratıyor.” Tayfur Girgin evin kabaca maliyetinin “250 bin TL civarında” olduğunu söylemektedir.

4. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Doğa ile tanışarak yeryüzü sahnesine çıkan insanoğlunun mekânını üretme ve donatma çabasını ihtiyaç duyduğu fonksiyonlar belirlemekte, dolayısıyla da başlangıçta yalnızca temel ihtiyaçların karşılandığı hacimler üretilmekteydi. Konut üretme ve geliştirme çabasında topluluğun yerleştiği yerin fiziksel özellikleri ve üretim biçimi doğrudan etkili birer faktördü. Örneğin tarımsal üretimin yapıldığı neolitik dönem köyünde yapı malzemesi, saman karışımı harcın güneşte kurtulması suretiyle üretilen kerpiç malzemeydi. İç mekân donanımında ve gündelik hayatta kullanılan eşyalar da yine buğday saplarının dokuma ve örme metotlarıyla işlendiği örneklerdi.

Gelişen zaman dilimi ile mekân arayışları ve uygulamaları paralel gelişmeler göstermiş, tarım köylerinden etrafı surlar ile çevrelen yerleşmeler içerisindeki konut, merkezi krallıklar ve mobilya, dini yapıların ihtişamı ve saray yapıları için düşünülen süslemeci eğilimler dış cepheleri ve plan kurgularını etkilemekteydi. İç mimaride ise aynı süslemeci anlayış mekân yüzeyleri ve mobilyalara yansımaktaydı. Ebettteki bu anlayış sıradan halkın konutlarına yansımış ve toplumun geneline yayılmış durumda değildi.

18. ve 19. Yüzyılda Avrupa'da başlayarak tüm dünyayı etkileyen endüstri devrimine geçildiğinde konut ve konut arayışlarında kırılmalar yaşanacaktır. Üretimin fabrikalarda makineler yardımıyla yapılması teknolojik bir gelişmeydi ancak makinaları da insanlar kullanmaktaydı. Bu sebeple ihtiyaç duyulan kas gücü için üretim merkezlerinin hemen yanında yerleşmeler kurulmakta ve yoğun bir göç dalgası yaşanmaktaydı. Çekirdek ailenin ihtiyaçlarını karşılayacak donanıma sahip konutlar seri üretim ile halk kitlelerinde ulaşan mobilyalar üretilmekteydi. Bu yeni kitle kendi yaşam modelini oluşturuyor, çalışmadığı dönemlerde konutunda dinlenmenin ve daha fazla zaman geçirmenin pratiklerini geliştirmiyordu. Bu göç dalgasında sadece kırsaldan gelen işçiler değil orta sınıf varlıklı ailelerde yer almakta, üretim zincirinde memur ve yönetici kadrolarında görev almakta ve daha konforlu konutlara ulaşabilmekteydiler.

Üretim toplumunun hâkim olduğu dönemlerdeki bireysel yaşam anlayışı ile çalışmaya konu olan küçük ev akımının felsefesi büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Küçük ev akımına bakıldığında ilk dönemlerle doğada yaşam, doğal kaynaklara verilen zararı azaltma, üretimi artırma, az enerji tüketme şeklinde sürdürülüp çoğaltılabilecek benzerlikleri bulunmaktadır.

Teknolojik gelişmeler, hızlı kentleşme, zaman içinde insanların istek ve ihtiyaçlarının evrimleşmesi ile konut ilk çağlardakinden farklı bir konumda karşımıza çıkmaya başlamıştır. Konuta yüklenen anlam artık bir ihtiyacı karşılamak değil statü belirlemek, iktidar ve güç ilişkisini kanıtlamak olmuş, mekânlar abartılmış kullanılmayan mobilyalar gücü temsil etmeye başlamıştır. Ancak bilgi iletişim çağı ile birlikte bireysellik ön plana çıkmış, bireyler ilk çağlar ile felsefe olarak örtüşen bir yaşam tarzına özlem duymaya başlamış, yaşamlarındaki fazlalıklardan kurtularak öz mekânlarda yaşama düşüncesi ile harekete geçmiştir.

Bu çalışmada incelenen bulgular ışığında küçük ev çevresi ile ortaya çıkan bir yapı modelidir. Birey minimum ihtiyaçlarını karşılayan bu mekânda kendini keşfetmektedir. Zaman içinde konut alanlarında ihtiyaçmış gibi kabul edilen aslında ihtiyaç olmadığı anlaşılan, misafir odası, müstemilat gibi işlevler çıkarılmış, bununla birlikte bireysel yaşam ile belirginleşen mekânlardaki yaşam kalitesini arttıracak hobi ve özel işlev alanları dâhil olmuştur. Bu açıdan bakıldığında bireyselliğin bencillik olmadığı açıkça ifade edilebilir. Bireysellik günümüz düşünce yapısı ile bireyin kendini keşfetmesi, çevresini fark etmesi, özüne dönmesi şeklinde kavramsallaştırılabilir. Bireyselliğiyle ön plana çıkan bilgi iletişim çağı insanı mekânını küçültürken çevresini büyütüştür.

Küçük evler için mekânı küçültmek fonksiyonelliği azaltmak anlamına gelmemektedir bu yapılarda hiçbir mekânsal fonksiyondan vaz geçilmemiş ve daha rasyonel çözümlerle minimum alanlarda maximum işlev alanları oluşturulmuştur. Bu şekilde azaltılan kaynak tüketimi, karbon ayak izi, artan doğaya saygı insanlar için daha mutlu yaşam modelini mümkün kılmıştır. Aynı zamanda insanlar kendini keşfetmek için yeterli zaman ve motivasyona sahip bir modele ulaşmışlardır.

Toplumsal bir bakış açısı ile ani sosyal değişimlerle aşırı artan nüfusun temel yaşamsal ihtiyacını belirli bir standartta karşılayabilmek için daha küçük mekânlara ihtiyaç vardır. Bu şekilde ortaya çıkacak olan alanların ortak sosyal faaliyet ve hizmetlere açılıp herkesin eşit kullanımına fırsat verecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bunun için de küçük fakat iç mekânı akıllıca tasarlanmış konutlara ihtiyaç vardır. Araştırma bulgularına dayanarak küçük ev kavramı bu açıdan önemli bir seçenek oluşturmaktadır.

Küçük evler sadece hem ekonomik hem de çevreci bir seçenek olduğu için sürdürülebilir yaşamı teşvik etmekle kalmayıp aynı zamanda deprem gerçeği düşünüldüğünde de konut insan etkileşiminde güven vermektedir. Örneğin doğal afet bölgelerinde taşınabilir küçük evler afetzedelerin sığınabileceği bir konut seçeneği olabilmektedir. Dolayısıyla deprem kuşağında bulunan bir ülkede yer almamız, küçük evlere olan ilgiyi zamanla daha çok artırabilecektir.

Bir diğer uygulama alanı mevsimlik işçilerin çalıştığı tarım bölgelerinde geçici barınma ihtiyaçlarına çözüm olabilir. Mevsimlik işçiler için çalıştıkları arazilere yakın kurulmuş olan küçük evlerde çalışma mevsimi süresince düşük ücretlerle sağlıklı koşullarda barınabilirler. Ayrıca bu yerlerin konteyner olması da gerekmez. Kalıcı toplu küçük ev olarak tasarlanabilir.

Bunların yanı sıra şehir dışına taşın yükseköğrenim kampüslerinde eğitim alan ancak öğrenci yurtlarında kalmayı tercih etmeyen tekil veya çoğul öğrenciler için de küçük ev akıllı iç mekân tasarımlarıyla maximum fayda sağlayabilir.

2020 yılının gerçeği Covid19 küresel salgını insanları özel mekânları yani konutlarına hapsetmiştir. Ancak buradaki hapis olma kişinin veya ailenin kendi öz sağlığını koruması ve bulaş riskinden korunaklı steril alanlar yaratması bakımından olumlu bir kulanımdır. Yaklaşık bir yıl boyunca konutunda tüm gün zaman geçiren bireyler hem kendi isteklerini hem de mekânlarını dönüştürmeye başlamıştır. Bireyin kendisini dinlemesi için fırsat yaratan bu dönemi düşünecek olursak gereksiz mekânların, fazla eşyaların kullanıcısının hayatında işgal ettiği alanı azaltan doğa ile iç içe yaşam modeli olarak tercih edilen küçük evin mantıklı bir seçenek olduğu görülmektedir.

İncelenen örnekler ışığında varılan bir sonuç da bu konut tipinin kullanıcısının ihtiyaç ve isteklerine göre değişiklik gösterecek şekilde, kimi zaman kalıcı, kimi zaman geçici konut alternatifi olarak karşımıza çıkmasıdır.

Bu çalışmada küçük ev/ tiny house bir alternatif konut modeli olarak incelenmiş ve çeşitli alternatif kullanımlarının aşağıdaki şekilde sıralanabileceği saptanmıştır.

- 1) Kalıcı konut
- 2) Hafta sonu evi
- 3) Turizm amaçlı konaklama
- 4) İnziva evi alternatifi
- 5) Yazlık ev alternatifi
- 6) Doğaya minimum zarar veren konut alternatifi
- 7) Depremden minimum zarar göreceği konut alternatifi
- 8) Mevsimlik tarım işçileri için konut alternatifi
- 9) Evsizler için öneri konut alternatifi
- 10) Taşınabilir konut alternatifi
- 11) Ucuz konut alternatifi

Sonuç olarak bu çalışmada konut sorununun ve barınma modellerinin gelişimi ve günümüz ihtiyaçları doğrultusunda nitelikli iç mekân ve yaşam modeli arayışlarına çözüm önerisi olarak yeni bir kavram olan tiny house/ küçük ev kavramının barınma arayışına getirdiği çözüm ve farklı bir barınma modelinin geliştirilebilmesi düşüncesi ve barınma sorununa çözüm üretebildiği belgelenmiştir.

KAYNAKÇA

Akgül, A. (2006). Mimarlıkta Mobilite Kavramı: Göçebe Çingeneler ve Sirk yaşamı Üzerine Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ FBE, İstanbul

Altan, Z. B. (2007). Belgesel Film Çekim Ekibi İçin Tasarlanan Minimum Ölçekte Mobil Mekân Araştırma ve İncelemesi, İstanbul.

Aslanoğlu, İ. (2001). Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı 1923-1938, Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Aydınlı, S. (1993). Toplu Konutlarda Kalite Kavramının Fenomenolojik Bir Yaklaşımla Değerlendirilmesi, Konut Araştırmaları Sempozyumu 1-2 Temmuz 1993, s. 329-337, Ankara.

Barkul, Ö. (1993). İstanbul' da İlk Dönem (19.yy. Sonu -20.yy. B Apartman Konutlarının Yapısal, İşlevsel ve Çevresel Yönden Değerlendirilmesi, Ğ.T.Ü. F.B.E. Doktora Tezi, İstanbul

Batur, A. (1984). "Cumhuriyet Döneminde Türk Mimarlığı", Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi 14, s.1380-1420, İstanbul: İletişim Yayınları.

Bilgin, İ. (1996). "Anadolu'da Modernleşme Sürecinde Konut ve Yerleşme", Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme, s. 472-490, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Ching, F.D.K. (2007). Architecture: Form, Space, Order. USA, John Wiley&Sons

Ching, F. D. K. (2004). İç Mekân Tasarımı – Resimli (Çev. Elçioğlu, B.). İstanbul: Yapı Yayın

Cooper, C. (1974). "The House as Symbol of the Self", Lang, J., Burnette, C., Moleski, W., Vachon, D. (Ed.), Designing for Human Behavior: Architecture and Behavioral Sciences, Pennsylvania.

Çahantimur, A. (1997). Kültür mekân etkileşimi kapsamında konut ve yakın çevresi ilişkilerinde diyalektik bir yaklaşım, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Çolak, A.F. (2005). Mobil Konutların Türkiye'deki Uygulanabilirliğinin İrdelenmesi, İstanbul

Demirkan, Özgür. Salbacak, Salih (2019). Modernin Yereldeki İzleri: Giresun Fiskobirlik Yapı Kooperatifi Birlik Evleri. Mimarlık Dergisi, S. 408, s.69-73.

Fried, M.(1982).Residential Attachment: Sources of Residentialand Community Satisfaction Journal of Social Issues, 38(3), 107-119.

Giddens, A. (2010).Modernliğin Sonuçları, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Güremen, L. (2011). Müstakil Villa Tipi Konutların Kullanıcı Memnuniyetini Belirleyen Özellikleri: Niğde Kenti Özelinde Bir Araştırma. E-Journal of New World Sciences Academy, Volume: 6, Number: 3, Article Number:1A0190, ISSN:1306-3111.

Gürtekin, Z. B.(2011). Mobil Mekân Kapsamında Karavan-Treyler Tasarımının İç Mekân Organizasyonu Yönünden İncelenmesi, Ankara

Gür, S. Ö. (2000), Doğu Karadeniz örneğinde konut kültürü. Yem Yayın, İstanbul.

Gür, Ö, Ş. (1996). Mekân Örgütlenmesi, Gür Yayıncılık, 1996, Trabzon.

İmamoğlu, V. (1995). "İnsan, evi ve çevresi araştırma projesi: mimari bazı gözlemler" Konut araştırmaları sempozyumu, toplu konut idaresi başkanlığı, Ankara, 346-350"

Kaya, A. (2019). Afetler ve kent morfolojisine etkileri Düzce örneği. İdealkent, 10(28), 942-961. doi: 10.31198.

Kenyon, L.(1999). A Home From Home Students Transitional Experience Of Home İdeal Homes: Social Change And Domestic Life, Routledge, London, 84-95

Kuban, D. (1998). Mimarlık Kavramları, Yem Yayınları, İstanbul

Kuban, D. (2007). Osmanlı Mimarisi, YEM Yayınları, İstanbul

KRONENBURG, R.(1995). Houses in Motion, The Genesis, History and Development of the Portable Building, Academy Editions, London

Mutdoğan, S. (2014). Türkiye’de Çok Katlı Konut Oluşum Sürecinin İstanbul Örneği Üzerinden İncelenmesi, Hacattepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E Dergisi, 1-2, Ankara.

Özgel Felek, S. (2019). Mimarlıkta Mobilite Kavramı, Yapı Mimarlık, Tasarım, Kültür ve Sanat Dergisi, İstanbul The Small House Book - (2009) Tumbleweed DIY Book of Backyard Shedsand Tiny Homes - (2012).

Rapoport, A.(1977). Human Aspects Of Urban Form, Pergamon Press, New York

Rapoport, A.(1980). Environmental Preference, Habitat SelectionAnd Urban Housing Journal Of Social Issues Vol.36 No 3, 118-133

- Rapoport, A.**(1995). A Critical Look At The Concept Of Home The Home : Words, Interpretations, Meanings And Environment, Benjamin D.,Stea D. (Editörler) Vt: Avebury
- Roth, L. M.**(2002).Mimarlığın Öyküsü Ögeleri Tarihi ve Anlamı, çev. Akça, E., Kabalcı Yayınevi, 3. Baskı, Nisan, İstanbul.
- Sadıkoğlu, H.** (2010).Üst gelir grubu konut tercihleri VE MEKÂNKULLANIMLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
- Sadıkoğlu H. – Özsoy A.** Üst Gelir Grubu Konut Tercihi Olarak Rezidans Kullanımı
- Sağdıç, B.**(2011). “Çağdaş Evler” Evin Yeni Anlamı, Mimarlık ve Dekorasyon Dergisi, 01-02.
- Sey, Y.** (2007). “Yeni Vatandaşların Barındırılması: Konut Politikaları ve Toplu Konut”, Modern Türk Mimarlığı, s. 159-183, Ankara: TMMOB Mimarlar Odası.
- Soygeniş, S.**(1995). Konut Yerleşmelerinde Konut Tipoloji ve Yerleşim Örüntülerinin Değerlendirilmesine Yönelik Analitik Bir Çalışma, Doktora Tezi- İTÜ Fen Bil. Enst., İstanbul
- Soysal, M. (t.y.)**. Konut ve Yerleşmenin Öyküsü, Tarihten Günümüze Anadolu’da Konut ve Yerleşme Sergisi, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Sözen, H.**(1996). Mimarlıkta Zaman Y. Lisans Tezi-İTÜ Fen Bil. Enst., İstanbul
- Şengül, H.T.** (2007). “Planlama Paradigmalarının Dönüşümü Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme”, Kentsel Planlama Kuramları, M. Ersoy (Der.), Ankara: İmge Kitabevi, ss. 59-114.
- Şengül, H.T.** (2009). Kentsel Çelişki ve Siyaset, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi.
- Şentürk, L.**(2000). Oto-mobil: Bir Röntgen Denemesi, Seyyar Manifesto, COGİTO, Yapı Kredi Yayınları, 24, sf:120-132
- Tekeli, İ.** (2007). “Türkiye’de Mimarlığın Gelişiminin Toplumsal Bağlamı”, Modern Türk Mimarlığı, s. 15-36, Ankara: TMMOB Mimarlar Odası.
- Tekeli, İ.** (2009). Konut Sorununu Konut Sunum Biçimleriyle Düşünmek, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tekeli, İ.** (2011). Kent, Kentli Hakları, Kentleşme ve Kentsel Dönüşüm, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

TMMOB (2011). Türkiye’de Konut Sorunu ve İhtiyacı Raporu, Ankara,
http://www.imo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=628&tipi=4&sube=0#.V-5j4yiLTIU

Tuncel, A. (2007). Mobil Konutlarda İç Mekân Organizasyonu ve Mobil Mekânların Tarihsel Gelişim Süreci, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

WEB KAYNAKÇA

www.tdk.gov.tr

<http://babaguru.co/tiny-house-hareketi/>

<https://vegatinyhouse.com/sikca-sorulan-sorular>

<https://www.tinyhomebuilders.com/tiny-house-plans>

<https://www.planete-deco.fr/2020/04/23/cette-tiny-house-est-solaire-mobile-et-totalement-autonome/>

<https://bbtinyhouses.com/shop/tiny-houses/arcadia/>

<https://www.ana-white.com/blog/2017/01/open-concept-rustic-modern-tiny-house-photo-tour-and-sources>

<https://www.itinyhouses.com/diy-projects/41-tiny-houses-with-free-or-cheap-plans-diy-your-future/>

<https://www.seyyaho.com/seyyaholmak>

<https://www.hamm.com.tr/ilham-al/seyyah-olmak/>

https://www.instagram.com/___daire___/

<https://www.youtube.com/watch?v=4sdrM6XPDrc&t=511s>

https://tr.wikipedia.org/wiki/Maslow_teorisi

<https://teenyabode.com>

<http://www.nomadtinyhomes.com>

<https://www.archdaily.com/>

<https://landarkrv.com>

<https://www.tinyhouseadali.com>

<https://www.yakohouse.com>

<http://www.nomadtinyhomes.com>

<https://evrimagaci.org/maslowun- ihtiyaclar-hiyerarstisi-hayatta-kalmak-icin-nelere- ihtiyaclar-duyariz-1644>

<http://www.mgdtv.com/neolitik-doneme-ait-yerlesim-yeri.html>

https://www.researchgate.net/figure/Sekil-2-Beden-Mekan-ve-Mekan- Deneyimlenmesi_fig2_318966717

<https://www.arkitektuel.com/villa-savoie-2/#jp-carousel-718>

<https://www.istanbulmuzayede.com/en/auction/1296/ankara-muzayede-internet- muzayedesini/page/2?tagId=3537>

<http://www.arkiv.com.tr>

<https://www.ntv.com.tr/ekonomi/gecekondusahiplerine-ev-sahibi-olma- sansi,yiDY5C21qEenno7LJ1vb5g>

<https://www.imo.org.tr/resimler/ekutuphane/pdf/3917.pdf>

<https://www.bugunkuhaber.com/son-dakika-haberleri/metropol-istanbul-avm-30- agustosta-aciliyor/>

<http://www.allmanufacturedhomes.com>

<https://www.vagoonhouse.com/sikca-sorulan-sorular>